

2014
Aralık / December

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÖÇ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI MERKEZİ
HACETTEPE UNIVERSITY
MIGRATION AND POLITICS RESEARCH CENTER

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLER: TOPLUMSAL KABUL VE UYUM ARAŞTIRMASI

SYRIANS IN TURKEY: SOCIAL ACCEPTANCE AND INTEGRATION RESEARCH

Yönetici Özeti & Rapor / Executive Summary & Report

HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ

Araştırma Yöneticisi ve Rapor
Research Director and Report
Doç. Dr. M. Murat ERDOĞAN
HUGO Müdürü / Director of HUGO

2014
Aralık

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÖÇ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

HACETTEPE UNIVERSITY
MIGRATION AND POLITICS RESEARCH CENTER

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLER: TOPLUMSAL KABUL VE UYUM ARAŞTIRMASI

HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ

Yönetici Özeti & Rapor

Araştırma Yöneticisi ve Rapor

Doç. Dr. M. Murat ERDOĞAN

HUGO Müdürü

22 Ekim 2014'de kamu oyuyla paylaşılmış olan raporun verileri 31 Aralık 2014 tarihinde güncellenmiştir.

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLER:
TOPLUMSAL KABUL VE UYUM
ARAŞTIRMASI

SYRIANS IN TURKEY:
SOCIAL ACCEPTANCE AND
INTEGRATION RESEARCH

M.Murat ERDOĞAN

Hacettepe Üniversitesi
Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi - HUGO Yayınları

Kapak Tasarımı: Ferhat UZUN
Sayfa Tasarımı : Volkan POLAT
Baskı : 72 Tasarım Ltd. Şti.
444 72 06

2015 - ANKARA

ISBN: 978-605-62715-0-2

ÖNSÖZ - TEŞEKKÜR

“Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum” başlıklı bu çalışma Ocak-Kasım 2014 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Çalışmada öncelikle bir durum tespiti yapılmaya çalışılmış, ardından Suriyelilerin Türkiye’deki kalıcılıkları konusunda öngörüler ortaya konulmuş, bunu takiben de Türk toplumunun konuya uzun vadede bakışı konusu değerlendirilmiştir. Dünyada benzeri az görülen türdeki bu büyük kriz ile birlikte ortaya çıkan insanlık dramı, Türkiye’deki kabul kültürü ve uyum tartışmaları bu çalışmanın merkezinde yer almaktadır. Burada tartışmalara, yarım asır önce yurtdışına kitleler halinde giden Türk göçmenlerin yaşadıkları bazı sosyal tecrübeler de önemli çeşitlilik kazandırmıştır. Son derece dinamik, çok boyutlu ve karmaşık olan bu süreçte mümkün olduğunca kapsamlı ve ayrıntılı bir araştırma yapılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada, konuyla ilgili teorik altyapı ve tartışmalardan daha fazla, farklı bilimsel yöntemlerle doğrudan alandan ve konunun uzmanları ile karar vericilerinden elde edilen bulguların analizine öncelik verilmiştir. Kuşku yok ki bu çalışma, devasa boyutları olan ve olağanüstü dinamik bir süreç içinde gelişen Türkiye’deki Suriyeliler konusunda “her şeyi açıklama” ve “kesin hükümler verme” gibi bir iddia ve niyet taşımamaktadır. Bu çalışma, konu hakkında mümkün olduğunca akademik kaygılar çerçevesinde toplanan verileri, gerçekçi ve insan merkezli bir bakışla analiz etmeyi ve sürecin anlaşılmasına mütevazi katkılar sunmayı amaçlamaktadır. Nisan 2011’de başlayan Türkiye’deki Suriyeliler konusu, önümüzdeki on yılların konusu olmaya aday görünmektedir. Bu nedenle karşı karşıya kalınan bu tarihi kriz konusunda politika önerileri ortaya koyarak, karar vericilere bağımsız gözlem ve analizlerden oluşan veriler sunmak ve geliştirilecek stratejiler ile uygulamalara belirli ölçüde katkı sağlamak, bu çalışma için büyük bir başarı olacaktır.

Ülkelerini terk etmek zorunda kalan ve sayıları Aralık 2014 tarihi itibarıyla 1 milyon 650 bini aşan Suriyeli sığınmacıyı misafir eden ve bu güne kadar çok yüksek düzeyde bir toplumsal kabul örneği gösteren Türk halkının ortaya koyduğu fedakârlık ve iyi niyetin sürdürülebilir kılınması son derece önemlidir. “Geçici” ya da “kısmen kalıcılık” şeklinde de olsa birlikte barış ve huzur içinde yaşamının ipuçlarına ulaşmaya çalışan bu çalışmada, Türkiye’deki sığınmacıların durumunu ve sorunlarını tespit etmek ve önerilerde bulunmak amacıyla HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ GÖÇ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI MERKEZİ-HUGO on bir kişilik bir ekiple 6 ilde derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiş, ayrıca Türkiye’de Suriyeliler konusundaki “sosyal kabul” düzeyine ilişkin genel tabloyu görmek amacıyla Türkiye genelinde 18 ilde 1501 kişi ile Ekim 2014’te bir kamuoyu araştırması yapılmıştır. Çalışma çerçevesinde genel-yerel medya ve STK’lar konusunda da özel analizler yapılarak, konu hakkında mümkün olduğunca gerçekçi ve bütünsel bir resim elde edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma ekibinde yer alan ve bu çalışmanın temel bulgularına ulaşmakta büyük emek sarf eden araştırmacılarımız Yrd. Doç. Dr. Elif UZGÖREN ve Yrd.Doç. Dr. Ayselin YILDIZ, Deniz AYDINLI, F. Mine GÜLTEKİN, Arda AKÇİÇEK, İdil AKINCI, Selin ÇAKAR, Tuğçe ÇETİNKAYA, Eda SEVİNİN, Buket TENKE’ye katkılarından dolayı sonsuz teşekkür ediyorum.

Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi, Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Türkiye ve Konrad Adenauer Stiftung-Türkiye desteği ile gerçekleştirilmiştir. Bu vesile ile Hacettepe Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. A. Murat TUNCER’e, IOM Türkiye Misyon Şefi Meera SETHI’ye, KAS Türkiye Yöneticisi Dr.Colin DÜRKOP’a sonsuz teşekkür ederim.

Bu çalışmaya büyük katkı ve destek sağlayan AFAD Başkanı Dr. Fuat OKTAY'a, Göç İdaresi Genel Müdürü Atilla TOROS'a, Gaziantep Valisi Erdal ATA'ya, Kilis Valisi Süleyman TAPSIZ'a, Suriyeli Sığınmacılar Koordinatör Valisi Veysel DALMAZ'a, Gaziantep Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Yavuz COŞKUN'a, AFAD Müdahale Dairesi Başkanı Fatih ÖZER'e, Oxford Üniversitesi (COMPAS)'dan Dr. Franck DÜVELL'e, Koç Üniversitesi'nden Prof.Dr. Ahmet İÇDUYGU'ya, İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi (IGAM)'dan Metin ÇORABATIR'a ve çalışmamızda yer alan fotoğrafları bizimle paylaşma inceliğini gösteren Coşkun ARAL'a çok teşekkür ederim. Çalışmaya katkılarını anmadan geçemeyeceğim Hacettepe Üniversitesi Genel Sekreteri Prof.Dr. Mehtap TATAR'a, The Brookings Institution'dan Prof.Dr. Kemal KİRİŞÇİ'ye, IOM'den Meltem ERSOY'a, Mazen ABOULHOSN'a, HAYAD Derneği'nden Rahmi VARDI'ya ile Ahmet Hamdi AYAN'a, Sayıştay Üyesi H.Cavit ERDOĞAN'a ve çevirmenimiz Ali Mert SAMEN'e de teşekkürü borç bilirim. Ayrıca büyük bir özveri ve hızla kamuoyu araştırmasını gerçekleştiren Optimar'a ve Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi DAŞDEMİR'e teşekkürler ederim. Bana verdikleri destek ve gösterdikleri sabırdan dolayı eşim Dr. Armağan ERDOĞAN ve kızım RÜYA'ya da özel olarak teşekkür ederim.

En büyük teşekkürün sahibi ise kuşkusuz 3,5 yılda 1,6 milyondan fazla Suriyeliyi konuk eden ve onlara destek vermeye çabalayan insanlarımızdır.

Saygılarımla

Doç. Dr. M. Murat ERDOĞAN
HUGO Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ - TEŞEKKÜR	1
İÇİNDEKİLER.....	3
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	4
ÇALIŞMANIN KAPSAMI VE AMACI.....	9
TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLER: STATÜ-SAYI-BULGU	11
I. HUGO ALAN ÇALIŞMASI: DERİNLEMESİNE MÜLAKATLAR.....	17
II. HUGO KAMUOYU ARAŞTIRMASI: "TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLER ALGISI" BULGULARI:	22
A- KAMUOYU ALGISINDA SURİYELİ SİĞİNMACILAR KAMUOYU ARAŞTIRMASININ TEKNİK ÖZELLİKLERİ	23
B. KAMUOYU ALGISINDA SURİYELİ SİĞİNMACILAR KAMUOYU ARAŞTIRMASI BULGULARI.....	24
1. Suriyelilerin Kabulü ve Kabulün Dayanağı:.....	24
2. Türkiye'deki Suriyeliler Nasıl Tanımlanıyor:	25
3. Suriyeliler Ekonomik Yük Mü?.....	26
4. Suriyelilere Bireysel Yardım Eğilimi:	27
5. Çalışma Hakları:.....	27
6. Eğitim	28
7. Toplumsal Gerilim	29
8. Suriyelilerin Türkiye'de Kalıcılığına Bakış	30
9. Birlikte Yaşam ve "Komşuluk" Konusundaki Öngörüler	31
10. Vatandaşlık	33
11. Suriyelilerin Kalıcılığına Türk Toplumunun Bakışı.....	34
12. Toplumsal Duyarlılık ve Kriz Yönetimi	36
III. MEDYA ANALİZİ	37
IV. STK ANALİZİ	38

YÖNETİCİ ÖZETİ¹

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi-HUGO, Nisan 2011 tarihinden bu yana, ülkelerinde ortaya çıkan çatışma ortamı, ardından iç savaştan kaçarak “açık kapı politikası” çerçevesinde Türkiye’ye sığınan ve kendilerine “geçici koruma” sağlanan, Aralık 2014 itibari ile sayıları 1 milyon 650 bini aşan Suriyelilerin Türkiye’deki toplumsal kabul ve uyumu konusunu ele alan kapsamlı bir araştırma gerçekleştirmiştir. HUGO Müdürü Doç. Dr. M. Murat Erdoğan tarafından 11 kişilik ekiple 8 aylık sürede farklı bilimsel yöntemlerle gerçekleştirilen bu kapsamlı çalışma, dünyanın ve Türkiye’nin yaşadığı bu çok ciddi ve çok boyutlu krizin toplumsal kabul ve uyum yönünü ele almıştır. Araştırmada, hem Suriyelileri hem de Türk toplumunu anlamaya ve sağlıklı kamu politikalarının geliştirilmesi için öngörülerde bulunmaya çalışılmıştır. Çalışma çerçevesinde Türkiye’deki Suriyelilerin mevcut durumu, nitelikleri, memnuniyet düzeyleri, sorunları ve kalıcılık konusundaki yaklaşımları; bununla eş zamanlı bir biçimde Türk toplumunun Suriyeli sığınmacılar konusundaki düşünceleri, beklentileri ve sorunları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma çerçevesinde Türkiye’nin 6 ilinde, sınır bölgesindeki Gaziantep, Kilis ve Hatay’da; sınır bölgesi dışında ise İstanbul, İzmir ve Mersin’de 72’si Suriyeli, 72’si yerel halktan olmak üzere toplam 144 kişi ile Şubat-Mart 2014’te derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiş, ayrıca Eylül-Ekim 2014 tarihleri arasında “Türkiye’deki Suriyeliler Algısı” başlıklı bir kamuoyu araştırması 18 ilde 1501 kişilik bir örnekleme gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalara ek olarak, 21 genel/ulusal ve 56 yerel medya kuruluşunun web üzerinden paylaştıkları haber, yorum ve değerlendirmeler üzerinden medya analizi yapılmış; bölgede ya da bölge dışında konuyla ilgili çalışmalar yapan 38 farklı ulusal ve uluslararası STK ile görüşmeler gerçekleştirilmiş, bu kurumların çalışmaları değerlendirilmiş ve konuyla ilgili çalışmalar yapan kamu kurumlarının neredeyse tamamının yöneticileri ve bölge yetkilileri ile görüşmeler yapılmış ve ayrıca bütün bu çalışmalar Hacettepe Üniversitesi’nde konunun uzmanları ve üst düzey yetkili kişilerle uluslararası bir çalıştayda ele alınmış, buradaki çıktılar da raporda değerlendirilmiştir.

Mart 2011’de başlayan rejim karşıtı gösterilerin ardından Suriye’de yaşanan gelişmeler dünyanın en büyük insani krizlerinden birisini yaratmıştır. Aralık 2014 itibarıyla Türkiye’de 3,5 yılda 1,6 milyonu aşan sayıda Suriyeli bulunmaktadır. Bunların sadece % 13’ü 10 ildeki 22 kampta, geri kalan % 87 ise Türkiye’nin neredeyse tamamına yayılmış biçimde kamplar dışında yaşamaktadırlar. Türkiye’deki Suriyelilerin % 53’ünden fazlası 18 yaş altındaki çocuk ve gençlerden, % 75’ten fazlası ise özel koruma ihtiyacı içinde

¹ “Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum” başlıklı çalışma, bütün ayrıntıları ile Şubat 2015 içinde Bilgi Üniversitesi Yayınevi tarafından aynı başlıkla kitap olarak yayınlanacaktır.

bulunan çocuk ve kadınlardan oluşmaktadır. Bu arada Türkiye’de 3,5 yılda doğan Suriyeli bebek sayısının 60 bini aştığı tahmin edilmektedir.

Suriye’de görünür bir gelecekte barışın ve huzurun tesis edilemeyeceğine ve buna bağlı olarak da sığınmacı akınının devam edeceğine ilişkin ciddi emareler bulunmaktadır. Bu süreç içinde Türkiye başta olmak üzere Suriye’ye komşu ülkeler zengin-gelişmiş Batılı ülkeler tarafından yalnız bırakılmıştır. Türkiye’nin 3,5 yılda yaptığı 4,5-5 milyar dolar harcama içinde dışarıdan gelen kaynak sadece 200 milyon dolar yani % 3-4 civarındadır. Batı toplumları Türkiye’nin kendi iradesiyle uyguladığı “açık kapı” ve “geçici koruma” konusunda hassasiyetlerini sürekli dile getirmekle birlikte samimi destek sağlamaktan son derece uzakta durmaktadır. Özellikle Avrupa’nın “*Doğu sınırını mutlaka açık tutun ama Batı sınırını kapatın, bize gelmesinler*” yaklaşımı her türlü etik ve vicdani sınırı zorlamaktadır. 3,5 milyon Suriyeli ülkesini terk etmek zorunda kalmışken, bu 3,5 milyon Suriyeli içinden gelişmiş ülkelere gidenlerin ya da gitmeleri taahhüt edilenlerin sayısı 130-150 bin civarında yani % 3,5-4’te kalmıştır. Türkiye ve diğer komşu ülkeler evrensel “açık kapı” politikasının mağduru haline gelmişlerdir. Her bir komşu ülke için yaşanan uluslararası kriz bir iç krize dönüşme potansiyeli taşımaktadır. Bu durum gelecekteki krizlerde komşu ülkeleri daha temkinli ve hatta kapalı davranmaya itebilir ve çok ciddi insanlık dramları, katliamlar yaşanabilir.

Bu çalışma, Türkiye’de Suriyeliler konusunda zaman zaman ırkçılığa, yabancı düşmanlığına, nefrete varacak olumsuz tavırlara rağmen genelde “toplumsal kabul” düzeyinin olağanüstü yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Arada yaşanan protestolar ve olumsuz olaylar önemli sinyallerdir ama genel tabloyu değiştirmemektedir. Ancak toplumsal kabul ucu açık, sonsuz ve bugünkü hali ile sürdürülebilir bir durum değildir ve sınırlarına dayanmıştır. Türk toplumunun olağanüstü mali ve insani fedakârlıklarla ortaya koyduğu toplumsal kabulün devamı ancak sürecin toplumun da desteğini alacak ve katılımını sağlayacak bir yönetim ile sağlanabilir. Yani “*Suriyelilerle birlikte yaşamak*” sadece “*onlar bizim kardeşlerimizdir*” söylemi ile sürdürülemez. Bu çalışma çerçevesinde yapılan kamuoyu araştırması, Türk toplumunun Suriyeliler ile arasında çok ciddi bir kültürel mesafe koyduğunu, onlara vatandaşlık verilmesine hiç sıcak bakmadığını açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu nedenlerle bilimsel yöntemlerle verilerin toplanması ve politikaların bunun üzerine bina edilmesi son derece önemlidir. Önemli bir husus da kamunun sağlıklı veri paylaşımını bugüne kadar gerçekleştirememiş olmasıdır. Sürecin çok daha fazla “hak temelli” yürütülmesi, bu konuda evrensel hukuk kurullarının önemsenmesi ve sivil topluma mümkün olan en yüksek düzeyde inisiyatif verilmesi son derece önemlidir.

Türkiye’deki Suriyelilerin her geçen gün Türkiye’de sürekli olarak kalma eğilimleri artmaktadır. Bu durum dünyanın başka yerlerinde de gözlemlenen işin doğasına, “göçün fitratına” ilişkin bir durumdur. Her geçen gün yaşadıkları ülkede tutunmayı başaran

insanlar, özellikle de ülkeleri daha kötü koşullara sahipse, hele de savaş ortamı varsa, geldikleri ülkede kalmayı tercih etmektedirler. Türkiye’de yaşayan Suriyeliler, ülkelerinde barış ve huzur ortamı sağlanırsa geri dönebileceklerini söyleseler de bunun kısa ve orta vadede imkânsızlaştığını da kabul etmektedirler. Yani Türkiye’deki Suriyelilerin çok ciddi bir bölümünün artık geri dönmeyecekleri ve sürekli olarak Türkiye’de yaşayacakları bir gerçekliktir. Bu gerçekliğin bu güne kadar Suriyelilere yönelik olağanüstü bir toplumsal kabul ve destek gösteren Türk toplumu ile paylaşılması ve onların desteğinin alınması gerekmektedir. Bunun birinci yolu da şeffaflık ve paylaşımdır. 3,5 yıllık sürede, Suriye’deki rejime yönelik, gelenlerin sayısına ve kalış sürelerine yönelik yapılan neredeyse bütün öngörülerde ortaya çıkan yanılgılar ve bilgi paylaşımındaki eksiklikler toplumdaki tedirginliği daha da artırmaktadır. Türkiye’nin “geçicilik” üzerine bina ettiği Suriyeliler politikası bir biçimde devam etmelidir ve hem Suriye’de barış ve huzurun sağlanması hem de Türkiye’deki Suriyelilerin geri dönüşü konusunda Türkiye özel çaba göstermek zorundadır. Ancak bununla eşzamanlı bir biçimde Türkiye’deki Suriyelilerin çok önemli bir bölümünün, yani en az 1 milyon Suriyelinin Türkiye’de sürekli olarak kalacağından hareketle birlikte yaşam (uyum) politikalarına başlanması gerekmektedir. Bu sayı daha sonrasında “aile birleştirmeleri” yolu ile daha da artma potansiyeline sahiptir. Bu konuda ilk önemli adım % 53’ünden fazlası 18 yaş altında olan Suriyeli çocuk ve gençlerin Türkçe öğrenmesini sağlamak ve böylece olağanüstü düşük seviyede olan (% 15) okullaşma oranlarını artırmak olmalıdır. İkinci önemli husus, yerel halkın hak kaybına uğraması ya da kamu hizmetlerinden faydalanmasında Suriyelilerden kaynaklanacak aksamaların yaşanmamasına özel çaba gösterilmesi gerektiğidir.

Türkiye’deki Suriyeliler konusu insani olduğu kadar, hatta zaman zaman ondan daha fazla iç ve dış politika konusu olarak gündeme gelmektedir. Bu da hükümete yakın olanlarla uzak olanların yaklaşımlarını farklılaştırmaktadır. Suriye’de rejim bugün yıkılsa bile artık yeni bir savaş ortamı yaşanmaktadır ve ne yazık ki bu durum kısa ve orta vadede değişmeyecek gibi görünmektedir. Ancak bugünden sonra kim kimi nelerle-nasıl, hangi hatalarla suçlarsa suçlasın, toplumsal gerçeklik kendi mecrasında yaşanacaktır. Buna hazırlıklı olmak gerekmektedir.

Evrensel olarak bütün kitlesel göç olaylarında “çalışma hakları” önemli bir yer tutar. Süreç çalışma hakları konusunda ve yerel halkın aldığı hizmetlerin Suriyelilerden kaynaklanan bir biçimde aksamasına engel olmayı önemseyen bir hassasiyetle yürütülmelidir. Aksi halde bu güne kadar ortaya konulan olgunluk ve yüksek düzeyde toplumsal kabul, kısa sürede nefrete ve düşmanlığa da dönüşebilir. Suriyelilere “misafir” demek her geçen gün zorlaşmakta ve tıpkı Türklerin Avrupa’da yaşadıkları tecrübelerde olduğu gibi bir kabulü değil, dışlamayı çağırıştırılmaktadır.

Suriyeliler krizi dünyanın ve Türkiye’nin gördüğü en ciddi krizlerden birisidir. Bu konuda Türk toplumunun ve devletin çabası son derece önemlidir. Konuyla birebir ilgili olan

İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra (yerel) yetkilileri, AFAD, Kızılay vb kurumların çabaları her türlü takdirin ötesindedir. Bu çabaların devamı için eleştirilerin de yapıcı olması ve bölgede fedakârca çalışanların heyecan ve çabalarının takdir, teşvik edilmesi önemlidir.

Bu çalışma çerçevesinde yapılan araştırmalarda;

Suriyelilerin Türkiye’de olmaktan memnun ve mutlu oldukları, Türk halkına ve devlete müteşekkir oldukları, mümkünse ülkelerine geri dönmek istedikleri ancak bu ihtimalin her geçen gün azaldığını ifade ettikleri gözlenmiştir. Yine Türkiye vatandaşlık verirse kabul etmeye sıcak baktıkları, çalışma hakkı istedikleri ve böylece kendi ihtiyaçlarını kendilerinin gidermek istedikleri, kendilerine “misafir” denilmesinden rahatsızlık duydukları, Cenevre Anlaşmasına Türkiye’nin koyduğu ve Suriyelilerin bu nedenle mülteci olmalarını engelleyen “coğrafi sınırlama”nın (çekince) kaldırılmasını talep ettikleri, mesleki ve/ya da eğitim bakımından nitelikli olanların mümkün olursa 3. ülkelere geçmek istedikleri, çocuklarının eğitim alamamasından son derece rahatsız oldukları, her geçen gün Türkiye’de kalmaya daha sıcak baktıkları gözlenmiştir. Burada istisnai olarak mesleki ya da eğitim bakımından nitelikli olanların, mümkün olursa üçüncü ülkelere geçmeye sıcak baktıkları gözlenmiştir.

Türkiye’de 18 ilde gerçekleştirilen kamuoyu araştırmasında ortaya çıkan genel bulgular şu şekilde sıralanabilir:

- Türkiye toplumunun Suriyeliler algısının ölçülmeye çalışıldığı bu araştırma, 3,5 yıldır Türkiye’de yaşayan ve 1,6 milyonu aşan nüfusun günlük hayatına doğrudan yansıyan pek çok etki ve risklerine rağmen Türk toplumunun Suriyeliler konusundaki toplumsal kabul düzeyinin son derece yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.
- Türkiye’deki Suriyeliler konusunda toplumun ortaya koyduğu yaklaşım büyük ölçüde “hak temelli” bir anlayışa işaret etmektedir. Örneğin “savaş devam ediyor olsa bile geri gönderilmelidirler” önermesine çok ciddi bir karşı çıkış söz konusudur. Yine “din kardeşliği”, “komşuluk” vb hususlar yerine “zulümden kaçanlara destek” zihniyetinin ön planda olması dikkat çekicidir.
- Türk toplumunun yarısından fazlası Suriyelilerin ülkede kalacağına dair bir algıya sahiptir.
- Sınır komşuluğuna ve etnik-dini yakınlıklara rağmen Türk toplumunda Suriyelilere yönelik kültürel yakınlık hissi çarpıcı bir biçimde çok az oranda tespit edilmiştir. Yani bu konuda ciddi bir ötekileştirme söz konusudur. “Suriyeliler ile kültürel olarak aynı olduğumuzu düşünüyorum” önermesine destek sadece % 17’dir.
- Suriyelilerin çalışması konusunda da toplum ikiye ayrılmıştır.
- Türk toplumunun en büyük itirazı Suriyelilere vatandaşlık verilmesi konusunda ortaya çıkmaktadır. Bu çok net reddedilmektedir.
- Suriyelilerin yerel halkın işlerini ellerinden aldıklarına dair özellikle bölgede ciddi bir kaygı bulunmaktadır.

- Artık yeni sığınmacı alınmaması, Suriyelilerin kamplarda barındırılması ya da tampon bölge oluşturularak oralarda barındırılması gibi düşünceler yaygındır.
- Suriyelilerin Türkiye’de kalmalarının önemli sorunlar yaratacağına inanılmaktadır.
- Suriyelilerin Türkiye’ye ekonomik yük oldukları algısı yaygındır.
- Suriyelilerin huzuru ve düzeni bozacağına dair bir endişe gözlenmektedir.
- Türk toplumunun % 30’u Suriyelilere doğrudan ya da dolaylı olarak maddi-manevi destek olduklarını ifade etmektedir.
- Suriyeliler konusundaki tavır siyasal tercihlere göre ele alındığında AK Parti ile BDP-HDP, CHP ile MHP’nin görüş benzerliklerinin oldukça yüksek olduğu gözlenmektedir. “Bugün seçim olsa hangi partiye oy veririsiniz” sorusu çerçevesinde belirlenen siyasi görüşler ile önermeler arasındaki ilişkilendirmede, AK Parti ve BDP-HDP taraftarlarının Suriyeliler konusundaki yaklaşımlarının CHP-MHP’ye göre daha “sahiplenici” yönde olduğu gözlenmektedir.
- BDP-HDP’nin konuya yaklaşımında araştırmanın uygulandığı günlerde “Kobani” konusunun ve Suriye’den gelen Kürt asıllı Suriyelilerin Türkiye’ye kabulü konusunun gündemde olmasının önemli bir etki yaptığı düşünülebilir.
- Değerlendirmelerde “bölge illeri” ile “bölge dışı illeri” arasında genelde çok büyük farklılıklar olmadığı gözlenmektedir. Ancak bu farklılığın % 5’ten fazla olduğu durumlarda konu ayrıca değerlendirilmiştir.

Türk devletinin ve Türk toplumunun Suriyeli sığınmacılar konusunda ortaya koyduğu olağanüstü çaba ve katlanılan maliyet, uyguladığı bu “model” mutlaka dünya kamuoyu ile paylaşılmalıdır. 3,5 yılda 1,6 milyon sığınmacıyı kabul eden ve 4,5-5 milyar doların üzerinde harcama yapan bir ülkenin ve bu konuda son derece yüksek bir kabul gösteren Türk toplumun insan ve hak temelli ev sahipliği her türlü övgüyü ve gururu hak etmektedir. Gelişmiş ülkelerin adeta “*Doğu sınırını sonuna kadar açın, ama Batı sınırlarınızı sıkı sıkı kapatın bize gelmesinler*” şeklindeki politikası, Türkiye’nin yaptığının değerini de ortaya koymaktadır. Ancak bunun anlatılması hem Türkiye hem de bundan sonraki göç dalgaları için önemlidir.

Türkiye’nin Suriyeliler politikasının artık sadece “geçicilik” üzerine bina edilmesi mümkün görünmemektedir. “Geçicilik” beklentisi ile ertelenen, ötelenen ya da ihmal edilenler, gelecekte çok ciddi sorunları beraberinde getirebilir. Bu nedenle Suriyelilerin evlerine dönmesi konusunda iç ve dış politikada yapılması gerekenleri yaparken, çok önemli bir bölümünün Türkiye’de sürekli olarak kalacaklarına dair gerçekliği de görmek ve buradan hareketle de birlikte yaşam stratejilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Stratejilerin geliştirilmesinde bilgi temelli bir yaklaşımla dinamik süreç yönetiminin öncelikli olarak dikkate alınması; konu uzmanlarının, akademisyenlerin, sivil toplumun, uluslararası kurum ve kuruluşların bilgi ve önerilerinden yararlanılması son derece önemlidir. “Kalıcılık” ile ilgili stratejilerin insan ve hak merkezli olması ve aynı zamanda Türk toplumunun bu konuda desteğinin alınması hayati önem taşımaktadır.

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLER: TOPLUMSAL KABUL VE UYUM

ÇALIŞMANIN KAPSAMI VE AMACI

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi-HUGO, Nisan 2011'den bu yana, ülkelerinde ortaya çıkan çatışma ortamı, ardından iç savaştan kaçarak “açık kapı politikası” çerçevesinde Türkiye’ye sığınan ve kendilerine “geçici koruma” sağlanan, Ekim 2014 itibari ile sayıları 1 milyon 650 bini aşan Suriyelilerin Türkiye’deki toplumsal kabul ve uyumu konusunu ele alan kapsamlı bir araştırma gerçekleştirmiştir. HUGO Müdürü Doç. Dr. M. Murat Erdoğan tarafından 11 kişilik ekiple 8 aylık sürede farklı bilimsel yöntemlerle gerçekleştirilen bu kapsamlı çalışma, dünyanın ve Türkiye’nin yaşadığı bu çok ciddi ve çok boyutlu krizin toplumsal kabul ve uyum yönünü ele almıştır. Araştırmada, hem Suriyelileri hem de Türk toplumunu anlamaya ve sağlıklı kamu politikalarının geliştirilmesi için öngörülerde bulunmaya çalışılmıştır. Çalışma çerçevesinde Türkiye’deki Suriyelilerin mevcut durumu, nitelikleri, memnuniyet düzeyleri, sorunları ve kalıcılık konusundaki yaklaşımları; bununla eş zamanlı bir biçimde Türk toplumunun Suriyeli sığınmacılar konusundaki düşünceleri, beklentileri ve sorunları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın önemli bir öngörüsü, Türkiye’deki Suriyelilerin her geçen gün “geçici” olmaktan daha fazla “kalıcı” olmaya yöneldiği şeklindedir. Çalışma, Türkiye’deki Suriyeliler konusunda, Türk toplumunun kabul düzeyinin son derece yüksek olduğu, ancak sınırların kendisini belli ettiğini, özellikle de kamu hizmetlerinde aksamalar, iş kaybetme kaygıları ve doğrudan Suriyelilerden kaynaklanacak güvenlik kaygılarının; “misafirperverliğin” nefrete, düşmanlığa dönüşmesi potansiyelinin ciddiye alınması gerektiği, toplumsal kabulün sürdürülebilir olmasının ancak kapsamlı bir göç yönetimi ile söz konusu olabileceği öngörüsünde bulunmaktadır. Türkiye’deki Suriyeliler konusunun sadece insani değil, aynı zamanda siyasi özellikler taşıması, politika belirlenmesini daha da güçleştirmektedir.

Bu çalışmanın en önemli arayışlarından birisi de sığınmacılar konusundaki sürecin nasıl yönetildiği ve neler yapılacağına ilişkin olmuştur. Türkiye’de krizin iyi yönetilmesi bakımından iki önemli hususun mutlaka değerlendirilmesi gerektiği de bu araştırmada dile getirilmektedir. Bunlardan birincisi, sağlıklı bir süreç yönetimi için kayıtlamanın olmazsa olmazlığı; diğeri ise Suriyeliler için hem geçicilik hem de kalıcılığa yönelik eş zamanlı stratejilerin geliştirilmesi gerekliliğidir. Türkiye’deki Suriyeliler konusu, bugün Suriye rejimi yıkılsa bile Türkiye’nin önümüzdeki on yıllarını etkileme potansiyeli olan bir konu olarak ele alınmak zorundadır. Yani politikaların “*Suriyeliler krizin bitimiyle yakın zamanda evlerine dönecekler*” varsayımı ile “*kriz uzayacak, bitse bile Suriye’deki ortam ya da Türkiye’deki cazibeden dolayı ciddi bir Suriyeli nüfus Türkiye’de kalacaktır*” varsayımı arasında bir noktada, her ikisinin de dikkate alındığı kısa-orta ve uzun vadeli stratejilerle geliştirilmesi gerekmektedir. Türkiye’deki toplumsal kabul düzeyinin, yaşanan bütün sorunlara rağmen olağanüstü yüksek düzeyde gerçekleştiği, ancak bunun

kırılgan olduğu, sürdürülebilir olması için sürecin iyi yönetilmesi, “geçicilik” kadar “kalıcılık” stratejilerinin de acilen yapılması ve toplumun bilgisine ve desteğine sunulması gerektiği, bu araştırmanın en önemli bulgularındandır. Kısmen korumasız olan 911 km’lik sınır boyunca sürekli denetim yapma imkânı neredeyse imkânsızken, var olan Suriyeliler kadar yeni gelecekler için de önlemler alınması gerekmektedir.

Genel olarak yurtdışındaki Türkiye kökenliler konusunda ve doğrudan alanda akademik çalışmalar yapan bir kurum olarak, HUGO’nun gerçekleştirdiği Suriyeliler çalışmasının bir özelliği de 1 yıllık sözleşme ile Avrupa’ya çalışmaya gidip oradan bir daha dönemeyen ve kalıcı hale gelen, günümüzde sayıları 5 milyonu aşan yurtdışındaki Türklerin sosyal kabul, sosyal dışlanma, uyum vb konularındaki tecrübelerinden de yararlanılmış olunmasıdır.

ARAŞTIRMA ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR:

- **Derinlemesine mülakatlar:** Türkiye’nin 6 ilinde, sınır bölgesindeki Gaziantep, Kilis ve Hatay’da; sınır bölgesi dışında ise İstanbul, İzmir ve Mersin’de 72’si Suriyeli, 72’si yerel halktan olmak üzere toplam 144 kişi ile Şubat-Mart 2014 tarihleri arasında derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir.
- **Kamuoyu Araştırması:** “Türkiye’deki Suriyeliler Algısı” başlıklı kamuoyu araştırması 18 ilde 1501 kişilik bir örnekleme Eylül-Ekim 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.
- **Medya analizi:** 21 genel/ulusal, 56 yerel medya kuruluşunun web üzerinden paylaştıkları haber, yorum ve değerlendirmeler incelenmiştir.
- **STK analizi:** Bölgede ya da bölge dışında konuyla ilgili çalışmalar yapan 38 farklı ulusal ve uluslararası STK ile görüşmeler yapılmış, bu kurumların çalışmaları değerlendirilmiştir.
- **Uzman Görüşmeleri:** Konuyla ilgili çalışmalar yapan kamu kurumlarının neredeyse tamamının yöneticileri ve bölge yetkilileri ile görüşmeler yapılmış, ayrıca bütün bu çalışmalar Hacettepe Üniversitesi’nde konunun uzmanları ve üst düzey yetkili kişileriyle uluslararası bir çalıştayda ele alınarak, çıktıları raporda değerlendirilmiştir.

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLER: STATÜ-SAYI-BULGU

- **“Açık Kapı Politikası”-“Geçici Koruma”:** Nisan 2011’den bu yana Suriye’de çıkan rejim karşıtı gösterilerin kanlı bir biçimde bastırılmasının yarattığı karmaşa ve ardından yaşanan iç savaş nedeni ile ülkelerinden kaçan Suriyelileri, uluslararası hukukun ve vicdanın gereğini yerine getirerek Türkiye “açık kapı politikası” çerçevesinde “geçici koruma” sağlayarak kabul etmiştir. Bu durum başta İnsan Hakları Evrensel Beyanname ve 1951 Cenevre Anlaşması olmak üzere uluslararası hukuk ilkeleriyle uyumlu bir politikadır.
- **Sığınmacıların Sayısı ve Kalış Süreleri Süreç İçinde Öngörülemedi:** Başlangıçta birkaç hafta olarak tahmin edilen ve sayıları en fazla 50-100 bin civarında olması beklenen Türkiye’deki Suriyelilerin kalış süreleri her geçen gün artmaktadır. Suriye’deki iç karmaşa ve savaş ortamı nedeni ile kalış sürelerinin daha da artacağı beklenmektedir. IŞİD’in Suriye’deki faaliyetlerinin artması ile birlikte ortaya çıkan yeni durum Kobani olayında yaşandığı gibi bir anda yüzbinlerce kişinin sınıra yığılmasına yol açabilecektir.
- **Türkiye’deki Suriyelilerin Sayısı:** 5 Kasım 2014’te konuyla ilgili Başbakan Yardımcısı Prof. Dr. N. Kurtulmuş, Türkiye’deki Suriyelilerin sayısının 1,6 milyonu aştığını açıklamıştır. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürü Atilla Toros ise 18 Aralık 2014’te bu sayıyı 1 milyon 650 bin olarak ifade etmiştir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından 31 Aralık 2014 itibari ile verilen sayı ise Türkiye’deki kayıt altına alınmış Suriyelileri gösterecek şekilde 1,622,838’dir. BMMYK, “kayıt altına alınmış” ibaresi ile verdiği ve her hafta güncellediği bu sayıları Türk makamlarından aldığını da belirtmektedir. Kayıt altına alma işlemlerini yürüten İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yetkilileri, “Biyometrik” kayıtlama konusunda son altı ayda ortaya konulan çaba ile çok ciddi mesafe alındığını ve Suriyelilerin % 90’ından fazlasının yani 1 milyon 500 bininin kayıtlandığını ifade etmektedirler. Bu durumda Türkiye’deki toplam Suriyeli sayısının her halükarda 1,5 milyondan fazla olduğu konusunda şüphe bulunmamaktadır. Bu çalışmada 1,6 milyon sayısı esas alınmıştır.
- **Kamp-Kamp Dışı Sayıları:** Suriyeli sığınmacıların % 13-14’ü 10 ildeki 22 kampta (barınma merkezi) yaşamakta, ama asıl büyük kitle yani en az 1,4 milyonu Türkiye’nin 81 ilinden 9’u hariç hemen her tarafına yayılmış olarak kamp dışında yaşamaktadır. Kamplar dışında en yüksek sayıda Suriyelinin yaşadığı şehir 387 bin civarındaki sığınmacı ile Şanlıurfa, ardından da 330 bin kişi ile İstanbul’dur. Bunları 220 bin kişi ile Gaziantep, 190 bin kişi ile Hatay takip etmektedir. Kilis 49 bin, Mardin 70 bin, Adana 50 bin ve Kahramanmaraş 44 bin kişi ile kamp dışında yaşayan Suriyelilere ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye’nin 11 ilinde ise 10 ile 50 bin arası Suriyeli kamplar dışında yaşamaktadır.

Türkiye’de Kamplarda ya da Kamplar Dışında Bulunan Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı						
Kaynak: AFAD – T.C. İçişleri Bakanlığı- BMMYK						
il (Kamp- Barınma Merkezi olanlar	Suriyeli sayısı (KD: Kamp Dışı K: Kamp)		il	Suriyeli sayısı	il	Suriyeli Sayısı
Şanlıurfa		467.000	İstanbul	330.000	Çorum	250
	KD:387.335		Şırnak	190.090	Burdur	250
	K: 79.665		Mersin	45.000	Çanakkale	200
Gaziantep		253.328	Konya	45.000	Nevşehir	180
	KD:220.000		Ankara	30.000	Uşak	173
	K: 33.328		Bursa	20.000	Isparta	160
Hatay		204.735	Batman	20.000	Eskişehir	150
	KD: 190.000		Kocaeli	15.000	Düzce	150
	K: 14.735		İzmir	13.000	Hakkari	150
Kilis		86.578	Antalya	10.000	Kırıkkale	150
	KD: 49.000		Kayseri	9.500	Sivas	150
	K: 37.578		Diyarbakır	5.000	Zonguldak	140
Mardin		78.858	Samsun	1.230	Ağrı	100
	KD: 70.000		Niğde	1.100	Amasya	100
	K: 2.858		Aydın	1.000	Erzurum	80
Adana		61.226	Elazığ	900	Ordu	80
	KD: 50.000		Denizli	800	Rize	77
	K: 11.124		Yalova	780	Karaman	75
K.Maraş		61.215	Muğla	750	Kırşehir	70
	KD: 44.000		Siirt	700	Bilecik	50
	K: 17.215		Muş	670	Bingöl	50
Adıyaman		33.354	Sakarya	670	Çankırı	50
	KD: 23.500		Van	600	Yozgat	50
	K: 9.854		Manisa	550	Edirne	50
Osmaniye		21.597	Balıkesir	500	Kars	45
	KD: 12.000		Afyon	500	Artvin	40
	K: 7.597		Tekirdağ	480	Akrasay	40
Malatya		8.343	Bitlis	400	Kütahya	33
	KD: 850		Trabzon	330	Kırlareli	30
	K: 7.493		Tokat	320	Bartın	20
			Bolu	300	Karabük	10

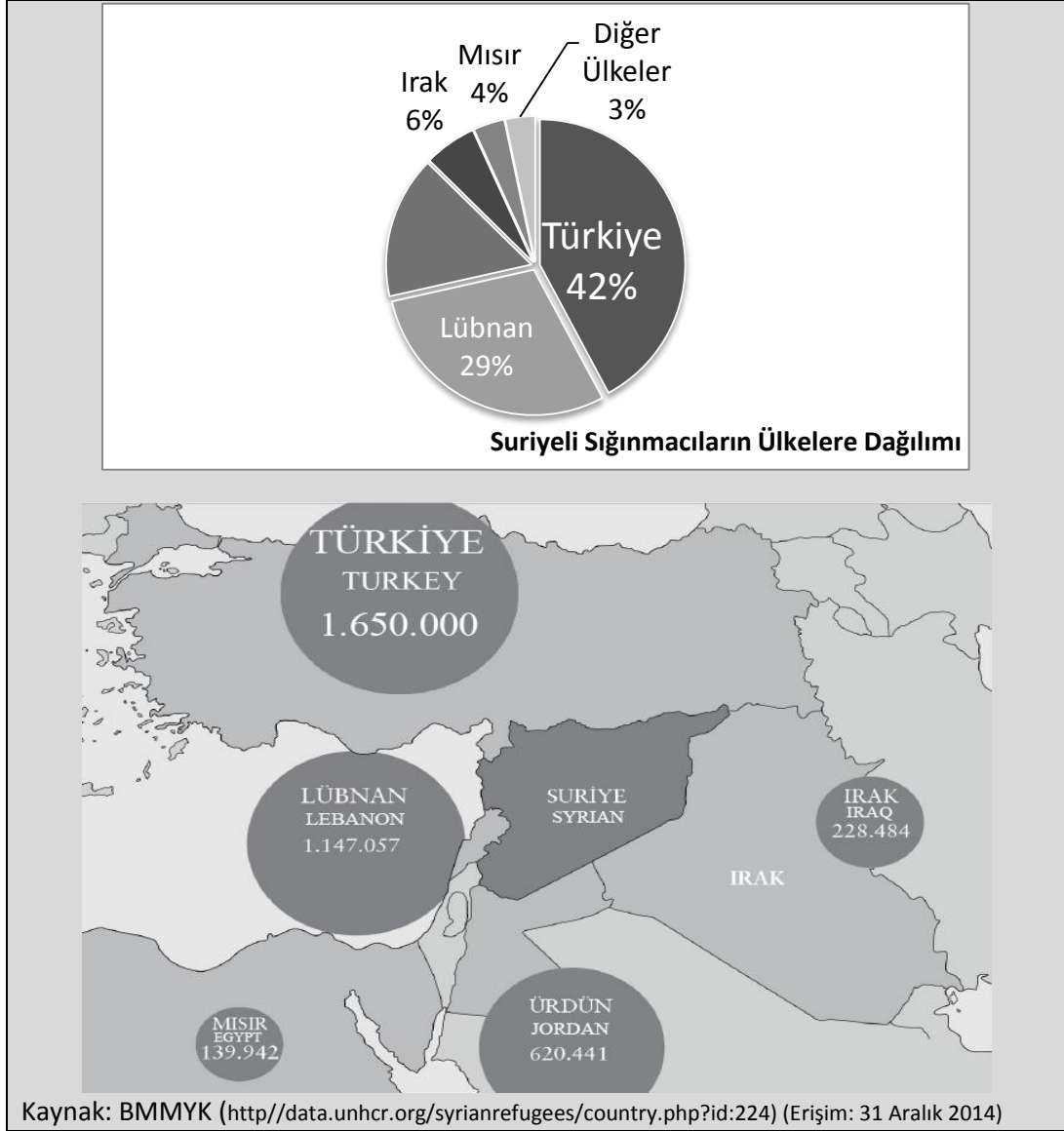
- **Kayıt Altına Alma:** Aralık 2014 itibari ile Türkiye’de bulunan 1 milyon 650 bin civarındaki Suriyeliden 1 milyon 500 bininin (% 90) kayıt altına alındığı açıklanmıştır. Kayıtlamada yaşanan sorunun, başlangıçta Suriyelilerin kayıtlanmasının “*zaten kısa zamanda geri dönecekleri*” düşünülerek “*gereksiz*” görülmesi, sonrasında ise hem kayıt altına girmek istemeyenler hem de çok yoğun sığınmacı akınının devam etmesi ile kontrolün güçleşmesiyle ilgili olduğu düşünülmektedir. Suriyelilerin kayıt altına alınamaması hem krizin yönetimini zorlaştırmakta hem de bizzat sığınmacıların

güvenliği ve ihtiyaçlarının makul bir biçimde giderilmesinde sorunlara yol açması ihtimali doğurmaktadır. Ancak göç yönetimi bakımından da son derece önemli olan bu hususta 2014 içinde çok önemli mesafe alınmıştır.

- **Çocuklar-Kadınlar:** Türkiye'deki Suriyelilerin % 53,3'ü BM tarafından çocuk sayılan 18 yaş altındaki kişilerden oluşmaktadır. Türkiye'deki Suriyeliler içinde özel koruma gerektiren çocuk ve kadınların oranı % 75'in üzerindedir.
- **Türkiye'de Doğan Suriyeli Bebekler:** Türkiye'de Nisan 2011-Ekim 2014 arasındaki 3,5 yılda kamplarda ve kampların bulunduğu 10 şehirde doğan Suriyeli bebek sayısının 30 bin olduğu açıklanmıştır. Kamplarda ve kampların bulunduğu illerde yaşayanların Türkiye'deki toplam Suriyelilerin yaklaşık yarısı olduğu dikkate alınırsa, Türkiye'de 3,5 yılda doğan toplam bebek sayısının 60 binin üzerinde olduğu tahmin edilmektedir.
- **Eğitim-Okullaşma Oranları Çok Düşük Düzeyde Kalmıştır:** Türkiye'de bulunan Suriyelilerin % 53'ünden fazlası 18 yaş altındaki çocuk ve gençlerdir. Suriyeli çocukların okullaşması konusunda hem başlangıçta kalıcılığın bu kadar uzayacağı öngörülemediğinden hem de eğitim dilinin Türkçe olmasından kaynaklanan biçimde çok büyük sorun yaşanmaktadır. Kamplar içinde durum nispeten iyi olsa da genelde okullaşma % 15-20 gibi bir düzeyde kalmıştır.
- **Etnik-dini özelliklerde değişim:** Suriye'den 11 Nisan 2011 sonrasında Türkiye'ye gelenlerin çok yüksek bir oranı Sünni Araplardan oluşmaktaydı. Ancak 2014'ten itibaren bölgede IŞİD şiddetinin artması ile Türkiye'deki Suriyelilerin etnik-dini yapısında ciddi bir çeşitlenme söz konusu olmuştur. Ezidiler, Ermeniler, Kürtler gibi pek çok "Arap Sünni" olmayan Suriyelinin Türkiye'ye gelmesi hem Türkiye'nin herkese insanlık adına kapıyı açmak söylemini doğrulamış hem de başta Kürtler olmak üzere bölgede huzursuz olan ve Arap Sünnilerin gelişini bir politik tavır olarak görenlerin tedirginliği azalmıştır.
- **Maliyet ve Uluslararası Desteğin Azlığı:** Türkiye, Suriyeli mülteciler vesilesi ile olağanüstü yüksek bir maliyet ödemektedir. Bu maliyetin karşılanmasında dış dünyanın desteği son derece sınırlıdır. Ağustos 2014 itibari ile Türkiye'nin Suriyeliler için yaptığı mali harcamalar 4,5 milyar Amerikan dolarını aşmıştır. Ayrıca Türk STK'lar tarafından 635 milyon dolar destek sağlanmıştır. Türkiye'ye bu süre içinde gelen dış destek 233 milyon dolarda, yani toplam harcamanın sadece % 4,1'inde kalmıştır. Temel ihtiyaçlar için BM tarafından yapılan "acil" çağrılara gelişmiş-zengin ülke ve kuruluşların gösterdiği ilgi son derece düşüktür. Örneğin 2014 için talep edilen para 3,7 milyar dolar iken, toplanan destek 1,9 milyar dolarda yani % 50'de kalmıştır. Bu tür destek fonlarından Türkiye'ye verilen pay ise son derece düşüktür (2014 için 70 Milyon USD). Bunda sığınmacıların sığındıkları diğer ülkelerdeki ekonomik-mali imkanların Türkiye'ye göre daha yetersiz olması kadar, Türkiye'nin politik tercihleri de önemli rol oynamaktadır.
- **Uluslararası kamuoyunun insani paylaşım duyarsızlığı:** Gelişmiş-zengin ülkeler mali yük paylaşımında olduğu gibi insani (sığınmacı) paylaşımında da olağanüstü çekingen ve yetersiz kalmıştır. Toplam Suriyeli sığınmacıların sadece % 2-3'ü bölgedeki 5 ülke

(Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak, Mısır) dışındaki gelişmiş-zengin ülkelerce alınmış ya da alınmaları taahhüt edilmiştir. Mali destek de BMMYK'nın acil ve oldukça mütevazı çağrılarına rağmen yeterince karşılanamamıştır. 3,5 yıl içinde Batılı ülkelerin almayı taahhüt ettikleri Suriyeli sığınmacı sayısı toplamda 120-130 bin civarındadır. Taahhütler de tam olarak yerine getirilmemektedir.

- **Batılı Ülkelerden Türkiye'ye Çağrı: "Doğu Sınırını Açın, Batı Sınırını Kapatın!"**: Batılı ülkeler Türkiye'nin açık kapı politikasında son derece hassas davranmışlardır. Ancak aynı Batılı ülkelerde, özellikle de Avrupa Birliği'nde *"Doğu sınırınızı açın, sığınmacılar gelsin ama Batı sınırınızı kapatın, bize gelmesinler"* mantığı açık bir biçimde gözlenmiştir.
- **Kriz Yönetimi**: Türkiye Nisan 2011'den bu yana Suriyeli sığınmacılar konusunda çok önemli bir çaba ortaya koymaktadır. Bu konuyla ilgili bir Başbakan Yardımcısı (önce

Beşir Atalay, ardından Numan Kurtulmuş) özel görev yaparken, alanda “T.C. Başbakanlık Suriyeli Sığınmacılar Genel Koordinatörlüğü” oluşturulmuş ve 20 Eylül 2012 tarihli Başbakanlık Genelgesi ile “*Türkiye’de bulunan Suriyeli sığınmacılar konusunda kamu kurumları arasındaki her türlü konunun koordinasyonu ile ilgilenmek üzere*” Gaziantep’te görev yapan bir Koordinatör Vali (Veysel Dalmaz) bu göreve atanmıştır. Ayrıca bütün Bakanlıkların ilgili birimleri bölge içi ve dışında Suriyeliler konusunda faaliyette bulunmaktadır.

- **Cenevre Sözleşmesi ve Protokol (1951-1967):** Türkiye’nin sığınmacılar-mülteciler konusundaki uluslararası yükümlülükleri “**1951 Cenevre Sözleşmesi**” ve “**1967 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol**” çerçevesinde belirlenmiştir. Ancak Türkiye’nin bu sözleşmede coğrafi çekince ile sadece Avrupa’dan gelenleri “mülteci” olarak kabul etmesi, yıllardır tartışılmaktadır. Türkiye, içinde bulunduğu bölgenin aşırı istikrarsız yapısı nedeni ile sıklıkla karşı karşıya kaldığı kitlesel göçler konusunda hizmetler sağlasa da uluslararası hukuk bakımından yükümlülük altına girmemek için çekincesinde ısrar etmektedir. Ancak hem evrensel hukuk ilkeleri bağlamında mültecilerin temel hakları, hem de fiili durum dikkate alındığında, coğrafi çekincenin devam ettirilmesinin anlamı kalmamaktadır. Suriyeliler krizi de bu çekincenin sorunlar yarattığını ortaya koymuştur. Türkiye artık fiili olarak da yaşadığı krizleri dikkate alarak hak temelinde bu çekinceyi kaldırmalıdır. BMMYK’nin 2014 sayılarına göre Türkiye’de Suriyeliler hariç 170 bin mülteci adayı bulunmaktadır. Bu sayı Suriyelilerin gölgesinde kalmakla birlikte son derece yüksek bir sayıdır. AB ile yapılan “**Geri Kabul Anlaşması**” bu sayıları daha da artıracaktır.
- **Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013):** Türkiye, 1999’dan bu yana AB’nin büyük etkisi ile başlattığı çalışmalar çerçevesinde ilk kez Nisan 2013’tte **Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nu** (2013) çıkarmış ve bu yasa ile İçişleri Bakanlığı **Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nü** kurarak daha hak ve insan temelli, sivil insiyatifin ön planda olduğu, güvenlikçi yaklaşımın kısmen terk edildiği yeni bir politikaya yönelmiştir. Bu yasa aynı zamanda Türkiye’nin her geçen gün düzensiz ve kitlesel göçler bakımından bir “**hedef**” ülke haline gelmesi de dikkate alınarak yapılandırılmıştır. Ancak Suriyeliler krizinin bu döneme denk gelmesi bir şanssızlık olmuştur. Kurum henüz yeni olduğu, mevzuat çalışmaları devam ettiği ve Suriyeliler krizi bütün öngörülerini aştığı için, bu kurum konuya ancak 2014’ün ikinci yarısından itibaren hâkim olmaya başlamıştır.
- **Geçici Koruma Yönetmeliği:** 22 Ekim 2014’te yayınlanan “**Geçici Koruma Yönetmeliği**” büyük ölçüde Suriyeliler krizinin etkilerini üzerinde taşımaktadır. Cenevre Anlaşması’na Türkiye tarafından konulan coğrafi çekince nedeni ile yönetmelik ilk kez “mülteci” ile birlikte “**şartlı mülteci**” kavramına da yer vermiştir. Yönetmelik “geçici koruma” için bir süre belirlemedi, “**şartlı mültecilere**” imkânlar ölçüsünde sağlanacak hizmetlerin çerçevesini tanımlamıştır. Böylece mültecilerin “hakları”ndan ve bu anlamda devlete yüklenen bir “**yükümlülük**”ten değil, “**misafirlere ev sahibinin –imkânları ölçüsünde- iyi niyetli desteği**” mantığı düzenlemeye egemen olmuştur. Hem yasa hem de yönetmelik genel bir çerçeve çizse de Suriyeliler için özel düzenlemelere imkan tanıyan bir biçimde düzenlemeler yapıldığı anlaşılmaktadır. Geçici Koruma Yönetmeliğinin Geçici 1. Maddesi Suriyeliler için özel bir düzenleme yaparak statü konusunu netleştirmiştir:

“28 Nisan 2011 tarihinden itibaren Suriye Arap Cumhuriyeti’nde meydana gelen olaylar sebebiyle geçici koruma amacıyla Suriye Arap Cumhuriyeti’nden kitlesel veya bireysel olarak Türkiye sınırına gelen veya sınırları geçen Suriye vatandaşları ile vatansızlar ve mülteciler, uluslararası koruma başvurusunda bulunmuş olsalar dahi geçici koruma altına alınacaklar.

Geçici korumanın uygulandığı süre içinde, bireysel uluslararası koruma başvuruları işleme konulmaz.” (GKY-Geçici Md. 1)

- Bu süreçte **AFAD**’ın ön plana çıkması, krizin çok hızlı ilerlemesi ve Suriyeliler krizinin en üst düzeyde “geçici” bir kriz olarak tanımlanmasından ve göç yönetiminin alanda gerçekleşmesinden kaynaklanmaktadır. Suriyelilerin kalıcılık eğilimleri arttığı sürece, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü daha fazla inisiyatif alacak ve politika belirleme sürecinde değişik bir yapılanma ortaya çıkacaktır. Yasa ve Yönetmelik de bunu düzenlemekte ve asıl yetkiyi Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’ne vermektedir.
- Konuyla ilgili bölgede ya da Ankara’da çalışan **kamu personelinin** olağanüstü ve fedakârca ortaya koydukları çaba teşvik ve takdir edilmeli, bu tavırlarının devamı için cesaretlendirilmelidirler.
- **Suriyeliler ve İşsizlik:** Türkiye 3,5 yılda 1,6 milyonun üzerinde Suriyeliye ev sahipliği yapmaktadır. Bunun, dünyadaki hemen bütün kitlesel göç olaylarında olduğu gibi, yerel halkta yarattığı en önemli tedirginlik iş piyasası konusunda olmaktadır. Toplumda yaşanan huzursuzluğu bir tarafa koyarsak, pek çok işadama için “çaresiz” ve çok ucuza çalışmaya hazır insanları istihdam etmek avantaj sağlamaktadır. Bu konuda devletin işini kaybetme riskini yaşayanlar için özel destek programları yaratması gerekir. Ancak “Suriyeliler işsizlik yaratıyor mu” sorusunun cevabını vermek çok kolay değildir. 2013 TÜİK verilerine göre Türkiye’de işsizliğin en çok düştüğü üç il dikkat çekici biçimde Kilis, Gaziantep ve Adıyaman olmuştur. Üstelik sadece işsizlik düşmemiş, istihdam kapasitesi de artmıştır. Bu şaşırtıcı sayılar bize Suriye’den gelen sığınmacıların yarattığı yeni ekonomiyi göstermektedir. Yine pek çok Suriyeli işadamaının kriz nedeni ile Türkiye’ye sermaye taşıdığı ve bunun da ciddi bir dış sermaye girişi sağladığına dair yaygın iddialar gözlenmektedir.
- **Kampların Standardı:** Türkiye’de 10 ilde toplam kapasitesi 220 bin civarında olan 22 “Barınma Merkezi” yani kamp bulunmaktadır. Burada Türkiye yurtdışı tanıtımında kamplardaki görüntüleri önemseyen bir çalışmayı tercih etti, bu etkili de oldu. Dış basında “Mükemmel Kamplar Nasıl Yapılır, Türkiye’ye Gidin Görün” türü haberler de çıktı. Ancak hiç kuşku yok ki kampların içinde yer alan 6 “konteyner kent”in standartlarının çok yüksek olması, genel Suriyeliler sorununun sadece küçük bir bölümünü oluşturmakta ve zaman zaman da “PR” çalışması eleştirisine neden olmaktadır. Kampların standartlarının çok yüksek olmasının bir başka etkisi ise zaman zaman Türkiye’ye gelen yardımın azalmasında rol oynamasıdır. Üstelik yapılan karşılaştırmalı çalışmalar, kampların yüksek standardının memnuniyet yaratmaya tek başına yetmediğini de ortaya koymaktadır.

I. HUGO ALAN ÇALIŞMASI: DERİNLEMESİNE MÜLAKATLAR

HUGO Araştırması çerçevesinde 6 ilde (Gaziantep, Kilis, Hatay, İstanbul, İzmir, Mersin) 72'si Türk/Yerel Halk, 72'si ise kamp dışında yaşayan Suriyeli ile yapılan 144 derinlemesine görüşme, konu hakkında önemli ipuçları vermiştir.

• Suriyelilerin Görüş ve Beklentileri:

- Suriyeliler Türkiye’de bulunmaktan mutlu ve memnun olduklarını, bunun için Türk halkına müteşekkirdiklerini ifade etmektedirler.
- Suriyelilerin dile getirdiği en ciddi sorun çalışma hakları konusunda olmaktadır. Çalışma hayatına dahil olmak istediklerini ve böylece Türkiye’ye yük olmanın da engelleneceğini ifade eden Suriyeliler, yasa dışı çalışma durumunda emek sömürsü ile karşılaşma ihtimallerinin de arttığını ifade etmektedirler.
- Kamplar (barınma merkezleri) dünyada örnek gösterilecek kadar yüksek standartlarda yapılmış olmasına rağmen Suriyelilerin çok zor durumda kalmadıkça yaşamak istemedikleri yerlerdir. Bunun en önemli nedenleri, kamplardaki yüksek disiplin, çalışma imkânının olmaması, muhafazakâr ailelerin kamp yaşantısını kız çocukları için uygun görmemesi, izole-dışlanma hissi şeklinde sıralanmaktadır. Kuşku yok ki kamplarda beklenilenden çok uzun süre yaşamak, bütün sığınmacılar için daha büyük sorunlar yaratmaktadır. Bu nedenle kamplara girdikten sonra buradan ayrılanların sayısı son derece yüksektir.

- Savaş biter ve arzu ettikleri huzur sağlanırsa ülkelerine dönmek istediklerini ifade eden Suriyelilerin hemen hepsi bu konuda son derece karamsar olduklarını ve Suriye’de yakın bir gelecekte barışın ve huzurun gelmesinin artık mümkün olmadığı görüşünü paylaşmaktadırlar.
- Suriyeliler, Türkiye tarafından kendilerine vatandaşlık verilirse, özellikle de çifte vatandaşlık söz konusu olursa derhal bunu kabul edeceklerini ifade etmektedirler.
- Suriyelilerin en çok kaygılandıkları hususlardan birisi çocukların yarım kalan eğitimidir. Türkiye’de Türkçe eğitim nedeni ile kamplarda ve kamp dışında bazı STK’lar tarafından yapılandırılan ve “ayıklanmış” Suriye okul müfredatının okutulduğu sistem ise ihtiyaca cevap verememektedir. Türkiye’de okul çağındaki çocuk ve gençlerin sadece yaklaşık % 15’i civardaki okullara gidebilmektedir.
- Suriyeliler, Türklerin kendilerine kucak açtıklarını ve çok iyi ev sahipliği yaptıklarını söyledikten sonra, uzayan kalışların ilişkilerini ve duygularını etkilediğini ifade etmektedirler. Suriyelilere “sizi en çok rahatsız eden nedir” diye sorulduğunda, “bize ‘misafir’ denilmesi” şeklinde cevap vermeleri dikkat çekicidir. Zira misafirlik, bir hak değil, ev sahibine bağlı bir duygusal durumdur. Bu anlamda özellikle de süre uzarsa, ev sahibinin karşısındakine misafirliğini hatırlatması, “haddini bil” anlamına gelmektedir.
- Suriyeliler içinde özellikle kadınların Türkiye’de sürekli olarak kalma arzusunun her geçen gün arttığı gözlenmiştir. Bu durum dünyanın başka yerlerinde de görülen evrensel bir gelişmedir.
- Eğitimli ve meslekleri olan Suriyeliler, mümkünse Batı Avrupa’da bir ülkeye ya da ABD, Kanada gibi ülkelere gitmek istediklerini ifade etmektedirler. Buna gerekçe olarak Türkiye’de iş yapma imkanlarının olmaması olduğu vurgusuna sıklıkla rastlanmaktadır.
- Suriyelilerin en çok rahatsız oldukları hususlardan birisi de Türkiye’nin gündeminde olan “Suriyeli dilenciler” hususudur. Suriyeliler, bu dilencilerin, Türkiye’ye geldikten sonra yoksullaşan kişiler değil, Suriye’de de dilencilik yapan “Çingene/Roman” profesyonel dilenci grupları olduklarını iddia etmektedirler. Dilencilerin Türkiye’de kendilerine yönelik algıyı çok olumsuz etkilediklerini de ifade etmektedirler.
- Suriyeliler Türkiye’de konunun insani boyutundan daha çok siyasi çerçevede ele alınmasından rahatsız olduklarını ifade etmektedirler. Suriyelilere göre Hükümet çevrelerinin söylemi, Suriyelilerin diğer siyasi gruplar tarafından dışlanmasına neden olmaktadır.

• Türklerin/Yerel Halkın² Suriyeliler Konusundaki Görüş ve Beklentileri

- Yerel Halkın tepkileri bölge ve bölge dışında ciddi bir biçimde farklılaşmaktadır. Bölge içinde üç husus öne çıkmaktadır: Kiraların yükselmesi, işlerini kaybetme kaygısı, sağlık başta olmak üzere bazı kamu hizmetlerinden yararlanmada yaşanan aksaklıklar.
- Kiralardaki aşırı yükseliş bir gerçekliktir ve bu konuda ciddi bir mağduriyet ortaya çıkmıştır. Yerel halk içinde Suriyelilere ev kiralamak konusunda da son dönemde çekinceler artmıştır. Kiralarını ödeyemeyen, sorun yaratan, bir aile olarak ev tutup bunu 15-20 kişiye çıkaran kişiler vb nitelemelere sıklıkla rastlanmaktadır.
- Dünyanın her yerinde toplu göçlerde yerel halkı huzursuz eden ve hatta yabancı düşmanlığına iten hususların başında “iş kaybetme” ya da “işgücü arzının artması neticesinde rekabet ve beraberinde gelir azalması” gelmektedir. Bu durum bölgede çok net gözlenmektedir. İşyeri sahipleri, sanayiciler içinde Suriyelilerin varlığını büyük bir avantaj olarak görenler bulunmaktadır. Ancak çalışan bakımından durum son derece huzursuzluk vericidir. Bir fırında ayda 1000 TL’ye çalışan kişinin yerine 300 TL’ye çalışacak bir Suriyelinin varlığı, toplumsal gerginliği ve reddiyei arttırmaktadır.
- Bölgede zaman zaman kentin normal nüfusunu aşan sayıdaki Suriyelilerin varlığı başta sağlık olmak üzere kamu hizmetlerinin alımında sorunlar yaratmaktadır. Aslında konu biraz da algı ile ilgilidir. Kendi nüfusundan daha çok Suriyeliyi misafir eden Kilis’te Valiliğin yaptığı araştırmada Suriyelilerin devlet kurumlarından sağlık hizmeti alma oranı sadece % 3 olarak tespit edilmiştir. Ancak Suriyelilerin acil servisleri doldurmaları ve kalabalık görüntüsü yerel halkı huzursuz etmekte ve hizmetlerde aksamalar, olumsuz bakış körüklemektedir.
- Bölgede kamu hizmetlerinde “bize değil Suriyelilere öncelik veriliyor, hatta bazen onların taklidini yaparak hizmet alabiliyoruz” diyen çok sayıda görüşe rastlanmaktadır.
- Yerel düzeyde Suriyelilerin hırsızlık, fuhuş, gasp, kamu malına zarar verme vb suçlarla ilişkilendirilmesi oldukça yaygındır. Oysa yapılan bütün çalışmalarda Suriyelilerin suça karışma oranlarının yerel halkın suç oranlarından çok daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Buna rağmen algı abartılı biçimde olumsuzdur.
- Bölge insanı içinde, “Suriyelilerin gelmesi ile huzurlarının bozulduğunu, eskiden kapı pencere açık uyurken artık her yeri hırsızların, kabadayılardan sardığına” dair pek çok şikâyet gündeme getirilmektedir.
- Yerel halk arasında yoksulluğa düşmekten kaynaklı bir biçimde Suriyeli genç kadınların fuhuş yaptıklarına dair algı söz konusudur. Bu araştırma çerçevesinde elde edilen veriler ve ilgili kurumlarla yapılan görüşmelerde, iddiaların çok büyük

² Bölgede kendisini etnik ya da dini özellikleri ile “Türk” değil, Arap, Kürt, Alevi, Sünni vb şekilde tanımlayan kişiler nedeni ile akademik bakımdan “yerel halk” kavramı daha anlamlı olmaktadır.

ölçüde “dedikodu” şeklinde olduğu ve kulaktan kulağa abartılarak yayıldığı sonucuna varılmıştır. Bu çalışma çerçevesinde İstanbul’da kendileri ile görüştüğümüz iki “seks işçisi” (hayat kadını) bu işi daha önce Suriye’de yaptıklarını, savaş çıkınca Türkiye’ye gelip devam ettiklerini, Türkiye’ye geldikten sonra “fuhuş piyasasına” girene hiç rastlamadıklarını ifade etmişlerdir. Yine bir kamp yetkilisi, kampta bu konuda bir kadın hakkında yapılan şikâyetin incelendiğini ve kadının daha önce Suriye’de hayat kadını olarak çalışan ve kampta da buna devam eden birisi olduğunu, buna göre de gerekli önlemleri aldıklarını ifade etmiştir.

- Bölgede “fuhuş” konusuna benzer bir biçimde ve yaygın biçimde çocuk yaşta evlendirmeler olduğu, bu evliliklerin çoğunlukla da 2., 3., hatta 4. dereceden “kumalık” şeklinde gerçekleştiğine dair iddialar söz konusudur. Bu durum son derece karmaşıktır. Zira Suriyeliler içinde 13-16 yaş arasındaki genç kızların evlendirilmesini, “normal” olarak değerlendiren çok büyük bir kitle söz konusudur. Daha büyük sorun evliliklerin dini nikâhla ve aile arasında yapılması, resmi makamların bundan haberdar olmamasıdır. Suriyelilerin hukuki statüleri bakımından da Türk makamlarının etki alanı sınırlı kalmaktadır. Ancak bütün bunlara rağmen kuma ya da kuma adıyla evlerde hizmetçi olarak kullanılmak üzere dini nikâhla yapılan evlilikler konusunda ciddi abartılar olduğu gözlenmektedir. Bu tür olayların yaşandığı kesindir, ancak geneli kapsayacak bir yaygınlıkta olduğu söylenemez. Bu konuda resmi makamlara yansıyan vaka sayısı da olağanüstü düşüktür.
- Suriyeli genç kadınlar konusunun bölge kadınları arasında çok ciddi kaygılar yarattığı gözlenmektedir. Bölge kadınları, zor durumda olan ve kolaylıkla evlilik tekliflerini kabul etme durumunda olduklarını düşündükleri Suriyeli genç kadınlardan dolayı huzursuzluklarını belli etmektedirler. Bunu bazen bölge erkeklerinin de kendi eşlerine baskı-tehdit aracı olarak kullandıkları gözlenmiştir. “Bana iyi davran, itiraz etme yoksa gider kamplardan 15 yaşında bir kız getiririm, ne başlık parası, ne çeyiz parası, ne kaynana-kayınpeder dırdırı olur” gibi bir yaklaşımla eşlerine baskı uygulayan erkeklerin varlığı çok kolaylıkla gözlemlenmektedir. Bunun kadınlarda yaygın huzursuzluk ve hatta psikologlara-psikiyatristlere gidecek kadar depresyon yarattığı konusunda çok ciddi bulgulara rastlanmıştır. Bu çalışma çerçevesinde görüşülen bölge kadınlarının, Suriyelilerin bir an önce evlerine geri dönmesi hususunda çok daha istekli oldukları ve hatta nefrete yakın bir duygu ile Suriyelilerden hoşnutsuzluklarını dile getirdikleri gözlenmiştir. Bu konu, büyük ölçüde erkeklerin yarattığı bir algı meselesi olsa da ciddiye alınması gereken son derece önemli bir sorundur.
- Kültürel farklılığa vurgu yapan, ötekileştiren ve Suriyelilerin varlığını “sorun” olarak niteleyen insanların sayısı son derece yüksektir. “Suriyeli kardeşlerimiz” yaklaşımı toplumda çok yaygın gözlenmemiştir. Suriyeliler, “Zulümden kaçan”, “zor durumda olan insanlar” olarak tanımlanmakta ama “bizlerden birileri” olarak görmeme eğilimi dikkat çekmektedir. Bu durum kamuoyu araştırmasına da yansımıştır.
- Suriyelilerin “misafir” olduğu ve bu anlamda uyum göstermek zorunluluğu içinde bulundukları vurgusu sıklıkla tekrarlanmıştır. Burada “misafirlik” kavramının büyük ölçüde bir “sınırlama” kavramı olarak dile getirildiği gözlenmiştir.

- Yerel halk, kendi etnik ya da dini özelliklerine yakın olan Suriyelilere daha sıcak bakarken, diğer Suriyelileri dışlamayı tercih etmektedir. Araplar Arapları, Kürtler Kürtleri, Türkler Türkmenleri daha olumlarken diğerlerini ötekileştirilmektedir. Her kitle diğer kitleyi ötekileştirmektedir.
- Bölge halkı içinde tedirgin olan ve Suriyelilerin bir an önce gitmesi gerektiğini söyleyenler kadar, onlara destek olmak için olağanüstü çabalar gösteren, dayanışma içinde olan insanlar da bulunmaktadır. *“Ben onları bu kadar çaresiz ve yoksul görünce eve gelip çocuğumun başını okşayamıyorum”* diyen ve ekmeğini bölüp paylaşan, zamanının büyük bölümünü Suriyelilere bir nebze yardım etmek için geçiren çok sayıda insanın varlığı dikkat çekmektedir.
- Bölge içinde iller arasında da önemli farklılıklar gözlenmektedir. Özellikle Hatay, gerginliğin en üst düzeyde olduğu kent olarak gözlenmiştir. Bunun en önemli nedeni Hatay’daki özellikle Alevi nüfusun Suriye’den gelenleri en başından beri “terörist” olarak algılamaları ve Hükümetin Suriye politikasını “*bölgeyi sünnilleştirme*” politikası olarak görmeleridir. Erdoğan’ın Reyhanlı patlamaları ardından yaptığı açıklamada “*Sünni vatandaşlarımız katledildi*” sözü olağanüstü bir etki yaratmış görünmektedir. 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde ortaya çıkan tablo da bu reaksiyonun bir göstergesi olarak okunabilir.
- Bölge içinde özellikle 2014 başında Suriyelilerin 30 Mart 2014 seçimlerinde oy kullanmak üzere Hükümetin isteği ile getirildiği, böylece seçimlerde AK Parti lehine bir durum yaratılacağına dair çok yaygın iddialar söz konusuydu. Bu iddialar hala devam etmekle birlikte etkisi azalmıştır.
- Bölge dışında Suriyeliler konusu çok büyük ölçüde dilencilik ile ilişkili bir biçimde gündeme gelmektedir. Bu “estetik-güvenlik” kaygısı dışında büyük kentlerde Suriyeliler konusunda ciddi şikâyetler olduğu söylenemez. Bilindiği üzere Ağustos 2014’ten sonra dilencilerin toplanması ve kamplara yerleştirilmesi politikası, konuyla ilgili görünür bir rahatlama sağlamış olsa da dilencilik hususu hem güvenlik boyutu hem de Suriyelilerin hepsinin “üzerine yapışan” bir algı unsuru olarak ciddiyetle ele alınması gereken bir husustur. Ötekileştirmeyi, aşağılamayı, nefreti, düşmanlığı da tetikleyen dilencilik konusunda ciddi önlemlerin daha da katı biçimde uygulanması talebi oldukça yaygındır.
- Bölge dışındaki illerde Suriyelilerin sayıları konusunda belirsizlik, olağanüstü abartılı tahminlere neden olmaktadır. Resmi rakamlara göre Ankara’daki Suriyeli sayısı 30 bin olarak verilmişken, bunun en az 200-300 bin olduğunu iddia eden pek çok kişiye rastlanabilmektedir. Kuşku yok ki bunda asıl sorun devletin iletişim politikası yani halkın sağlıklı bilgilendirilmesi konusunda yaşanan aksaklıklardır. Bu durum devlete güveni de zedelemektedir.

II. HUGO KAMUOYU ARAŞTIRMASI: “TÜRKİYE’DEKİ SURİYELİLER ALGISI” BULGULARI:

Türkiye’deki Suriyeliler konusu, son üç yılın en önemli gündem maddelerinden birisidir. Aralık 2014 itibari ile sayıları 1 milyon 650 bin olarak açıklanan Suriyelilerin % 87’sinden fazlası, yani 1 milyon 400 bini Türkiye’nin bütün bölgelerine yayılmış vaziyette kamp dışında toplumla birlikte yaşamaktadır. İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Türkiye’de sadece 9 ilde Suriyeli bulunmadığı, bunun dışındaki 72 ilde Suriyelilerin yaşadıkları ifade edilmektedir. Türkiye’deki Suriyelilerin kamp dışında bütün Türkiye’de yaşamalarının yanı sıra yaşanan ikinci önemli hususta, kayıtlamadan kaynaklı sıkıntılardır. 31 Aralık 2014 itibari ile kayıt altına alınan Suriyelilerin sayısı 1 milyon 500 bindir. Eğer Türkiye’deki Suriyelilerin sayısı 1 milyon 650 bin ise kayıtlamanın % 90’a ulaştığı söylenebilir. Ancak bu sayının daha yüksek olduğu da özellikle yerelde sıklıkla ifade edilmektedir.

Türkiye’de Suriyeliler konusu günlük hayatın ve siyasetin bir parçası haline gelmiştir. Toplumsal kabul düzeyi konusundaki olumlu tabloya rağmen son bir yılda Suriyeliler konusunda kaygı yaratacak toplumsal olaylar da gözlenmiştir. “Suriyeliler gitsin” türü protesto gösterilerinden onlara yönelik saldırılara kadar pek çok olay yaşanmıştır. Bu olayların başlangıç noktası genelde Suriyelilerin karıştığı bir suçla ilişkili olmaktadır. Ayrıca bazı yerlerde işletme ya da işçi düzeyinde haksız rekabet konusu da protestolarda önemli rol oynamıştır. Bu güne kadar oldukça yüksek bir toplumsal kabul gösteren ve Suriyelilere destek olmaya çalışan Türk toplumu içinde bazı grupların, süreç iyi yönetilemezse, hızla yabancı düşmanlığının yayılması, nefret üretme ve saldırılara yönelebilme ihtimali yüksektir. Bu güne kadar ortaya konulan tavır, Türk halkının insani bir kazanımıdır. Ancak bu durum hızla tüketilme riski taşımaktadır. 3,5 yıldan bu yana 1,6 milyonu aşkın insanı misafir eden, ülke kaynaklarından 4,5-5 milyar doların bu kriz için kullanılmasını neredeyse hiç sorun etmeyen ve bütün haksız rekabet ve güvenlik risklerine rağmen tepkilerini çok sınırlı ifade eden Türk toplumunun Suriyeliler konusunda nasıl bir algıya sahip olduğu konusu, gelecek stratejilerin belirlenmesi bakımından son derece önemlidir.

Bu çalışma çerçevesinde Ekim 2014’te Türkiye örnekleme uygun olarak 18 ilde 1.501 kişi ile gerçekleştirilen kamuoyu araştırmasında hem Türkiye’deki genel tablo ortaya çıkmış hem de alanda yapılan derinlemesine mülakatlardan çıkan sonuçların test edilmesi bakımından önemli bulgulara ulaşılmıştır.

A- KAMUOYU ALGISINDA SURİYELİ SİĞİNMACILAR KAMUOYU ARAŞTIRMASININ TEKNİK ÖZELLİKLERİ

“Kamuoyu Algısında Suriyeli Sığınmacılar Kamuoyu Araştırması” 18 ilde 18 yaş üstü 1501 kişi ile 3-12 Ekim 2014 tarihleri arasında yapılan görüşmelerle gerçekleştirilmiştir.³ Görüşülenlerin % 57,5’i evli, % 42,5’i bekar; % 49,7’si kadın, % 50,3’ü erkektir. Kamuoyu araştırmasında “anadil” sorusu ile etnik ipuçları yakalanmaya çalışılmıştır. Ayrıca siyasal parti eğilimleri, yaş grupları ve Suriye sınırına yakın bölge illeri ile bölge dışı iller arasındaki farklılıklar da gözlenmeye ve çapraz tablolar ile analizler yapılmaya çalışılmıştır.

KAMUOYU ALGISINDA SURİYELİ SİĞİNMACILAR KAMUOYU ARAŞTIRMASI UYGULAMA VERİLERİ					
18 il: 5 Bölge, 13 Bölge Dışı İl					
(Adana, Gaziantep, Hatay, Mardin, Şanlıurfa)					
	Sayı	Yüzde(%)		Sayı	Yüzde(%)
Adana	71	4,7	İzmir	178	11,9
Ankara	185	12,3	Kayseri	62	4,1
Antalya	56	3,7	Konya	65	4,3
Balıkesir	73	4,9	Malatya	37	2,5
Bursa	145	9,7	Mardin	39	2,6
Erzurum	48	3,2	Samsun	81	5,4
Gaziantep	45	3	Şanlıurfa	40	2,7
Hatay	47	3,1	Trabzon	47	3,1
İstanbul	255	17	Van	27	1,8
			Toplam	1501	100,0

Araştırma soruları, “Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum” çalışmasına bilgi desteği sağlayacak şekilde hazırlanmıştır. 26’sı konuyla ilgili, 5’i demografik bilgiye yönelik olmak üzere toplam 31 sorudan oluşan anket genelde 5’li “likert” (*Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum*) şeklinde hazırlanan sorular üzerinden uygulanmıştır. Araştırma 0,95 güven sınırları içinde +/- 2,5 hata payı ile sonuçlandırılmıştır.

³ Kamuoyu Araştırmasının uygulaması Ankara merkezli OPTİMAR Araştırma şirketi tarafından gerçekleştirilmiştir.

B. KAMUOYU ALGISINDA SURİYELİ SİĞİNMACILAR KAMUOYU ARAŞTIRMASI BULGULARI⁴

Kamuoyu araştırması sonucunda ortaya çıkan genel bulgular şu şekilde sıralanabilir:

- Türkiye toplumunun Suriyeliler algısının ölçülmeye çalışıldığı bu araştırma, 3,5 yıldır Türkiye’de yaşayan ve 1,5 milyonu aşan nüfusun günlük hayatına doğrudan yansıyan pek çok etki ve risklerine rağmen Türk toplumunun Suriyeliler konusundaki toplumsal kabul düzeyinin son derece yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.
- Suriyeliler konusundaki tavır siyasal tercihlere göre ele alındığında AK Parti ile BDP-HDP, CHP ile MHP’nin görüş benzerliklerinin oldukça yüksek olduğu gözlenmektedir. “Bugün seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz” sorusu çerçevesinde belirlenen siyasi görüşler ile önermeler arasındaki ilişkilendirmede, AK Parti ve BDP-HDP taraftarlarının Suriyeliler konusundaki yaklaşımlarının CHP-MHP’ye göre daha “sahiplenici” yönde olduğu gözlenmektedir.
- BDP-HDP’nin konuya yaklaşımında araştırmanın uygulandığı günlerde “Kobani” konusunun ve Suriye’den gelen Kürt asıllı Suriyelilerin Türkiye’ye kabulü konusunun gündemde olmasının önemli bir etki yaptığı düşünülebilir.
- Değerlendirmelerde “bölge illeri” ile “bölge dışı illeri” arasında genelde çok büyük farklılıklar olmadığı gözlenmektedir. Ancak bu farklılığın % 5’ten fazla olduğu durumlarda konu ayrıca değerlendirilmiştir.
- Yaş grupları bakımından çok özel algı farklılıklarına rastlanamamıştır.

1. Suriyelilerin Kabulü ve Kabulün Dayanağı:

Suriye’de devam eden savaştan kaçan Suriyelilerin Türkiye’ye sığınmacı olarak kabul edilmelerine ilişkin olarak kamuoyu algısını ölçmek için, öncelikle Suriyelilerin Türkiye’ye kabulünün gerekçesi hususunda bazı bulgulara ulaşılmaya çalışılmıştır. Burada en güçlü şekilde desteklenen önermenin % 64,6 ile insani vurgu olması yani “*Suriyeli sığınmacıların dinine, diline, etnik durumuna bakılmaksızın kabul edilmesi insanlık görevimizdir*” önermesinin desteklenmesi dikkat çekicidir. Ama daha da anlamlı olan “*Sığınmacılar savaş devam ediyor olsa bile ülkelerine geri gönderilmelidir*” şeklindeki provokatif önermeye verilen cevaptır. Türk halkının bu önermeye verdiği destek % 30,6 olsa da buna karşı çıkanların ve önermeyi reddedenlerin oranı % 57,8’dir. Bu yaklaşımın “temel insan haklarına duyarlılık” bakımından da “toplumsal kabul” bakımından da son derece önemli ve değerli olduğu düşünülmektedir. Dikkat çekici bir biçimde Suriyelilere yaklaşımda “insani” gerekçeler, “tarihsel ve coğrafi zorunluluklar”, “din kardeşliği” ve son olarak da “etnik kardeşlik” gerekçelerinden daha güçlüdür. 3,5 yılda 1,5 milyondan

⁴Kamuoyu araştırması genel olarak ortaya konulan önermelerin “5’li likert” üzerinden cevaplanması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Burada genel bir izlenime imkân sağlamak için “*Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum*” seçeneği devre dışı bırakılacak, “*Kesinlikle Katılıyorum*”- “*Katılıyorum*” seçenekleri ile “*Katılmıyorum*”- “*Kesinlikle Katılmıyorum*” seçenekleri birlikte değerlendirilmektedir.

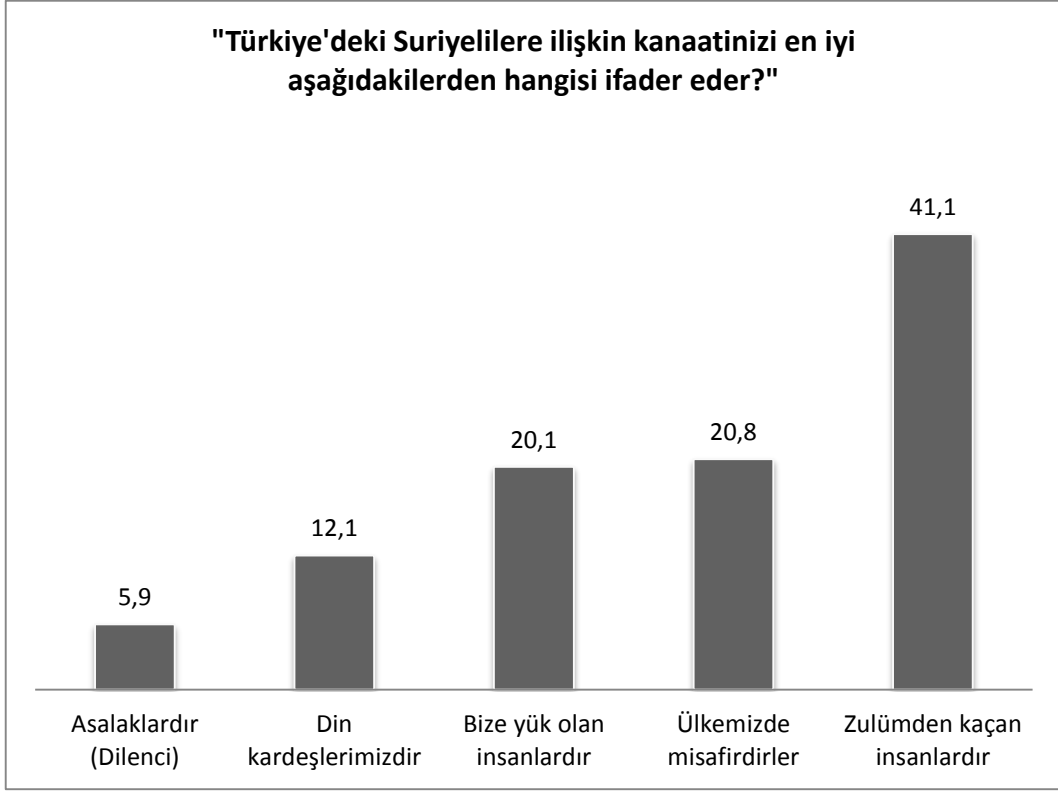
çok sayıdaki Suriyeliyi kabul eden bir toplumun bu yaklaşımı, “toplumsal kabul” bakımından son derece olumlu bir tablo olarak okunabilir.

ÖNERMELER:	Kesinlikle katılıyor (%)	Katılıyor (%)	Ne katılıyor ne katılmıyor (%)	Katılmıyor (%)	Kesinlikle katılmıyor (%)
Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye kabul edilmesi, ülkemizin tarihinden, coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur.	11,7	39,5	8,4	30,3	10,1
Suriyeli sığınmacıları kabul etmemiz din kardeşliğimizin gereğidir.	9,8	43,1	15,8	25,1	6,2
Suriyeli sığınmacılar etnik yönden kardeşimizdir, kabul edilmeleri gerekir.	6,7	35,4	15,8	31,3	10,8
Bu süreçte Türkiye Suriyeli Türkmenlere yeterince yardım yapmış ve ilgi göstermiştir.	15,0	51,2	13,3	14,1	6,4
Suriyeli sığınmacıların dinine, diline, etnik durumuna bakılmaksızın kabul edilmesi insanlık görevimizdir.	14,3	50,3	12,6	18,3	4,5
Suriyeli sığınmacılar bizi ilgilendirmez, uzak durulmalıdır.	13,3	28,3	12,6	36,2	9,6
Bu durum Suriye'nin iç işidir, sığınmacıların kabul edilmemesi gerekirdi	11,0	30,6	15,3	35,7	7,4
Suriyeli sığınmacıların kabulü ülkemizin yararınadır.	2,4	14,2	12,6	44,2	26,6

Türk halkı için Suriyeli sığınmacılar konusundaki hassasiyeti ve kararlılığı anlamak bakımından iki kritik soruya gelen cevaplar, aslında genel duyarlılığın ve ilginin yüksekliğini de ortaya koymaktadır. “Suriyeli sığınmacılar bizi ilgilendirmez, uzak durulmalıdır” önermesine katılmayanların oranı % 45,8’dir. Buna katılanların oranı ise 41,6’dır. Diğer provokatif kontrol sorusu olan “Bu durum Suriye’nin iç işidir, sığınmacıların kabul edilmemesi gerekirdi” önermesine de katılmayanlar, katılanlardan daha yüksektir. Bu durum 3,5 yılda ve 1,5 milyonu aşan sığınmacıya rağmen sığınmacıların kabulü bakımından son derece olumlu bir duruma işaret etmektedir. Türk halkının Suriyeli sığınmacıların varlığının, ülkemizin yararına olduğu fikrine katılmamalarına rağmen, ortaya konulan “insani” yaklaşım dikkat çekicidir. Burada faydacı değil, ilkel bir yaklaşımın söz konusu olduğu söylenebilir.

2. Türkiye’deki Suriyeliler Nasıl Tanımlanıyor:

“Türkiye’deki Suriyelilere ilişkin kanaatinizi en iyi aşağıdakilerden hangisi ifade eder?” şeklindeki soruya verilen cevaplarda Suriyelileri “zulümden kaçan insanlar”, Türkiye’deki “misafirlerimiz” ve “din kardeşlerimiz” olarak tanımlayanların oranı % 74’ü bulmaktadır. Suriyelileri “bize yük olan insanlar” ya da “asalaklar-dilenciler” olarak görenlerin oranı ise toplamda % 26’da kalmaktadır. BDP-HDP’lilerin Suriyelileri “zulümden kaçan insanlar” olarak nitelemesi dikkat çekici bir biçimde diğer partilere göre yüksektir. MHP’lilerde ise olumsuz yargılar daha ön plana çıkmaktadır.

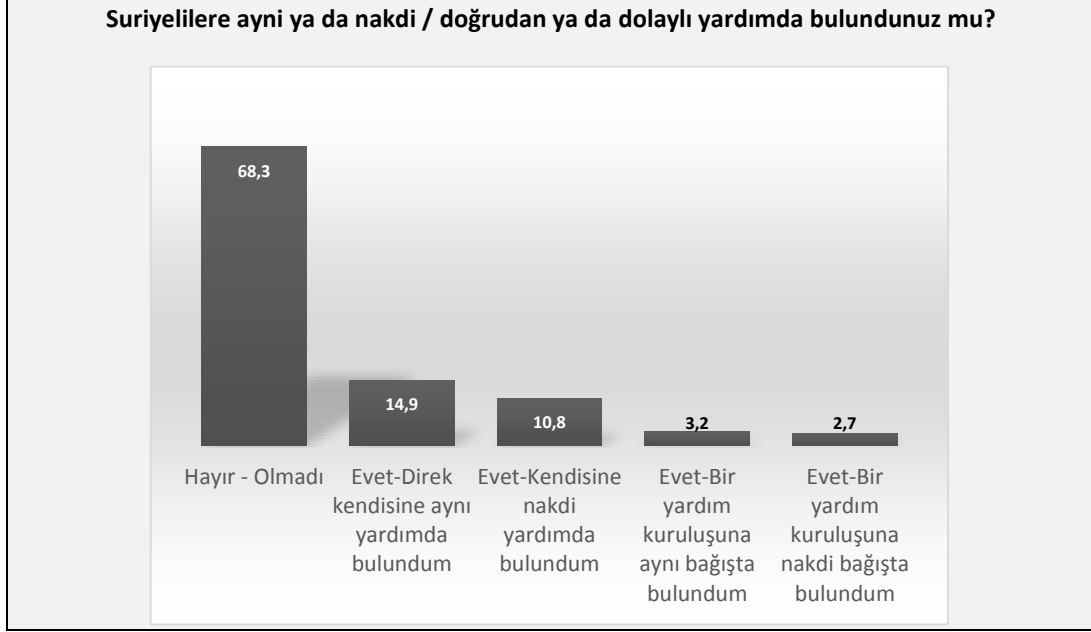
3. Suriyeliler Ekonomik Yük Mü?

Suriyeli sığınmacıların yarattığı tedirginlik ve reddiyenin esasları da bazı önermelerle test edilmiştir. Burada Türk toplumunun özellikle ekonomiye gelen yükü önemseydiği anlaşılmaktadır. Halkın % 70,8'si, Türk ekonomisinin sığınmacılardan dolayı zarar gördüğü görüşündedir. Bunu takiben % 60,1 ile Türkiye'de yoksullar varken Suriyelilere yardımların yapılmasına halkın ciddi itiraz getirdiği de gözlenmektedir.

ÖNERMELER:	Kesinlikle katılıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Ne katılıyorum ne katılmıyorum (%)	Katılmıyorum (%)	Kesinlikle katılmıyorum (%)
Bu kadar sığınmacıya bakılması Türkiye'nin ekonomisine zarar vermektedir	29,1	41,7	6,8	17,2	4,2
Türkiye'de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin Suriyeli sığınmacılara harcanmasına karşıyım	26,6	33,5	11,5	23,4	5,0

4. Suriyelilere Bireysel Yardım Eğilimi:

Suriyelilere destek konusunda araştırmada ortaya çıkan bulgular, Türk halkının % 31,7'sinin bir biçimde Suriyeliler için yardım yaptıkları, maddi-manevi destek verdiklerini, % 18,1'inin doğrudan ya da dolaylı olarak aynı, % 13,5'unun nakdi yardım yaptığı; ancak % 68,3'lük bir bölümün konuya kayıtsız kaldığını göstermektedir. Ancak % 31,7'nin de özellikle bölge illerinde yoğunlaşan yardım çerçevesinde önemsenmesi gereken son derece yüksek bir oran olduğu açıktır.

5. Çalışma Hakları:

Suriyeliler konusunda en yoğun olarak tartışılan konulardan birisi de çalışma haklarıdır. Belirli bir süre Türkiye'de yardımlarla ya da elindeki mali kaynaklarla yaşayan Suriyeliler, sürenin uzaması ile birlikte çalışma hayatında yer almayı ve kendi hayatlarını kendileri idame ettirmeyi istediklerini ortaya koymuşlardır. Bu durum özellikle sınıra yakın bölgedeki çalışanları tedirgin etmiştir. Ucuz emek akınından dolayı kendilerini işsiz kalma tehdidi altında hisseden yerel halkın bu konudaki rahatsızlığı zaman zaman ciddi protesto ve hatta saldırılara da dönüşebilmiştir. Bu çerçevede kamuoyu araştırmasında çalışma hakları konusundaki genel algının ölçülmesine yönelik sorular yöneltilmiştir.

Türk halkının "Suriyeliler işlerimizi elimizden almaktadırlar" önermesine desteği % 56,1 olarak gerçekleşmiştir. Buna katılmayanların oranı ise % 30,5'tir. Bekleneceği üzere bölge illerinde bu önermeye destek verenlerin oranı % 68,9 gibi çok yüksek bir oranda gerçekleşmektedir.

ÖNERME: "Suriyeliler işlerimizi elimizden almaktadır"	Bölge içi (Adana, Gaziantep, Hatay, Mardin, Şanlıurfa)	Bölge dışı (diğer iller)
Kesinlikle katılıyorum	36,9	19,5
Katılıyorum	32,0	34,1
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	7,9	14,5
Katılmıyorum	17,4	27,5
Kesinlikle katılmıyorum	5,8	4,4
Toplam	100,0	100,0

"Suriyeli sığınmacıların çalışmaları hususundaki görüşünüzü aşağıdaki şıklardan en fazla hangisi karşılamaktadır?" sorusuna gelen cevaplarda halkın yarısına yakın bölümünün (% 47,4) çalışma hakları konusunda net olarak "reddiyeci" bir tavır içine girdiği gözlenmiştir. Yerel halkın Suriyelilerin "iş ya da süre bazlı" sınırlamalar çerçevesinde çalışmalarına sıcak bakıldığı görülmektedir. Suriyelilerin her türlü işte her zaman çalışmasına izin verilmesini talep edenlerin oranı sadece % 5,4 olarak tespit edilmiştir. Bu konuda sınırdaki bölge illeri ile diğer iller arasındaki ilişki de dikkat çekicidir. Bölge illerinde "çalışma izni verilmemelidir" % 44 iken, bu oran şaşırtıcı bir biçimde bölge dışı illerde % 48'e çıkmaktadır. Ancak "her türlü işte kısıtlama olmaksızın çalışma" konusunda bölge illerinde % 2,1, bölge dışında % 6,1 oranında destek gözlenmektedir.

ÖNERME: "Suriyeli sığınmacıların çalışmaları hususundaki görüşünüzü aşağıdaki şıklardan en fazla hangisi karşılar?"	Bölge içi (Adana, Gaziantep, Hatay, Mardin, Şanlıurfa)	Bölge dışı (diğer iller)
Kesinlikle çalışma izni verilmemelidir	44,0	48,0
Belli işlerde kısmi geçici çalışma izni verilmelidir	35,7	28,3
Her türlü işte çalışmalarına geçici çalışma izni verilmelidir	14,1	13,1
Her türlü işte çalışmalarına kalıcı çalışma izni verilmelidir	2,1	6,1
Belli işlerde kalıcı çalışma izni verilmelidir	4,1	4,5
Toplam	100,0	100,0

6. Eğitim

Türkiye'deki Suriyeliler bakımından yaşanan en önemli sorunlardan birisi ve hatta orta ve uzun vadede belki de en önemlisi çocukların eğitime ulaşma konusunda yaşadıkları sorunlardır. Çünkü BMMYK verilerine göre Türkiye'deki Suriyelilerin % 53'ünden fazlası 18 yaş altındaki çocuk ve gençlerden oluşmaktadır. UNICEF, Türkiye'deki çocukların % 73'ünün okula gitmediğini açıklamaktadır. Bu kayıp kuşak bir biçimde hızla eğitim içine

çekilmelidir. Türkiye’de yerel halka bu konudaki görüşleri sorulduğunda, çalışma haklarından çok farklı bir biçimde toplumda Suriyelilerin eğitim imkânına kavuşturulması konusunda ilgi olduğu gözlenmektedir. Türkiye’de Suriyelilerin Üniversite eğitime – Türk üniversite adaylarının çektiği inanılmaz sıkıntılar dikkate alınarak- sınavsız ve gerekirse beyana dayalı olarak dâhil olması konusunda çok ciddi bir direnç olmasına rağmen ortaya çıkan sonuçlar umut vericidir. İnsanların % 72,5’i farklı eğitim türlerini desteklerken, % 27,5’i “hiçbir şekilde eğitim verilmemelidir” görüşünü ortaya koymaktadır.

7. Toplumsal Gerilim

Kamuoyu araştırmasında özellikle 2014 yılında Ankara, Adana, Gaziantep gibi illerde Suriyelilere yönelik olarak yapılan gösterilerin ve zaman zaman fiili saldırılara dönüşen “eylemlerin” nasıl algılandığı sorgulanmıştır.

Öncelikle “Suriyeli sığınmacılar bulundukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır” önermesi ile genel kanaat ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Burada Türk toplumunun % 62,3’ünün önermeyi desteklediği görülmüştür. Önermeye katılmayanların oranı % 23,1’de kalmıştır. Bu önermeye destek verenler, bölge illerinde neredeyse iki kat daha fazla oranda bulunmaktadır. Yaş arttıkça önermeye destek verenlerin oranı artmaktadır.

ÖNERME: “Suriyeli sığınmacılar bulundukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır”	Bölge içi (Adana, Gaziantep, Hatay, Mardin, Şanlıurfa)	Bölge dışı (diğer iller)
Kesinlikle katılıyorum	41,8	22,7
Katılıyorum	28,0	38,2
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	14,3	14,6
Katılmıyorum	10,5	20,1
Kesinlikle katılmıyorum	5,4	4,4
Toplam	100,0	100,0

“Suriyeli sığınmacılar içinden bir kısım şahısların suç işledikleri gerekçesiyle, bazı şehirlerimizde sığınmacılara yönelik sert tepkiler gösterildi. Bu konuda görüşünüz nedir?” sorusuna yönelik olarak toplumun yarısının (% 47,5) tepkileri “haklı” görmesi ve “desteklemesi” dikkat çekicidir. Tepkileri haklı ama aşırı bulanlar % 26,1; tepkileri ve saldırıları “haksız” bulanların oranı % 13,9, Suriyelilerin haklarının devletin teminatı altında olması gerektiğini düşünenlerin oranı % 12,4 olarak gerçekleşmiştir. Bölge illerinde tepkileri haklı görenlerin oranı % 52,3 iken, bölge dışında bu % 46,7; tepkileri en fazla haklı gören grubun seçimlerde MHP’ye oy vereceğini söyleyenler, en az haklı bulanların ise seçimlerde BDP-HDP’ye oy vereceklerini söyleyenler olduğu anlaşılmaktadır. Yaş grupları bağlamında hem tepkilerin haklılığı hem de devletin sorumluluğunu hatırlatanların 55+ yaş grubuna mensup olması da dikkat çekicidir.

8. Suriyelilerin Türkiye’de Kalıcılığına Bakış

“Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum” başlıklı araştırma çerçevesinde Türkiye çapında gerçekleştirilen kamuoyu araştırmasında, Türk halkının Suriyelilerin Türkiye’de kalışları konusundaki öngörü ve beklentileri “*Suriye’de savaş uzarsa Suriyeli sığınmacılara ilişkin Türkiye’nin politikası ne olmalıdır?*” genel başlığı altında ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Burada bütün araştırmayı ve algıyı yakından ilgilendiren önerme “*Sığınmacılar savaş devam ediyor olsa bile ülkelerine geri gönderilmelidir*” şeklinde formüle edilmiştir. Bu önermeye “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” şeklinde destek verenler %30,6’da kalmıştır. Türk halkının % 62,8’i gibi çok ciddi bir bölümü bu önermeye katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun 3,5 yılda 1,5 milyonu aşkın Suriyeliyi konuk eden bir ülkedeki ruh hali bakımından son derece önemli ve değerli olduğu söylenebilir. İlginç biçimde Suriyeliler konusunda çok daha doğrudan ve somut sorunlarla karşı karşıya kalan bölge illerinde önermeye verilen destek daha da düşüktür. Siyasal partiler bakımından bu önermeye en az desteği BDP-HDP’liler vermiş, %80,6 oranındaki BDP-HDP’li geri göndermeye karşı görüş bildirmiştir. Türkiye’de Arapça konuşanların, bu anlamda etnik olarak Arap oldukları öngörülenlerin “göndermeye” daha güçlü destek verdiği gözlenmektedir.

“Savaş hali” cümleden çıkarıldığında yani “Sığınmacılar, Türkiye’nin sorunu değildir, ülkelerine geri gönderilmelidir” önermesi sorulduğunda buna destek verenlerin % 38,9, karşı çıkanların % 47,8 olduğu görülmektedir. Bu durum “savaş hali”nin Türk toplumu için ciddi bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

ÖNERMELER:	Kesinlikle katılıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Ne katılıyorum ne katılmıyorum (%)	Katılmıyorum (%)	Kesinlikle katılmıyorum (%)
Sığınmacılar savaş devam ediyor olsa bile ülkelerine geri gönderilmelidir	12,4	18,2	11,6	45,3	12,5
Sığınmacılar, Türkiye’nin sorunu değildir, ülkelerine geri gönderilmelidir	12,9	26,0	13,3	38,0	9,8

Türk halkının Suriyelilerin bundan sonra da Türkiye’ye gelişlerine yönelik değerlendirmesi bekleneceği üzere olumsuz olmakla birlikte, % 31,7 gibi bir oran Suriye’den bundan sonra da gelenlerin kabulüne zımni kabul göstermektedir. Bunun, mevcut durum ve kapasite çerçevesinde ele alındığında, kabul kültürü bakımından dikkat çekilmesi gereken önemli bir husus olduğu söylenebilir. Bu konuda bölge illerindeki direncin daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

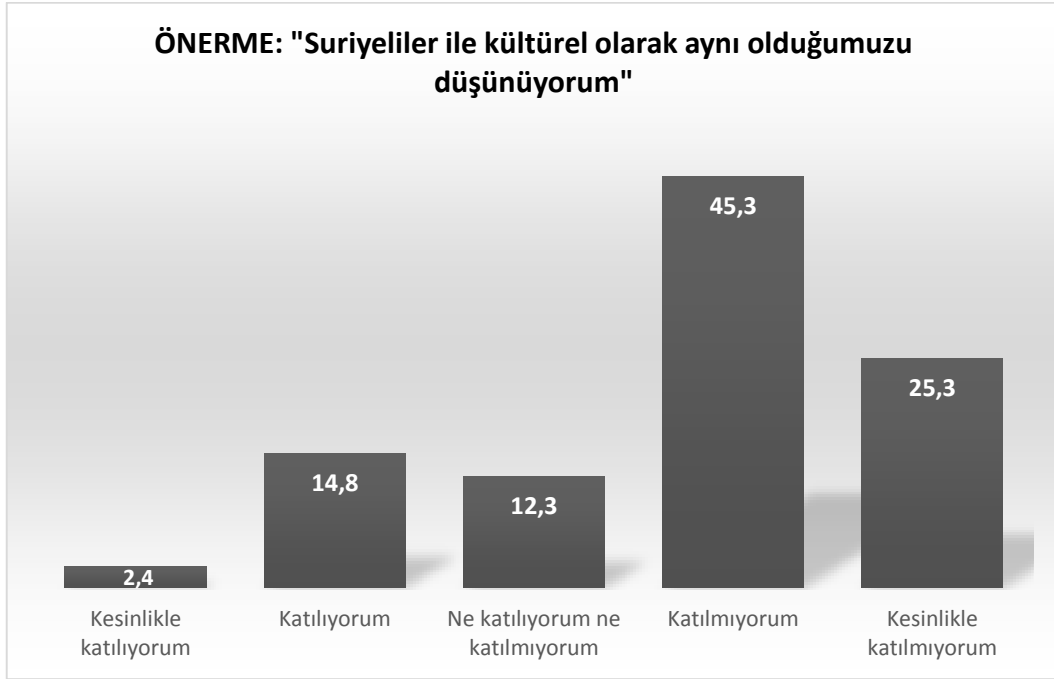
Türk halkı “*Suriyelilerin Türkiye’de kalmasının büyük sorunlara yol açacağı*” yönünde güçlü bir kanaate sahiptirler. Bu önermeye “kesinlikle katılıyorum” “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı % 76,5 gibi son derece yüksektir. Bu endişe bölge illerinde daha da yüksektir (%81,7). Siyasal parti skalasında ise bu endişenin en yüksek olarak MHP’lilerde, ardından CHP ve AK Partililerde dile getirildiğini, görece olarak en az endişenin BDP-HDP’lilerde (% 50) olduğu gözlenmektedir.

ÖNERMELER:	Kesinlikle katılıyor (%)	Katılıyor (%)	Ne katılıyor ne katılmıyor (%)	Katılmıyor (%)	Kesinlikle katılmıyor (%)
Bundan sonra kesinlikle sığınmacı kabul edilmemelidir	25,0	32,4	11,0	25,5	6,2
Sığınmacılar savaş devam ediyor olsa bile ülkelerine geri gönderilmelidir	12,4	18,2	11,6	45,3	12,5
Sığınmacılar, sadece kamplarda barındırılmalıdır	29,9	43,4	8,4	14,9	4,1
Sığınmacılar, Türkiye'nin sorunu değildir, ülkelerine geri gönderilmelidir	12,9	26,0	13,3	38,0	9,8
Sığınmacılar, sınır boyunca Suriye topraklarında tampon bölge oluşturularak orada kurulacak kamplarda bakılmalıdır.	26,8	42,0	13,1	14,2	3,9

Türk halkının Suriyelilerin Türkiye'ye dağılmış vaziyette değil, sadece kamplarda barındırılması konusunda genel bir istek içinde oldukları gözlenmektedir. "Sığınmacılar sadece kamplarda barındırılmalıdır" önermesine verilen destek % 72,6 olarak gözlenmektedir. Bölge içinde bu konudaki talep daha da yükselmekte ve % 80,2'ye çıkmaktadır. Benzer bir başka yaklaşım da "Sığınmacılar sınır boyunca Suriye topraklarında tampon bölge oluşturularak orada kurulacak kamplarda bakılmalıdır" önermesinde ortaya çıkmaktadır. Bu önermeye destek verenlerin oranı % 68,8 iken karşı olanların oranı sadece % 18,1 olarak ifade edilmiştir. BDP-HDP'lilerin bu fikre son derece karşı çıktıkları gözlenmektedir. Bunda Eylül-Ekim 2014'te Kobani vesilesi ile yaşananların etkili olduğu söylenebilir. Ancak her iki önermeye verilen cevaplar, Türkiye'de halkın Suriyelilerin kamplar dışında bulunmasından çok da hoşnut olmadıklarını ortaya koymaktadır. Kamplar dışında yaşayan 1,4 milyon Suriyeli sığınmacının hiçbir şekilde kamplara alınması söz konusu olamayacağına göre politika yapıcılarının bu hassasiyeti dikkate alan çalışmalar yapması gerekmektedir.

9. Birlikte Yaşam ve "Komşuluk" Konusundaki Öngörüler

Türkiye ile 911 km sınırı olan ve dini, etnik özellikler bakımından son derece önemli benzerliklerin olduğu hep dile getirilen Suriyeliler konusunda araştırma bulguları farklı bir algıyı ortaya koymaktadır. Türk toplumu "Suriyeliler ile kültürel olarak aynı olduğumuz" düşüncesine çok sıcak bakmamaktadır. Bu önermeye destek verenlerin oranı sadece % 17,2'dir. Kültürel olarak farklı olduğumuz fikri ise % 70,6 gibi son derece yüksek bir oranda gerçekleşmiştir. Bilindiği üzere 2014'e kadar Türkiye'ye gelen Suriyelilerin çok büyük bölümü Sünni Araplardan oluşmaktaydı. 2014'te IŞİD'in devreye girmesi ile Ezidiler, Ermeniler, Asuriler, Kürtler, Aleviler gibi diğer Suriyeli unsurlar da Türkiye'ye geldi ve etnik-dinsel tabloda önemli bir değişim yaşandı.

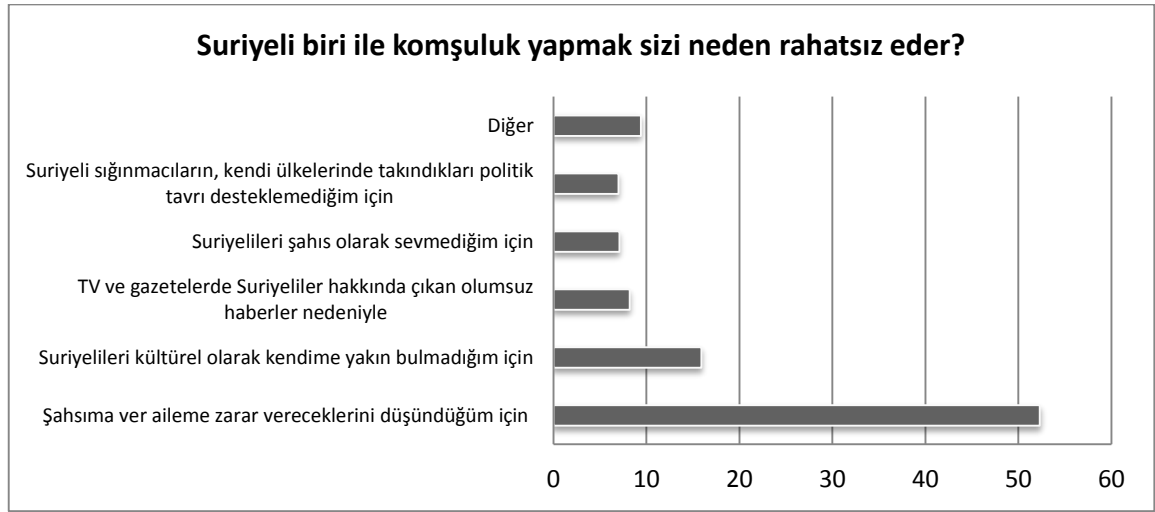

Türk toplumunun Suriyeliler ile kültürel olarak “aynı” olmadığına dair görüşlerde BDP-HDP’liler biraz daha farklılaşırlar da ciddi bir algı farklılığı olduğu söylenemez. “Kültürel benzerlik” önermesinin % 17,2’de kalması karşısında, Suriyelilerin Türkiye’ye kabul edilmeleri gerekçesi olarak ifade edilen “din kardeşliği” (% 52,9) ya da “etnik olarak kardeşlik” (% 42,1) önermelerine dair kabulün, yüksekliği de bir ölçüde anlamını yitirmektedir.

ÖNERMELER:	Kesinlikle katılıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Ne katılıyorum ne katılmıyorum (%)	Katılmıyorum (%)	Kesinlikle katılmıyorum (%)
Suriyeli sığınmacıları kabul etmemiz din kardeşliğimizin gereğidir	9,8	43,1	15,8	25,1	6,2
Suriyeli sığınmacılar etnik yönden kardeşimizdir, kabul edilmeleri gerekir	6,7	35,4	15,8	31,3	10,8
Suriyeliler ile kültürel olarak aynı olduğumuzu düşünüyorum	2,4	14,8	12,2	45,3	25,3

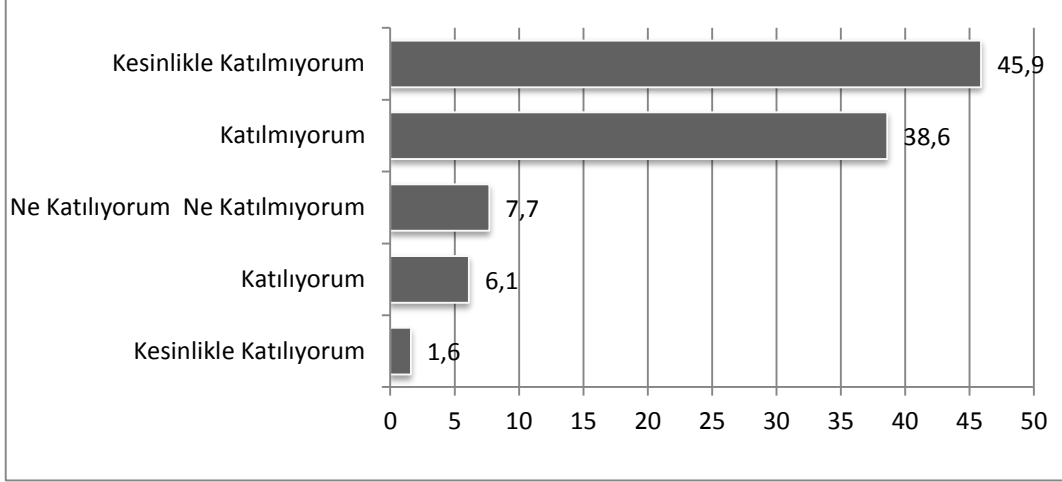
Araştırma çerçevesinde sorulan önemli bir soru “Suriyeli biri ile komşuluk yapmak sizi rahatsız eder mi?” sorusudur. Burada toplumun yarısının “evet” (%49,8) yarısının da “hayır” (%50,2) dediği görülmektedir. Araştırmanın devamında rahatsız olacağını ifade edenlere bunun nedeni “Suriyeli biri ile komşuluk yapmak sizi neden rahatsız eder?” şeklinde sorulmuştur. Burada ortaya çıkan veriler dikkat çekicidir. Türk halkı % 52,3 gibi yüksek bir oranla Suriyelilerin “*şahıslarına ya da ailelerine zarar vereceklerinden endişe ettikleri için*” komşuluk yapmak istemediklerini ifade etmektedirler. İlginç biçimde bu algı bölge dışında daha da yüksektir ve bir algı sorununu ortaya koymaktadır. Türk halkının

ikinci önemli gerekçesi, % 15,9 ile Suriyelileri kültürel olarak kendilerine yakın hissetmemesi olarak ifade edilmiştir. Burada da –çok yüksek bir düzeyde olmasa da– bölge halkının bölge dışındakilere göre Suriyelileri daha fazla kültürel ayrılık içinde görmeleri dikkat çekicidir.

10. Vatandaşlık

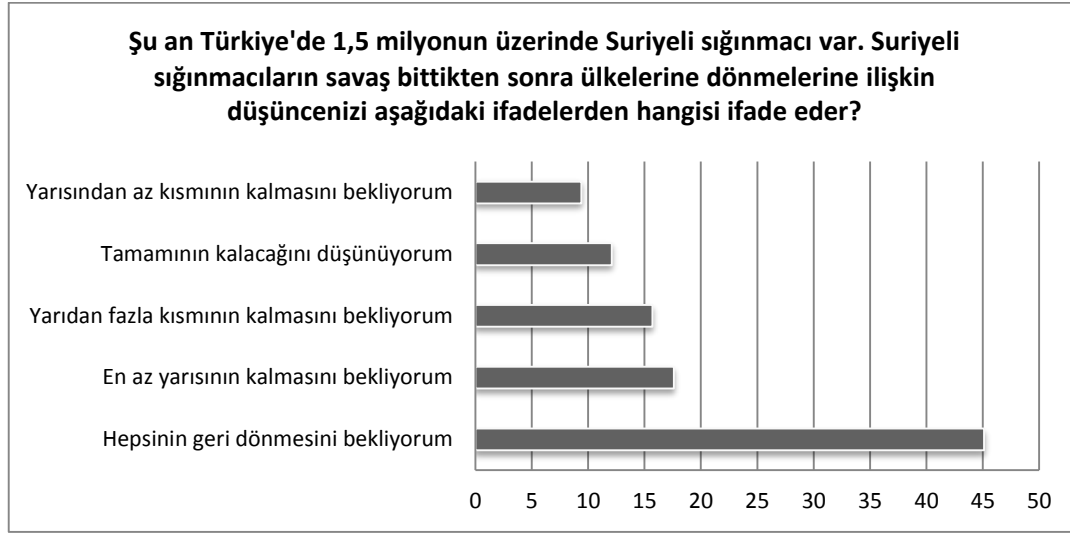
“Kamuoyu Algısında Suriyeli Sığınmacılar Kamuoyu Araştırması”nın çarpıcı bir sonucu da vatandaşlık konusunda ortaya çıkmaktadır. Türk halkı, Suriyelilere kucak açmakla birlikte, vatandaşlık verilmesi hususunda son derece olumsuz bir görüşe sahiptir. “Sığınmacılar Türkiye vatandaşlığına alınmalıdır” önermesine gelen destek sadece % 7,7’dir. Hiçbir konuda olmadığı kadar bu konuda % 84,5 oranında net bir reddiye söz konusudur. Bu duruma siyasal parti yelpazesinde bakıldığında, vatandaşlığa bakışta ciddi farklılıklar olmadığı da gözlenmektedir. Bu durumun ilerideki uyum politikalarında mutlaka göz önünde bulundurulması gereken, siyaseten de riskli bir alan olduğu anlaşılmaktadır.

ÖNERME: “Suriyeli Sığınmacılar Türkiye vatandaşlığına alınmalıdır”

ÖNERME: “Suriyeli Sığınmacılar Türkiye vatandaşlığına alınmalıdır”

	Bölge İçi (Adana, Gaziantep, Hatay, Mardin, Şanlıurfa)	Bölge Dışı (Diğer iller)
Kesinlikle Katılıyorum	2,9	1,3
Katılıyorum	7,9	5,8
Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	7,5	7,8
Katılmıyorum	36,9	38,9
Kesinlikle Katılmıyorum	44,8	46,2
TOPLAM	100,0	100,0

11. Suriyelilerin Kalıcılığına Türk Toplumunun Bakışı

“Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum” başlıklı çalışma çerçevesinde yapılan kamuoyu araştırması ile Türkiye’de 3,5 yılda 1,5 milyonu bulan Suriyeli sığınmacıların geleceği konusunda Türk halkının öngörüsü ve birlikte yaşam alanına ilişkin düşünceleri farklı önermelerle ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Burada ilk olarak Türk toplumunun Suriyelilerin kalıcılığı konusuna nasıl baktıkları sorgulanmıştır. “Suriye’de savaş bittikten sonrası” konusunda ortaya çıkan veriler son derece çarpıcıdır. Buna göre Türk toplumunun % 45,1’inin Suriyelilerin tamamının döneceğini bekledikleri anlaşılmaktadır. Ancak geri kalan % 54,9’u Suriyelilerin tamamının ya da bir bölümünün Türkiye’de kalacağı görüşündedir. Yani toplumun yarısından fazlası Suriyelilerin bir biçimde Türkiye’de kalacağına inanmaktadır.

Bu konudaki görüşlerin geneli yansıttığı, bölge ile bölge dışı iller arasında, siyasal partiler arasında ve yaş grupları arasında önemli bir farklılık gözlenmediği de vurgulanmalıdır.

Türk toplumunda Suriyelilerin tamamı ya da bir bölümünün Türkiye’de sürekli olarak kalacağına dair genel beklenti, geleceğin ortak yaşamına nasıl bakıldığına dair algıları da önemli hale getirmektedir. Bu çerçevede “Suriyelilerin Türkiye’de kalması büyük sorunlara yol açabilir” önermesine gösterilen güçlü destek dikkat çekicidir.

ÖNERMELER:	Kesinlikle katılıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Ne katılıyorum ne katılmıyorum (%)	Katılmıyorum (%)	Kesinlikle katılmıyorum (%)
Suriyelilerin Türkiye’de kalması büyük sorunlara yol açabilir	38,5	38,0	7,0	14,0	2,5
Suriyelilerin Türk toplumuna uyum sağlayacağına inanıyorum	3,4	17,2	12,5	40,8	26,1
Sığınmacılara Türkiye genelinde yerleşmeleri sağlanarak, çalışmaları ve topluma uyum sağlamaları için politikalar geliştirilmelidir	5,4	32,8	14,8	30,7	16,3
Suriyelilerle birlikte nüfusumuzun artması daha güçlü devlet olmamızı sağlayacaktır	1,7	10,6	10,4	42,3	35,0

Suriyelilerin Türk toplumuna uyum sağlayacaklarına dair beklenti oldukça sınırlı düzeyde kalmaktadır. Buradaki önermeye verilen destek ile “kültürel benzeşme” konusuna verilen destek benzer oranlardadır. Ancak Türk halkının çok ciddi bir bölümü (% 66,9) Suriyelilerin Türkiye’ye uyum göstereceklerine inanmadığını ifade etmektedirler. Uyum konusunda AK Parti (% 27,8) ve BDP-HDP (% 35,6) seçmenlerinin daha umutlu olduğu anlaşılmaktadır.

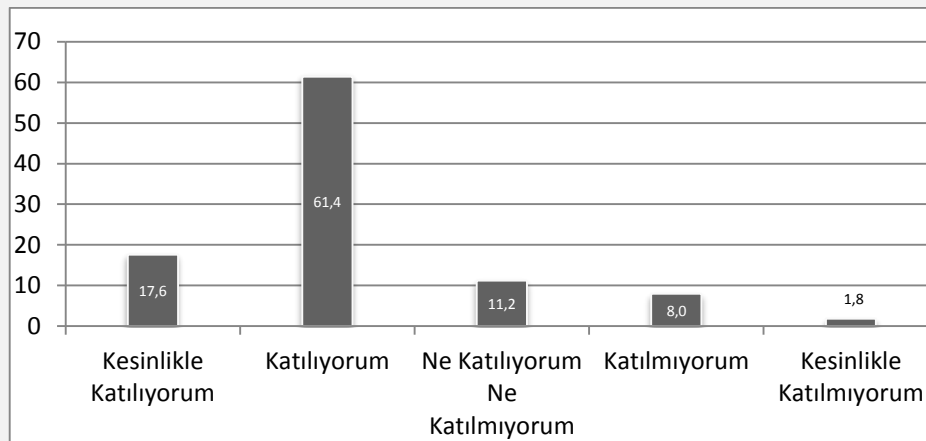
“Suriyeli sığınmacıların Türkiye geneline yerleşmeleri sağlanarak, çalışmaları ve topluma uyum sağlamaları için politikalar geliştirilmelidir” şeklindeki önerme ise % 38,2 destek almıştır. Ancak burada da uyum çalışmalarının yapılmasını gereksiz görenlerin oranı % 47 gibi daha yüksek bir seviyede tespit edilmiştir. Toplumsal umutsuzluk ve isteksizliğin bu sonuçta rol oynadığı söylenebilir.

Türkiye’deki Suriyeli nüfusunun artışı zaman zaman bunların devletin bilinçli bir nüfus politikası olduğuna dair iddiaları da beraberinde getirmektedir. Bu çerçevede Cumhurbaşkanı R.T.Erdoğan tarafından sıklıkla dile getirilen ve “güçlü bir devlet” için gerekliliği vurgulanan “3 çocuk” talebi ile Suriyeliler arasında bir ilişki kurulup kurulmadığı konusu bir önerme ile formüle edilmiştir. Ancak “Suriyelilerle birlikte nüfusumuzun artması daha güçlü devlet olmamızı sağlayacaktır” şeklindeki önermeye verilen destek % 12,3 gibi çok alt düzeyde kalmıştır. Suriyelilerin Türk nüfusuna yaptığı katkı ile devletin güçleneceği fikrine katılmayanların oranı % 70,6 olarak tespit edilmiştir.

12. Toplumsal Duyarlılık ve Kriz Yönetimi

Türkiye’de Suriyelilere yönelik olarak ilgi ve destek konusunda bulgulara ulaşmak amacıyla yöneltilen “**Türk halkı Suriyeli sığınmacılara kucak açmıştır**” önermesi çok büyük destek bulmuştur. Buna katılan deneklerin oranı % 79’dur. Bu görüşe katılmayanların oranı ise sadece % 9,8 olarak tespit edilmiştir. Bu durum aynı zamanda Türk halkının “biz üzerimize düşeni yapıyoruz” düşüncesi içinde olduğunu göstermektedir

“Türk halkı Suriyeli sığınmacılara kucak açmıştır”

Suriyeliler krizinin önemli bir boyutu da krizin yönetilmesi ile ilgilidir. Toplumun kriz yönetimi konusundaki algısını anlamak amacıyla araştırmada yer verilen “Devlet sığınmacılar konusunda iyi bir yönetim ortaya koymaktadır” önermesine Türk halkının % 31,8 katıldığını bildirirken, % 49,7 devletin performansından yana tatminkâr olmadığını ortaya koymaktadır. Burada AK Partiye oy verenler ile diğerleri arasında ciddi ayrışma dikkat çekmektedir. Yine bölgede devletin başarılı olduğuna dair yaklaşım, bölge dışındaki algıdan daha olumsuzdur.

III. MEDYA ANALİZİ⁵

“Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum” çalışmasının bir bölümü olarak gerçekleştirilen medya taraması Türkiye’deki genel (ulusal) ve yerel gazetelerin internet sitelerinde yer alan Suriyeli mülteciler⁶ konulu haber ve yorumlara yönelik bir içerik analizidir. Bu çerçevede gazetelerin mülteci olgusunu nasıl değerlendirdikleri, Suriyeli mülteciler konusuna nasıl yaklaştıkları, haber ve yorumlarda özellikle toplumsal kabul ve uyum bakımından hangi noktaların öne çıkarıldığı dikkate alınarak incelenmiştir. Çalışmada 21 genel/ulusal gazete ile Suriyeli sığınmacıların yoğun olarak bulunduğu on ildeki (Adana, Adıyaman, İstanbul, İzmir, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Mersin, Şanlıurfa) toplam 56 yerel gazete taranmıştır.

3,5 yılda 1,6 milyonun geldiği bir ülkede medyanın konuya ilgisinin son derece sınırlı düzeyde kaldığı, hatta bu anlamda Türk medyasının “ilgisiz” olduğu söylenebilir. Türk medyası sadece yaşanan bir olay üzerinden konuyu ele alan 3. sayfa habercilik türünden bir yaklaşımı sergilemiştir. Yerel medya doğal olarak konuya daha yakın durmuş, ama onlar da haber-olay merkezli bir yaklaşımı tercih etmişlerdir. Ulusal medyada ise Hükümete yakın-karşı olmakla orantılı Suriyeliler konusundaki haberlerin önceliğini belirlemiştir. Medyada “misafirlik” ile tanımlanan “haddini bilme” vurgusu son derece yaygın karşılaşılan bir durumdur. Ayrıca:

- Suriyelilerin Türkiye’ye gelişiyle birlikte sığınmacılar ile ilgili haberlerin artışı ve sığınmacı olgusunun artık daha fazla tartışılıyor oluşu önemli kazanımlar olarak kabul edilse de hem ulusal hem de yerel gazetelerde sığınmacılar ya yoksullukları ve mağduriyetleriyle ya da suç kapsamındaki eylemleriyle yer bulabilmekteler. 2014 yılı içinde bunlara Ankara, Gaziantep, Kahramanmaraş ve Adana’da yapılan “Suriyeliler Gitsin!” türü gösteriler de eklenmiştir.
- Dolayısıyla sığınmacılar gazetelerde, bir yandan zavallı, güçsüz, problemli ve yoksul insanlar; diğer yandan kaçak, suçlu, hırsız, katil, asi, tecavüzcü, suç işleme potansiyeli olan, ülkeye maddi yük ve sıkıntı veren insanlar olarak işlenmektedir. Medyanın bu karmaşık söylemi kamuoyu algısına da yansımaktadır.
- Suriyelilerin mağduriyetleri ve onlara yapılan yardımlar genel olarak gazetelerde daha fazla habere konu olmaktadır. Türkiye için yarattıkları/yaratabilecekleri sorunların konusu ise çok daha az ele alınmaktadır. Her iki konuda da kapsamlı değerlendirmeler ve analizler yerine günlük olaylardan hareket edilmektedir.

⁵ Medya Analizinin geniş değerlendirmesi ayrıntıları Şubat 2015’de raporla aynı başlık altında yayınlanacak olan kitapta yer almaktadır (Bkz. Dipnot 1).

⁶ Türkiye’deki Suriyelilerin siyasi statüsü konusundaki karmaşa medyaya da yansımaktadır. Medyada genel olarak “mülteci” kavramı kullanılmaktadır. Oysa Türkiye’nin tabii olduğu uluslararası mevzuata göre Suriyelilere mülteci demek teknik olarak mümkün değildir. Bu çalışmada Suriyeliler için “sığınmacı” kavramı tercih edilmiştir. Ancak medya analizinde haberlerin doğrudan medya kuruluşlarınca “mülteci” etiketi ile verilmesi nedeniyle özgünlüğün bozulmaması için bu kavram da “sığınmacı” anlamında zaman zaman kullanılmıştır.

- Söz konusu sorunlar, mültecilerin işledikleri suçlar (saldırı, hırsızlık, kaçakçılık, fuhuş, taciz) ve suç işlemeye yönelik yüksek potansiyele sahip oldukları kabulü, salgın hastalık tehdidi, yüksek devlet harcamalarına sebep oluşları, dilencilik yapmaları, çadır kentlerde çıkardıkları isyanlar, Suriyeli kadınların kuma haline gelişleri ve bunun bölge halkı üzerindeki psikolojik etkileri, gelişlerinin kira fiyatlarını yükseltmesi ve yasadışı şekilde ucuz işçi olarak tercih edilmeleri şeklinde örneklendirilebilir.

IV. STK ANALİZİ⁷

Türkiye'deki Suriyeliler konusuna özel önem ve emek veren STK'lar kendi içlerinde motivasyon, hizmet alanı, hizmet unsurları, profesyonellik, devletle ilişkiler, uluslararası kurum ve kuruluşlar ile ilişkiler bağlamında farklılaşmaktadırlar. Suriyeliler konusuna başından beri en fazla destek veren STK'ların "inanç" temelli STK'lar olduğu, "hak" temelli STK'ların ise daha çok uluslararası kurum ve kuruluşlardan aldıkları desteklerle alanda hizmet vermeye çaba gösterdikleri gözlenmektedir. Ayrıca konuya ilgi gösteren özellikle de bölgedeki meslek odaları ve sendikalar, zaman zaman da siyasi parti teşkilatları da çeşitli faaliyetler göstermektedir. STK'ların bir bölümü sadece bölge illerinde faaliyet gösterirken, bazılarının aynı zamanda bölge dışı illerde de aktif oldukları gözlenmektedir. Bazı STK'lar Suriye içine de yardım sağlama konusunda faaliyet göstermektedirler. STK'ların profesyonellik düzeyleri de oldukça farklıdır. Bu konularda çok uzun bir geçmişi ve tecrübesi olan, aynı zamanda uluslararası bağlantıları olan STK'lar olduğu gibi, özellikle bölgede çok kısa bir zaman önce oluşturulan ve çok büyük bölümü kişisel fedakârlıklarla faaliyet gösteren küçük ölçekli STK'lar da bulunmaktadır. Olması gereken düzeyden hala çok uzak olursa da STK'ların bu konuda ortaya koydukları istek, gayret ve performans oldukça umut vericidir.

STK'ların sürecin içine daha fazla çekilmesi hem yaşanan kriz hem ileride karşılaşılabilecek sorunlar hem de sivil toplumun gelişmesi bakımından son derece önemlidir. Uluslararası STK'ların hareket alanının da genişletilmesi gerekmektedir. STK'ların sağlıklı veri ve bilgi alabilmelerinin de yolu açılmalıdır.

⁷ STK Analizinin geniş değerlendirmesinin ayrıntıları Şubat 2015'de raporla aynı başlık altında yayınlanacak olan kitapta yer almaktadır (Bkz. Dipnot 1).

2014
December

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÖÇ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

HACETTEPE UNIVERSITY
MIGRATION AND POLITICS RESEARCH CENTER

SYRIANS IN TURKEY: SOCIAL ACCEPTANCE AND INTEGRATION RESEARCH

HACETTEPE
UNIVERSITY

Executive Summary & Report

Research Director and Report

Assoc. Prof. Dr. M. Murat ERDOĞAN

Director of HUGO

The data of the report which was announced on October 22, 2014 was updated on December 31, 2014

FOREWORD AND ACKNOWLEDGEMENTS

This study titled “Syrians in Turkey: Social Acceptance and Integration” was conducted between January-November 2014. In this study, primarily assessment of the current situation is provided, after that predictions regarding the permanency of the Syrians in Turkey and the long term regard of the Turkish society to the issue is evaluated. Humanitarian plight, which emerged through this unmatched, great crisis, and the debates on the culture of acceptance and integration in Turkey comprise the core of the study. The disputes of acceptance culture and integration are in the core of this study. Furthermore, the social experience of the Turkish migrants who went abroad in masses half a century ago provided diversity in the debates here. Considering the immensely dynamic, multidimensional and complicated nature of the process, the study has been conducted as comprehensively and detailed as possible. Rather than the theoretical framework and the debates over the issue, this study prioritizes analysis of the data from the decision-makers and specialists directly in the field through the application of different scientific methods. No doubt that, this study has no allegation or purpose to “explain all aspects” or “resolve all issues” regarding the issue of Syrians in Turkey which has enormous aspects and a dynamic process. This study aims to serve humble contribution to the understanding of the process by analyzing the data that is gathered during the research with academic concerns, human-based and realistic sights. The issue of Syrians in Turkey is candidate to be the topic of forthcoming decades. Therefore, it would be a great success for this study to serve independently observed and analyzed findings of the research, which are gathered through the policy suggestions for the historical crisis, to the decision makers and contribute to the strategies and implementations a sort.

It is essential to ensure the sustainability of the goodwill and sacrifice demonstrated by the Turkish people who host the Syrian refugees forced out of their homes with numbers exceeding 1.65 million by December 2014. In this study, which aims to reach the clues of peaceful coexistence, either in “temporary” or “partially permanent” forms, a team of 11 researchers from the Hacettepe University Migration And Politics Research Center-HUGO has conducted in-depth interviews in 6 provinces to discover the conditions of and problems faced by refugees in Turkey and, additionally, in October 2014 survey research has been conducted in 18 provinces with 1501 people to reveal a general picture of the level of “social acceptance” regarding the issue of Syrians in Turkey.

Many thanks for their contributions to our researchers Assist. Prof. Dr. Elif UZGÖREN and Assist. Prof. Dr. Ayselin YILDIZ, Deniz AYDINLI, F. Mine GÜLTEKİN, Arda AKÇİÇEK, İdil AKINCI, Selin ÇAKAR, Tuğçe ÇETİNKAYA, Eda SEVİNİN, Buket TENKE, who participated in the team and put enormous effort in discovering basic findings of this research.

This study has been conducted with the support of Hacettepe University, the International Organisation for Migration (IOM) Turkey and Konrad Adenauer Stiftung-Turkey. In that regard, I express many thanks to the Dean of Hacettepe University Prof. Dr. A. Murat TUNCER, Chief of Missions for IOM in Turkey Meera SETHI and Head of the KAS office in Turkey. Dr. Colin DÜRKOP.

I thank the President of Disaster & Emergency Management Presidency Dr. Fuat OKTAY, Director General of the Directorate General of Migration Management Atilla TOROS, Governor of Gaziantep Erdal ATA, Governor of Kilis Süleyman TAPSIZ, Coordinator-Governor of the General Coordinatorship of Syrian Refugees Veysel DALMAZ, Rector of Gaziantep University Prof.Dr. Yavuz COŞKUN, Head of the Department of Response of the Disaster & Emergency Management Presidency Fatih ÖZER, Dr. Franck DÜVELL from Oxford University, Prof. Dr.Ahmet İÇDUYGU from Koç University, Metin ÇORABATIR from the Refuge and Migration Research Centre and for his kindness in sharing the photographs we used in this research Coşkun ARAL very much. I owe many thanks to the Secretary General of Hacettepe University Prof. Dr.Mehtap TATAR, Prof. Dr. Kemal KİRİŞÇİ from The Brookings Institution, Meltem ERSOY and Mazen ABOULHOSN from IOM, Rahmi VARDI and Ahmet Hamdi AYAN from HAYAD Association, H.Cavit ERDOĞAN from Turkish Court of Auditors and our translator¹² Ali Mert SAMEN contributions of whom must be mentioned. I thank Optimar, which conducted the survey research with great pace and devotion, and its Chair of the Board Mr. Hilmi TAŞDEMİR. I also thank my dear wife Dr.Armağan ERDOĞAN and my sweet daughter RÜYA for their support and patience.

Surely, what is worthy of the most praise is the people of Turkey who have been hosting and trying to support 1.6 million Syrians for the last 3.5 years.

Assoc. Prof. Dr. M. Murat ERDOĞAN
Director of HUGO

CONTENTS

CONTENTS	45
EXECUTIVE SUMMARY	46
PURPOSE AND SCOPE OF THE STUDY	51
SYRIANS IN TURKEY: STATUS-NUMBER-FINDING	52
I. HUGO FIELDWORK: IN-DEPTH INTERVIEWS	59
II. HUGO SURVEY RESEARCH: FINDINGS OF “SYRIAN PERCEPTION IN TURKEY”:	64
A- TECHNICAL PROPERTIES OF THE SURVEY RESEARCH OF SYRIAN REFUGEES IN PUBLIC PERCEPTION.....	64
B- FINDINGS OF THE SURVEY RESEARCH OF SYRIAN REFUGEES IN PUBLIC PERCEPTION	65
1. Acceptance of Syrians and Basis of Acceptance:	66
2. How are the Syrians in Turkey Described?.....	67
3. Are Syrians Economically a Burden?	68
4. Tendency to Engage in Personal Support for Syrians:	68
5. Right to Work:	69
6. Education	69
7. Social Tension.....	70
8. Approach towards the Permanence of Syrians in Turkey.....	71
9. Predictions on Coexistence and “Neighborhood”	72
10. Citizenship	74
11. Views of Turkish Society Concerning the Permanence of Syrians	75
12. Social Sensitivity and Crisis Management.....	77
III. MEDIA ANALYSIS	78
IV. NGO ANALYSIS	79
KAYNAKÇA-REFERENCES	82
KISALTMALAR / ABBREVIATIONS	86

EXECUTIVE SUMMARY¹

The Hacettepe University Migration and Politics Research Centre-HUGO, conducted comprehensive research on the social acceptance and integration of Syrians in Turkey, who escaped from the initial conflict and subsequent civil war, subsequent civil war ongoing since April 2011, and sought refuge in Turkey within the framework of the “open doors policy” and are provided with “temporary protection”, whose number has exceeded 1.6 million by December 2014. This comprehensive study, which was managed by the Director of HUGO Assoc. Prof. Dr. M. Murat Erdoğan with a research team of 11 people in an 8 months period with the application of various scientific methods, is focused on the social acceptance and integration perspectives of this severe and multifaceted crisis faced by Turkey and the world. This study’s aim is to understand both Turkish and Syrian societies and make predictions for developing sound public policies. In the framework of this study, it is intended to reveal the current conditions, properties, levels of satisfaction, problems and attitudes towards the permanence of Syrians in Turkey, synchronously with Turkish society’s opinions, expectations and problems regarding Syrian refugees.

In this study, between February and March 2014, a total of 144 people divided in half as 72 locals and 72 Syrians from Gaziantep, Kilis and Hatay on the borderland and Istanbul, Izmir and Mersin out of the borderland were subject to an in-depth interview; while separate survey research titled “Syrian Perception in Turkey” was conducted with a sample of 1501 people from 18 provinces. Additionally, media analysis was made with the internet news, commentaries and assessments of 21 general/national and 56 local media institutions; contacts were arranged with 38 national and international NGOs working on the subject in and out of the region in which their works were assessed and further meetings took place with the managers of almost every associated state agency and local authorities. Moreover, the abovementioned studies were analyzed in an international workshop at Hacettepe University by the field experts and high profile authorities, the results of which are assessed in this report as well.

After the dissident protests against the regime that started in March 2011, developments in Syria have emerged as one of the biggest humanitarian crisis in the world. As of December 2014, there are more than 1.6 million Syrians present in Turkey in 3.5 years. Only 13% of them are sheltered in 22 camps in 10 provinces, while the rest of them are spread out almost everywhere in Turkey outside of the camps. More than 53% of the Syrians in Turkey are comprised of young people and children below 18 and over 75% are women and children who are in need of special care. An estimated number of Syrian babies who were born in Turkey is over 60.000.

¹ Study headed “Syrians in Turkey: Social Acceptance and Integration” will be published in detail as a book by Bilgi University Press in February 2015.

There is significant evidence to anticipate that it will not be possible to establish peace in Syria in the foreseeable future; thus, the refugee influx is likely to continue. During this process, countries neighboring Syria, Turkey particularly, have been left alone by the prosperous-developed Western world. Foreign resources met only 200 million dollars of Turkey's total expenditure of 4.5 billion dollars in 3.5 years, which is around 4.5%. Although they constantly express sensitivity on the "open doors" and "temporary protection" policies of Turkey, which are enforced by its own will, Western societies are far from showing sincere support. The attitude of Europe in particular is expressed as "open your eastern borders, but always keep the western ones closed so that they won't come" raises severe ethical and conscientious concerns. While 3.5 million Syrians have been forced out of their countries, only 123.000 of them, which is 3.5%, are now admitted or committed for admission in developed countries. Turkey and other neighboring countries became the victims of universal open doors policy. Each international crisis has the potential to trigger a domestic crisis in a neighboring country. This situation may lead neighboring countries to act more cautiously in the future and severe humanitarian tragedies and slaughters may take place.

This study reveals that despite the occasional negative attitudes in line with racism, xenophobia and hate, the level of general social acceptance is unusually high for Syrians in Turkey. Protests and negative incidents are important signals, yet they do not disrupt the abovementioned general picture. However, this social acceptance case may not be open-ended, infinite and sustainable in its current form. The continuity of Turkish society's exceptional social acceptance with all due financial and humanitarian sacrifices may only be ensured through management that includes the society in the process and gains their support. "Living together with Syrians" may not be simply ensured by the discourse of fraternity. The survey research in the framework of this study reveals that there is a huge cultural gap between Turkish society and Syrians where the former is not sympathetic at all towards the conferment of citizenship on the latter. Therefore, it is of utmost importance to gather the data through scientific methods and base policies on such knowledge. Another important point is that so far state agencies have been unable to disseminate sound data. This process should be carried out rather through a "rights-based" approach, considerations should pay attention to universal norms and bodies of law and more room for civil-society initiatives should be provided.

Syrians in Turkey have a growing tendency to permanently stay in Turkey. This is a natural phenomenon that is similarly observed in several other places in the world. Those who are able to fare well in the countries in which they are admitted, particularly if the conditions are worse in the country from which they originate or if that country is still under the status of war, prefer to stay in the country where they sought refuge. Although the Syrians living in Turkey state that they may eventually return if a peaceful environment is established in their country, they admit that it is becoming impossible in short and middle terms. Therefore, that a significant amount of Syrians will not turn

back and permanently stay in Turkey is an evident reality. Such reality should be shared with the Turkish society, which so far has demonstrated tremendous social acceptance and their consent should be ensured. The first means of this is transparency and information sharing. In this 3.5 years duration, mistakes that emerged in almost all predictions in terms of the Syrian Regime, the number of incomers and the duration of their stay, and the lacking in the dissemination of information have resulted in growing tension in society. Turkey's Syrian policy, which is based on temporariness, should be maintained in a way and Turkey has to make an effort both for establishing a peaceful environment in Syria and for helping Syrians return to their country. On the other hand, considering that at least 1 million Syrians are going to stay in Turkey permanently, policies of integration should be commence synchronously. A potential increase in that number can be seen through "family reunions". The first step in that regard is providing Turkish literacy to Syrian children and youth, which is 53% of the total number and thus increase their extremely low level of enrollment (15%). Secondly, particular efforts should be directed to prevent local people from losing their entitlements and possible disruptions in public services, which could be caused by Syrians.

From time to time, the issue of Syrians in Turkey becomes political rather than humanitarian. This alters the attitudes of those who are closer to the government and those who are not. Even if the regime in Syria collapsed today, a new environment of war is evident there and conditions seem unlikely to change in short and middle terms. No matter who accuses whom, how, why and with whatever guilt, social reality will occur in its own platform. Due preparations should be made.

Universally, in all incidents of mass migration, the right to labor is an important dimension. The process of the right to labor should be carried out with delicacy to prevent disruptions, which may be caused by Syrians, in local people's access to services. Otherwise, the maturity and social acceptance demonstrated thus far could shortly transform into hate and enmity. Day by day, it becomes harder to define Syrians as guests and it recalls the very similar experience of Turks in Europe: not of acceptance but of exclusion.

Crisis over the Syrians is one of the severest crises faced by Turkey and the world. In that regard, efforts of Turkish society and the state are extremely essential. The efforts of the authorities from the Ministry of Interior Affairs, Disaster and Emergency Management Presidency and the Turkish Red Crescent are worthy of praise. For these efforts to be sustained, it is important that criticisms should be on a constructive basis, and the excitement and efforts of those who work devotedly in the region should be encouraged and celebrated.

By the research conducted in the framework of this study:

It is revealed that **Syrians** are content and happy to be in Turkey; they feel gratitude

towards Turkish society and the state; they want to return to their country when possible, yet know that such possibility is less likely day by day. Moreover, it is observed that if Turkey confers citizenship on them, they will immediately accept; they often emphasized their desire to meet their own requirements by obtaining their right to labor; they are not pleased to be defined as “guests”; they requested the abolition of the geographical reservations of Turkey in the Geneva Convention which prevent them from being legally recognized as refugees; qualified people would like to be transferred to a third country if possible; they are discontented that their children are devoid of education; they are increasingly more sympathetic to stay in Turkey.

Here are the general findings of the survey research in 18 provinces:

- This research, which aims to measure the Syrian perception in Turkish society, reveals that social acceptance of Turkish society towards Syrians is profoundly high despite the fact that 1.6 million Syrians have been living in Turkey for the last 3.5 years, the effects and risks of which are directly reflected in daily life.
- Attitudes of society toward Syrians display a substantially “rights-based” character. For example, the proposition that “They should be sent back home even though the war is ongoing” is fiercely opposed. Moreover, instead of themes like “religious fraternity” or “neighborhood”, the primary mentality behind Turkish support is “to support those who escape from tyranny”.
- More than half of Turkish society shares the perception that Syrians will stay in the country.
- Despite the neighborhood and ethno-religious similarities, cultural proximity with Syrians is drastically low in Turkish society. In fact, a serious level of marginalization has been detected. The proposition of “I think we are culturally similar with Syrians” got a mere 17% support.
- Society is divided on the issue of Syrian labor.
- The most prominent objection of Turkish society is the conferment of citizenship upon Syrians. This is clearly opposed.
- That Syrians took the jobs of local people is a serious concern particularly within the region.
- Common thinking patterns are that new refugees should no longer be admitted; Syrians should be sheltered in the camps or held within the buffer zones.
- It is believed that serious problems may arise if Syrians stay in Turkey.
- It is a common perception that Syrians are an economic burden for Turkey.
- Some concerns are observed that Syrians may disturb peace and order.
- 30% of Turkish people expressed that they directly or indirectly supported Syrians morally or materially.
- If the attitude toward Syrians is evaluated in terms of political preferences, quite similar views are shared between the Justice and Development Party (AK Parti) and

the Peace and Democracy Party-People's Democratic Party (BDP-HDP), and between the Republican People's Party (CHP) and the Nationalist Movement Party (MHP). When political views are determined by a response to the proposition of "Which party would you vote for if the elections were held today?" and these are associated with other prepositions, supporters of the AK Parti and BDP-HDP are observed to be more "protective" toward the Syrians than those of the CHP-MHP.

- It is fair to think that the issue of Kobani and the acceptance of Kurdish-origin Syrians in Turkey had a serious impact on the attitude of the BDP-HDP during the time in which this research was conducted.
- In the assessments, it is observed that no significant differences were detected between the provinces inside and outside the region. In case such differences go above 5%, separate evaluations are presented.

This case of extraordinary support and costs, which are endured by Turkish society and the Turkish state for Syrian refugees, and the "model" it posed should be shared with the global public. A country that has hosted 1.6 million refugees in 3.5 years, taken on expenses over 4.5 billion dollars, and its people's rights and human based hospitality, which displayed an immensely high level of acceptance, are all worthy of praise and pride. The policy of western states, which could simply be summarized as "Open your borders in the east, but close those in the west so that they won't come to us", contrastingly manifests the value of what Turkey has done. However, it is equally important to make these known both for Turkey and for future waves of refugees.

It no longer seems possible to base Turkey's Syrian policy on "temporariness". Actions that are postponed, halted or neglected due to the expectation of "temporariness" may bring severe problems in future. Therefore, while doing what should be done through domestic and foreign policy for Syrians to return home, it is necessary to recognize that a significant proportion of them will stay in Turkey permanently and strategies of coexistence must be developed in line with that. While making strategies of that sort, especially during the management of dynamic process, a science-based approach should be embraced by utilizing the knowledge and counsel of experts, academicians, NGOs, international institutions and organizations. It is of vital importance that the strategies related to "permanence" should be human and rights based, and the support of Turkish society should be gained. It is not the time for holding someone accountable-guilty, rather it is the time for a human and rights based resolution for the sake of the future of Turkey.

SYRIANS IN TURKEY: SOCIAL ACCEPTANCE AND INTEGRATION

PURPOSE AND SCOPE OF THE STUDY

The Hacettepe University Migration and Politics Research Centre-HUGO conducted a comprehensive research study on the social acceptance and integration of Syrians in Turkey, who escaped from the initial conflict and subsequent civil war that has been ongoing in their country since April 2011 and sought refuge in Turkey within the framework of “open doors policy” and are provided with “temporary protection”, whose number exceeded 1.65 million by December 2014. This comprehensive study, which is managed by the Director of HUGO Assoc.Prof.Dr. M. Murat Erdoğan with a research team of 11 people in 8 months duration with the application of various scientific methods is focused on the social acceptance and integration perspectives of this severe and multifaceted crisis faced by Turkey and the world. This study’s aim is to understand both Turkish and Syrian societies and to provide predictions for developing sound public policies. In the framework of this study, it is intended to reveal the current conditions, properties, levels of satisfaction, problems and attitudes towards permanence of Syrians in Turkey, synchronously with Turkish society’s opinions, expectations and problems with Syrian refugees.

One of the important predictions of this study is that day by day Syrians in Turkey are getting further from being “temporary” to becoming “permanent”. This study predicts that the social acceptance of Turkish society is immensely high on the issue of Syrians in Turkey though certain limitations are evident as “hospitality” may turn into “hate, enmity”, especially obstacles before the accessibility to public services, apprehension to lose current jobs and security concerns stemming from the very existence of Syrians, which is a potential occurrence to be taken seriously, and for social acceptance to be sustained, comprehensive migration management is necessary. Policymaking gets harder due to the fact that the issue of Syrians in Turkey is not merely humanitarian but also imbued with political aspects as well.

The most prominent pursuit of this study concerns how to handle the process and what to do for the refugee issue. Two important aspects to be taken into consideration in terms of well crisis management in Turkey are indicated in the study. First of all is the impossibility of a sound process management without registration, and the other is the necessity of synchronous strategy development for both cases of temporariness and permanence. The issue of Syrians in Turkey, even if the Syrian regime collapsed today, should be considered an issue that has potential impacts on Turkey’s prospects in the next decade. It is necessary to develop short, middle and long term strategies, which will fill the gap between the assumptions that “Soon the Syrians will return home by the end of the crisis.” and “The crisis will take longer to resolve, and even if it is granted, a significant amount of the Syrian population will stay here due to the appeal of Turkey or the dire conditions in Syria.” Another important finding of this study is that social acceptance in Turkey is extraordinarily high despite the problems encountered, yet it is

on fragile terms and for it to be sustainable, a well-managed process, e.g. making strategies of “temporariness” and permanence” is necessary, and these strategies should be brought to public attention and inspire public support. While it is almost impossible to keep the partially unguarded 911 km long Syrian border under constant control, precautions must be taken for possible newcomers as well as for those who are present.

As an institution academically specialized on Turkish-origin people abroad, this study conducted by HUGO benefited from the experiences of social acceptance, social exclusion, and integration of the Turks abroad who went to Europe for work with a one year contract, yet could not return and became permanent.

STUDIES CONDUCTED IN THE FRAMEWORK OF THIS RESEARCH:

- **In-Depth Interviews:** A total of 144 people divided in half as 72 locals and 72 Syrians from 6 provinces of Turkey—Gaziantep, Kilis and Hatay on the borderland and Istanbul, Izmir and Mersin out of the borderland—were subject to an in-depth interview.
- **Survey Research:** Survey research titled “Perception of Syrians in Turkey” was conducted with a sample of 1501 people from 18 provinces between September-October 2014.
- **Media Analysis:** Internet news, commentaries and assessments by 21 general/national and 56 local media institutions were examined.
- **NGO Analysis:** Meetings were arranged with 38 different national and international NGOs working on the subject in and out of the region in which their works are assessed.
- **Expert Contacts:** Meetings were arranged with the managers of almost every state agency and local authorities associated with the subject; moreover, the abovementioned studies were analyzed in an international workshop in Hacettepe University by the field experts and high profile authorities, the results of which are assessed in this report as well.

SYRIANS IN TURKEY: STATUS-NUMBER-FINDING

- **“Open Door Policy”-“Temporary Protection”:** Since April 2011, in alignment with what international law and conscience dictates, within the framework of “open door policy” and “temporary protection” policies, Turkey has admitted Syrians who escaped from upheaval caused by the bloody suppression of the protests opposing the Syrian regime and the subsequent outbreak of civil war. This policy adheres to the principles of international law, notably the Universal Declaration of Human Rights and the Geneva Convention of 1951.
- **Number of Refugees and Duration of Their Stay Could Not Be Predicted During the Process:** At the onset, the anticipated duration of stay for Syrians was 1-2-3 weeks

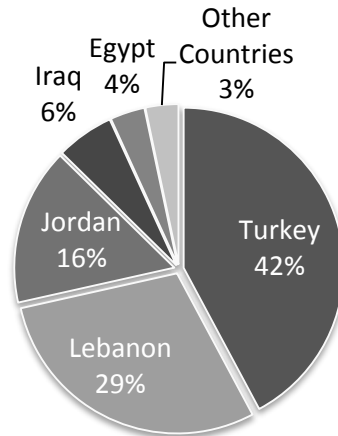
with 50-100 thousand in number, while now it is protracted day by day. As the upheaval and state of war continue, further extension of the duration is expected. A new situation emerged after the increase in ISIS activity in Syria, which may result in an immediate influx of thousands of people toward the border as seen in the Kobani case.

- **Number of Syrians in Turkey:** Deputy Prime Minister Prof.Dr.Numan Kurtulmuş expressed on November 5, 2014, the number of Syrians Turkey over 1.6 million. . Atilla Toros, General Director of the Ministry of Interior General Directorate for Migration Management, stated this number as 1.65 million. The figure provided by the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) on December 31, 2014 is 1.622.838, which indicates the number of registered Syrians. The UNHCR states that weekly updated numbers under the “registered” label are received from Turkish officials. However, since sound registration has thus far been unavailable and border crossings are so frequent to/from Syria, there are a variety of claims asserting that the real number is higher or lower than provided. The officials of General Directorate for Migration Management, who carries out the registration process, state that they put significant effort on the “Biometric” registration and managed to register 90% of the Syrians. However, there is no doubt that the total number of Syrians in Turkey exceeds 1 million at any rate. In this study, the number is assumed to be 1.6 million.
- **Numbers Inside-Outside the Camps:** While 13-14% of the refugees are sheltered in 22 camps (accommodation centers) located in 10 provinces, the real mass of the at least 1.4 million people are outside the camps, spread across almost everywhere in Turkey besides the 9 provinces out of 81. Among those outside the camps, the highest number resides in Şanlıurfa with 387.000 people. It is followed by İstanbul with 330.000, Gaziantep with 220.000 and Hatay with 190.000 people. Kilis hosts 49.000, Mardin hosts 70.000, Adana hosts 50.000 and Kahramanmaraş hosts 44.000 Syrians outside the camps. 10.000 to 50.000 Syrians are shared by 11 other provinces in Turkey.
- **Registration:** By November 5, 2014 onward, it is stated that 1.097.740 Syrians are registered among the estimated 1.65 million. This indicates that since the beginning of November around 500.000 Syrians remain unregistered, and those who are registered is about 68%. A significant 32% is deficient. However, by December, 90% of the Syrians are registered. The Ministry of Interior Affairs put vigorous effort into concluding the registrations by the end of 2014 with technical assistance from the UNHCR. The reasons behind the registration problem are thought to be that it was seen as “unnecessary” at the onset due to the expectation that “Syrians would return before long” and later it became harder to control due to the continued refugee influx, as well as an avoidance of people to be registered. The failure to register Syrians in Turkey hinders crisis management and causes problems in fulfilling the requirements of refugees and in providing them with security.

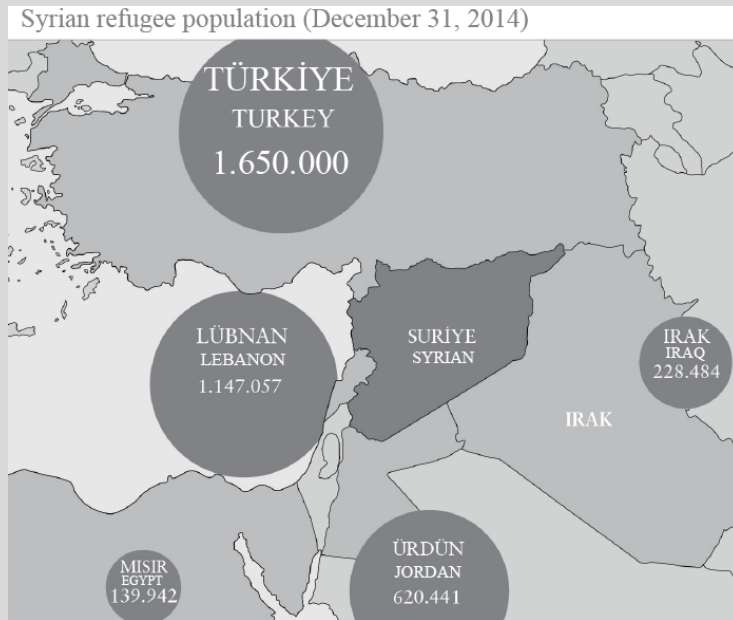
Syrian Refugees in Cities of Turkey December 2014 Source: Disaster & Emergency Management Presidency (AFAD), Republic of Turkey Ministry of Interior, UNHCR						
City (with refugee camp)	Number of Syrian refugees in Cities (in Camp=iC out of Camp= oC)		City	Number of Syrian refugees in Cities	City	Number of Syrian refugees in Cities
Şanlıurfa		467.000	İstanbul	330.000	Çorum	250
	oC:387.335		Şırnak	190.090	Burdur	250
	iC: 79.665		Mersin	45.000	Çanakkale	200
Gaziantep		253.328	Konya	45.000	Nevşehir	180
	oC:220.000		Ankara	30.000	Uşak	173
	iC: 33.328		Bursa	20.000	Isparta	160
Hatay		204.735	Batman	20.000	Eskişehir	150
	oC: 190.000		Kocaeli	15.000	Düzce	150
	iC: 14.735		İzmir	13.000	Hakkari	150
Kilis		86.578	Antalya	10.000	Kırıkkale	150
	oC: 49.000		Kayseri	9.500	Sivas	150
	iC: 37.578		Diyarbakır	5.000	Zonguldak	140
Mardin		78.858	Samsun	1.230	Ağrı	100
	oC: 70.000		Niğde	1.100	Amasya	100
	iC: 2.858		Aydın	1.000	Erzurum	80
Adana		61.226	Elazığ	900	Ordu	80
	oC: 50.000		Denizli	800	Rize	77
	iC: 11.124		Yalova	780	Karaman	75
K.Maraş		61.215	Muğla	750	Kırşehir	70
	oC: 44.000		Siirt	700	Bilecik	50
	iC: 17.215		Muş	670	Bingöl	50
Adıyaman		33.354	Sakarya	670	Çankırı	50
	oC: 23.500		Van	600	Yozgat	50
	iC: 9.854		Manisa	550	Edirne	50
Osmaniye		21.597	Balıkesir	500	Kars	45
	oC: 12.000		Afyon	500	Artvin	40
	iC: 7.597		Tekirdağ	480	Akrasay	40
Malatya		8.343	Bitlis	400	Kütahya	33
	oC: 850		Trabzon	330	Kırlareli	30
	iC: 7.493		Tokat	320	Bartın	20
			Bolu	300	Karabük	10

- **Women and Children:** Among the Syrians in Turkey, the number of women and children who are in need of special care is above 75%. 53.3% of the Syrians in Turkey are comprised of people below 18, who are defined as children by the UN.
- **Syrian Babies Born In Turkey:** It is stated that in the 3.5 years between April 2011 and October 2014 the number of babies born in camps and the cities where camps are located is 30.000. If it is considered that the number of Syrians who live in the camps and the cities where camps are located is approximately half of the total number of Syrians in Turkey, then the total number of babies born in Turkey in 3.5 years is estimated above 60.000.
- **Education-Enrollment Rate Remains At Low Levels:** More than 53% of the Syrians in Turkey are children and youth below 18 years old. There is a serious problem about the enrollment of Syrian children since their stay was not expected to take so long at the onset and the medium of instruction is Turkish. Despite better conditions in camps, the general rate of enrolment remains at the low levels of 15-20%.
- **Change in Ethno-religious Characteristics:** In the aftermath of April 11, 2011, the vast majority of incomers from Syria were Sunni-Arabs. However, by 2014 onward, significant variation took place in the ethno-religious characteristics of Syrian refugees, as ISIS violence intensified in the region. The arrival of many non-Sunni-Arab Syrians such as Yazidis, Armenians and Kurds validated the discourse of open doors for the sake of humanity and eased the concerns of those who perceived the arrival of Sunni-Arabs as a political move.
- **Costs and Lack of International Support:** Turkey bears the enormously high costs of Syrian refugees. Foreign support in meeting those costs is quite limited. As of August 2014, Turkey has spent more than 4.5 billion US dollars on Syrians. Furthermore, Turkish NGOs allocated 635 million dollars of financial support. Foreign support during this period remained at 233 million dollars, which is only 4.1% of the total expenses. The UN's calls for "urgent" aid in terms of basic needs attracted very little interest from prosperous and developed countries and institutions. For instance, while the requested sum for the year 2014 was 3.7 billion dollars, the funds raised were only 50%, which is 1.9 billion. The share of Turkey within these funds is quite low as well (70 million USD for the year 2014). This is because of inadequate financial-economic capabilities of other countries as well as the political preferences of Turkey.
- **Insensitivity of International Community in Humanitarian Cost Sharing:** As they were reluctant and inadequate in sharing the financial costs, prosperous and developed countries remained even more so when it came to sharing the humanitarian costs (refugees). Only 2-3% of the total Syrian refugee population was admitted or committed to admission by countries other than the 5 in the region (Turkey, Lebanon, Jordan, Iraq, and Egypt). Despite the urgent and humble calls of aid, financial support was not adequately ensured. The total number of Syrians that Western countries committed to admit is 120.000-130.000 in 3.5 years. These commitments have not been entirely fulfilled.

Syrian refugees and the host countries %

Source: UNHCR (<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id:224>) (31 Aralık 2014)

- **Call from Western World to Turkey: “Open Your Doors In The East Close Them In The West!”** Western countries expressed sensitivity on the “open doors” policy of Turkey. However, it is observed that in the same western countries, particularly in the European Union, the thinking revolved around “open your eastern borders, but always keep the western ones closed so that they won’t come.”
- **Crisis Management:** Turkey has devoted enormous effort for Syrian refugees since April 2011. While a Deputy Prime Minister (Beşir Atalay, Numan Kurtulmuş, successively) specialized on the issue, “Prime Ministry General Coordinatorate for Syrian Refugees” was established and a Coordinator Governor (Veysel Dalmaz) was

appointed to the post in Gaziantep by a Prime Ministry Circular dated September 20, 2012 “in order to deal with all matters related to the coordination of state agencies concerning Syrian refugees in Turkey.” Moreover, the associated departments of all ministries keep operating in and out of the region.

- **Geneva Convention and Protocol (1951-1967):** The international obligations of Turkey on the issue of refugees are determined within the framework of the **1951 Geneva Convention** and the **1967 Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees**. However, Turkey’s reservation to accept only those who come from Europe as “refugees” has been a disputed issue for years. Turkey insists on the reservation in order to avoid legal obligation, despite the services that it provided regarding frequent cases of mass migration caused by acute instability in the region. However, when the fundamental rights of refugees in terms of universal principles of law and the de facto situation in the region are considered, it is pointless to maintain the geographical reservations. The Syrian crisis revealed that those reservations generate problems. Turkey should abolish the geographical reservations with a rights-based consideration. According to the 2014 UNHCR figures, Turkey awaits 170.000 refugee candidates besides the Syrians. Although that number has no significance when compared to Syrians, it will increase through its “**Readmission Agreement**” with the EU.
- **Law On Foreigners And International Protection (2013):** As a result of the process started in 1999, Turkey enacted the **Law on Foreigners and International Protection for the** first time in 2013 widely through the influence of the EU, and in the framework of that law the **Directorate General of Migration Management** was established in an effort to move towards a new policy that is more human and rights-based, where civil initiatives are prioritized and security oriented attitudes are partially abandoned. This law was designed bearing in mind that Turkey becomes a “**target**” country for irregular and mass migration day by day. It is unfortunate that the Syrian crisis took place in the same period, as this institution had just been established and was in the process of drafting internal legislation and because the Syrian crisis reached far beyond any expectation. Only after the second half of 2014 was it possible to get the situation under control.
- **Regulation of Temporary Protection: “Regulation of Temporary Protection”,** which was introduced on October 22, 2014, is widely affected by the Syrian crisis. The regulation also introduced the concept of “conditional refugee” for the first time together with “refugee” in association with the geographical reservations of Turkey in the Geneva Convention. The regulation did not specify a time limit for “temporary protection”, yet defined the framework of services to be provided for “conditional refugees” within the bounds of possibility. Thus, the mentality behind the regulation is not about the recognition of the “rights” of the refugees and “obligations” of the state, but rather displaying a character of “host’s support for guests in goodwill—within the scope which conditions allowed—”. Both the law and the regulation establish a basic framework, yet it is deduced that regulations allow particular arrangements for Syrians. Temporary Article 1 of Regulation of Temporary Protection clarified the status of Syrians via a special regulation:

"After April 28th, 2011 due to events occurring in the Syrian Arab Republic, Syrian citizens, stateless people and refugees who came from Syrian Arab Republic to the border of Turkey or cross the border of Turkey individually or massively for the purpose of temporary protection will be granted temporary protection even if they applied for international protection.

As the temporary protection is on process, individual application for international protection will not be put in process." (RTP- Temporary Article 1)

- **Disaster and Emergency Management Presidency** performed an earlier prior role in the process for several reasons: Rapid and unexpected escalation of the crisis, assumptions of "temporariness" and the fact that migration management was only possible within the field. So long as the Syrian tendency to stay is reinforced, the Directorate General for Migration Management will gain more initiative and a different structure of policymaking will emerge. The law and the regulation also create due designs to confer main authority on the Directorate.
- Extraordinary and devoted efforts undertaken by the **state staff** working in the region or in Ankara should be appreciated and they should be encouraged to continue such outstanding behavior.
- **Syrians and Unemployment:** Turkey has hosted more than 1.5 million refugees in 3.5 years. However, analogous to many other cases of mass migration around the world, one of the main concerns of the local people refers to the labor market. Apart from the unrest in the society, employing people who are "helpless" and eager to work underpaid seems advantageous to many businesspersons. It is necessary for the state to provide particular support for those who are at risk of losing their jobs. However, it is not easy to respond to the question of whether Syrians cause unemployment in Turkey. According to 2013 data provided by the Turkish Statistics Institute, Kilis, Gaziantep and Adıyaman are the top three provinces in which unemployment decreased synchronously with increasing capacity. These surprising numbers indicate new economic development brought by Syrian refugees. Additionally, it is claimed that many Syrian businesspersons transferred their capital to Turkey due to the crisis, which ensured a significant amount of foreign capital inflows.
- **Camp Standards:** There are 22 "accommodation centers", or camps, in 10 provinces with the capacity to hold 220.000 people. Here, Turkey rather applied the presented scenery in the foreign camps in its own practice, which proved effective. There is even news published by foreign media with headings like "Go See Turkey to See How to Build Perfect Camps." Undoubtedly though, high standards in these 6 container cities only address a small fraction of the general Syrian problem and has received criticisms for being a "PR" effort. Another outcome of high standards in the camps is that it may have caused a decreased amount of support for Turkey. Comparative studies also revealed that high-standard camps are not enough to derive satisfaction by itself.

I. HUGO FIELDWORK: IN-DEPTH INTERVIEWS

In the framework of HUGO research, 144 In-Depth interviews were conducted with 72 Turks/Locals and 72 Syrians outside the camps from 6 provinces (Gaziantep, Kilis, Hatay, Istanbul, Izmir, Mersin), which provided some important clues about the subject.

• Syrian Views and Expectations:

- Syrians expressed that they are happy and content to be in Turkey, for which they are grateful to the Turkish people.
- The most pressing issue expressed by Syrians is about the right to labor. They stated that they desire to engage in working life; thus, they will no longer be a burden for Turkey. In case of undeclared working, they are very likely to be exploited.

- Despite the high standards in the camps (accommodation centers), which stand as an example for the world, Syrians do not prefer to reside in camps unless necessary. Major reasons for that are: The strict discipline in the camps, lack of employment opportunities, reluctant religious families who perceive life in camps as unfit for their daughters, a sense of isolation-exclusion. It generates problems for all refugees to stay in camps longer than expected. Therefore, the number of those who leave the camps after they are admitted is quite high.
- Almost all of the Syrians, who intend to return when the war is over and desirable conditions at home are ensured, are quite pessimistic about it as peace is not likely to be established anytime soon.
- Syrians expressed that if they were conferred upon citizenship, particularly in the case of dual nationality, they would admit at once.
- One of the biggest concerns of Syrians is their children's incomplete education. Since the medium of instruction is Turkish in Turkey, a separate system structured by several NGOs working in and out of the camps in which a "sorted out" version of Syrian Curriculum. On the other hand, this system falls short of fulfilling the necessity. Only around 15% of Syrian children are able to receive education.
- Syrians expressed that Turkish people embraced and hosted them very well. Still, they stated that their prolonged stay has affected their relations and emotions. Distinctively, when asked "What disturbs you most?" Syrians responded "to be called 'guests'". In fact, to be a guest is not a "right" but a condition, which depends largely upon the host. In line with that, by affirming the "guest" status, a host basically intends to put the guests in their place, particularly in case the visit is longer than expected.
- The tendency of female Syrians in particular to permanently stay in Turkey increases daily. This is a universally common development, which is similarly observed in other places in the world.
- Educated and professional Syrians expressed that they want to be transferred to a country in Western Europe, or to countries like the USA or Canada. They commonly emphasize the lack of working opportunities in Turkey as a reason for that.
- Another point that disturbs Syrians is the issue of "Syrian beggars" common in Turkey. Syrians claim that these beggars are not the people impoverished after coming Turkey, but rather are professional "Gypsy/Roman" beggar groups who were begging in Syria as well. They expressed that beggars had an extremely negative influence on the perception of Syrians in Turkey.
- Syrians expressed discontent about the political instead of humanitarian treatment of the issue. According to Syrians, the government's discourse causes exclusion of Syrians by other political groups.

• Views and Expectations of Turks/ Local people²

- Responses are distinct in and out of the region. In the region, three principal points emerge: Increasing rents, fear of losing jobs, disruptions in receiving public services, mainly healthcare.
- A massive increase in rents occurred and is a reality that makes many people victims. Local people become rather reluctant to rent homes to Syrians as well. Descriptions about Syrians being unable to pay their rents are common, causing trouble and living with excess numbers such as 15-20 people in the homes they rented as a single family.
- In any case of mass migration in the world, local people are disturbed, or even prompted to xenophobia, by “losing their jobs” or “competition induced by an increased labor supply, resulting in income decrease”. This is clearly observed in the region. Among the tradesmen and industrialists, there are those who consider the Syrian presence as an opportunity. On the employee’s side, the situation seems rather unpleasant. The availability of a Syrian who will work for 300TL monthly in a bakery, instead of a local person who will ask for 1000TL for the same job increases the social tension and refusal.
- From time to time, the existence of a Syrian population that exceeds that of the local population causes problems in receiving public services, particularly healthcare, in the region. In fact, this is rather a matter of perception. In the research carried out by the Governorship in Kilis, which hosts more Syrians than its population, healthcare services received by Syrians is merely 3%. However, the appearance of hospital emergency rooms filled with Syrian crowds disturbs local people and negative perceptions are reinforced by disruptions in services.
- Regarding public services, several views are observed as “Priority is given to Syrians rather than us. Sometimes we are even only able to receive services by impersonating them.”
- At the local level, Syrians are commonly identified with theft, prostitution, seizure, property damage, etc. Nevertheless, all of the studies indicated that crime rates are lower among Syrians than among locals. Still, the perception about that is inflated and negative.
- There are a lot of complaints among locals that “they are disturbed by the arrival of Syrians since everywhere is filled with thieves and bullies, while they were sleeping with open doors and windows once.”
- There is a perception among locals about the prostitution of young, impoverished Syrian women. From the data provided in this study and contact made with

²There are people in the region who describe themselves with their religious or ethnic identities (Arab, Kurd, Sunni, Alawite) instead of “Turk”. Therefore, concept of “local people” seems academically relevant.

associated institutions, it is concluded that this is largely an exaggerated rumor. Two “sex workers” (prostitutes) we contacted in Istanbul stated that they were already in the profession back in Syria and continued in Turkey when the war broke out, and never encountered anyone who engaged in the “prostitution sector” after arriving in Turkey. A camp authority stated that they investigated a complaint about a woman who was reportedly working as a prostitute in Syria and continued in the camp, on which they took necessary measures.

- Similar claims are made about child marriages, which are common, and most of these are in the form of polygamous marriages involving several wives. This is a highly complex matter, as the marriage of 13-16 year old girls is perceived as “normal” by a large segment of Syrians. More importantly is the problem of marriages taking place on religious terms inside the families without being registered. The sphere of influence of Turkish officials is limited in terms of the legal status of Syrians. Nevertheless, serious inflations are detected about the matter of marriages made on religious terms with multiple wives or those who work as servants in houses disguised as wives. Surely, these sorts of incidents have happened, yet these are not so common as to be generalized. The number of officially confirmed incidents is extremely low.
- It is observed that the matter of young, Syrian women raises severe concerns among women in the region. Women in the region demonstrate their discontent with young, Syrian women who are thought to be under hard conditions and in a position to easily accept marriage proposals. It is observed that men in the region sometimes use it as means to oppress and threaten their wives. The existence of these men pressuring their wives by asserting “behave and obey or I will take one of these 15 year old girls from the camps as a second wife, no dowry, no grumbling from in-laws” is easily observed. Serious findings indicate that this causes discontent even depression among women to the degree that they ask for professional help from psychiatrists-psychologists. Women in the region contacted in the framework of this study are extremely eager for Syrians to return home and expressed their discontent about Syrians through a sentiment in line with hate. Though it is a perception largely caused by men, it is a problem that should be taken into serious consideration.
- The number of people underlining the cultural gap, marginalizing the Syrians or describing Syrian presence as “trouble” is extremely high. The “Our Syrian brothers” attitude is not so common in society. Syrians are described as “People who escaped from tyranny/brutality” “People under hard conditions”, yet they are remarkably not perceived as “one of us”. This is evident in the survey research.
- It is often repeated that Syrians are “guests” and they are under the obligation to “conform”. Here it is observed that “to be a guest” suggests a concept of “restriction”.
- Local people sympathize with Syrians who are closer to their own ethnic or religious properties while excluding the others. While Arabs think highly of Arabs, Kurds of Kurds, and Turks of Turkmen, each group marginalizes every other one.

- There are local people who put in a lot of effort in solidarity with Syrians, as many as those who are concerned and demand Syrians to leave at once. Notably, some people who said “I cannot caress my children’s heads at home when I see those people who are desperate and poor” share their bread and spend a lot of their time on providing a bit of help to Syrians.
- Significant differences are observed among the provinces. Hatay is where the highest level of tension is observed. The main reason is that the population in Hatay, mainly the Alawites, perceive the government’s Syria policy as means of “Sunnification of the region” and Syrians as “terrorists”. Erdoğan’s statement of “Our Sunni citizens were killed.” after the bombing incident in Reyhanlı had a tremendous impact. Results of the local elections held on March 30, 2014 are indicative of the reaction.
- In the beginning of 2014, there were widespread claims in the region that the government brought Syrians to have them vote in favor during the elections on March 30, 2014. Although these claims are still evident, they no longer have so much effect.
- Out of the region, the Syrian issue is largely associated with “beggars”. In major cities, there are no serious complaints about Syrians other than this “security-aesthetic” concern. As it is known, the policy of placement of beggars in camps after August 2014 produced evident results. However, this beggar issue should still be taken into serious consideration due to its security dimension and its being an element of Syrian perception that is “on Syrians’ heads.” Strict measures are widely demanded on the issue of beggars, which triggers marginalization, degradation, hatred and enmity.
- In the provinces out of the region, ambiguity about the number of Syrians causes extremely inflated assumptions. Official numbers suggest that there are 30.000 Syrians in Ankara, while many people claim that it is around 200-300.000. Surely, the main problem here is the state’s communication policy, which is characterized by shortcomings in disseminating sound information. This also causes a lack of trust in the state.

II. HUGO SURVEY RESEARCH: FINDINGS OF “SYRIAN PERCEPTION IN TURKEY”:

The issue of Syrians in Turkey is one of the most pressing matters of the past 3 years. More than 87%, that is 1.4 million, of the Syrians whose number is reported to be 1.650.000 as of December 2014, live outside the camps spread out over all regions in Turkey. In a statement by the Ministry of Interior, only 9 provinces are reported to be without Syrian presence, while Syrians live in all other 72 provinces. Aside from that, another important point is the problems faced in registration. The number of registered Syrians is 1,5 million by December 31, 2014. Supposing that the total number of Syrians is 1 million and 650 thousand people, 90% of registration process is completed. Nevertheless, the number is frequently said to be significantly higher.

The issue of Syrians in Turkey has become an integral part of daily life and politics. Despite the positive picture evident in the level of social acceptance, several social incidents are observed to raise concerns. Many incidents took place, such as demonstrations demanding “Syrians Out” and direct assaults on Syrian people. Such incidents generally originate from a crime in which Syrians are associated. An important reason behind the protests in some places is the issue of unjust competition in enterprise or employment. Unless the process is well-managed, xenophobia and enmity may rapidly spread among some groups within Turkish society, which so far has demonstrated high levels of social acceptance toward Syrians and has been quite supportive of them. The attitude shown thus far is a humanitarian gain on the side of Turkish people. However, these qualities face a serious risk of depletion. Considering that Turkish society has hosted 1.6 million Syrians for 3.5 years without making problems about the 4.5 million dollars spent on Syrians and has kept reactions limited, despite unjust competition and all the security risks, the question of how Turkish society perceives Syrians remains essential in producing future strategies.

Survey research conducted in the framework of this study with a sample comprised of 1.501 people from 18 provinces revealed the general picture of Turkey and provided an opportunity for testing the results with the findings from in-depth interviews.

A- TECHNICAL PROPERTIES OF THE SURVEY RESEARCH OF SYRIAN REFUGEES IN PUBLIC PERCEPTION

The survey research of “Syrian Refugees in Public Perception” was conducted by contacting 1501 people above the age of 18 in 18 provinces between October 3-12, 2014.³ Among those contacted, 57.7% were married, 42,5% were single; 49.7% were female and 50.3% male. In the survey research, by asking about their first language, it is intended to obtain clues about ethnic features. Furthermore, observations were made regarding political party affiliations, age groups and differences between the provinces closer to the Syrian border and those out of the region through analysis of crosstabs. Questions are prepared in a way that will provide data assistance for the study of “Syrians in Turkey: Social Acceptance and Integration.” There are 31 questions to be

³Survey Research is applied by Ankara-based Optimar Research Company

responded by a 5-level “Likert item” (I strongly agree, I agree, I neither agree nor disagree, I disagree, I strongly disagree), 26 of which are related directly to the subject, 5 of which are about demographic information. Research was concluded within +/- 2.5 margin of error within a 0.95 confidence interval.

THE SURVEY RESEARCH OF SYRIAN REFUGEES IN PUBLIC PERCEPTION APPLICATION DATA					
18 Provinces: 5 inside the region, 13 outside the region					
City	Number	(%)	City	Number	(%)
Adana	71	4,7	İzmir	178	11,9
Ankara	185	12,3	Kayseri	62	4,1
Antalya	56	3,7	Konya	65	4,3
Balıkesir	73	4,9	Malatya	37	2,5
Bursa	145	9,7	Mardin	39	2,6
Erzurum	48	3,2	Samsun	81	5,4
Gaziantep	45	3	Şanlıurfa	40	2,7
Hatay	47	3,1	Trabzon	47	3,1
İstanbul	255	17	Van	27	1,8
			Toplam	1501	100,0

B- FINDINGS OF THE SURVEY RESEARCH OF SYRIAN REFUGEES IN PUBLIC PERCEPTION⁴

Here are the general findings revealed by the survey research:

- This research, which tries to measure the perception of Syrians in Turkish society, reveals that: Despite the effects and risks of hosting over 1.5 million Syrians in 3.5 years, which directly impact the daily life, social acceptance of Turkish society regarding the Syrians is extremely high.
- If the attitude toward Syrians are evaluated in terms of political preferences, quite similar views are shared between the supporters of Justice and Development Party (AKP) and the Peace and Democracy Party-People's Democratic Party (BDP-HDP), and between the Republican People's Party (CHP) and the Nationalist Movement Party (MHP). When political views are determined through responses to the proposition of “Which party would you vote for if the elections were held today?” and these are associated with other prepositions, supporters of the AKP and BDP-HDP are observed to be more “protective” toward Syrians than those of the CHP-MHP.

⁴The public opinion research is conducted with answers given to statements through “5 point likert scale” technique. In order to provide a general view, the option of “neither agree nor disagree” is eliminated. The options of “I strongly agree”-“I agree” and “I strongly disagree”-“I disagree” are evaluated as one.

- It is fair to think that the issue of Kobani and the acceptance of Kurdish-origin Syrians in Turkey had a serious impact on the approach of the supporters of BDP-HDP during the times in which this research was conducted.
- In the assessments, it is observed that no significant differences were detected between the provinces inside and outside the region. In case such differences go above 5%, separate evaluations are presented.
- No distinct differences of perception are detected between age groups.

1. Acceptance of Syrians and Basis of Acceptance:

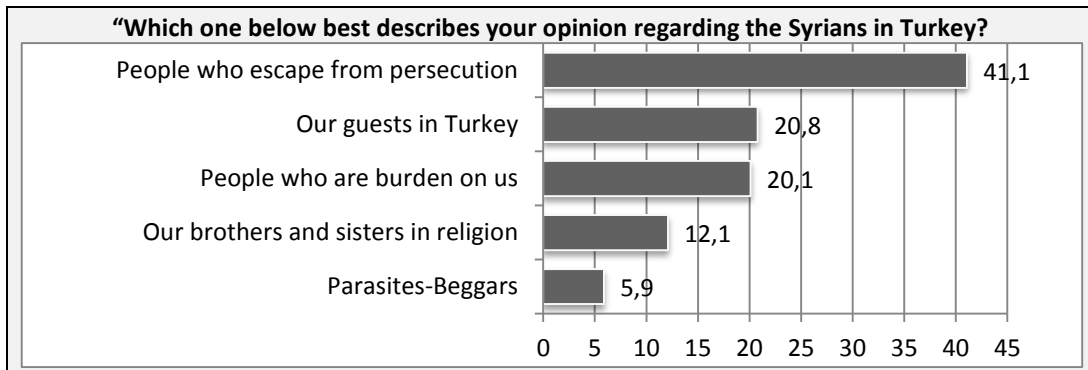
In order to measure public perception concerning the acceptance of Syrians into Turkey as refugees, we principally tried to reach findings about the reasoning behind such acceptance. Here, it is remarkable that the most supported proposal with 64.6% is the one with humanitarian emphasis: "Acceptance of Syrians without any discrimination regarding their language, religion and ethnic background is a humanitarian obligation on our part." Maybe an even more significant response is given to the provocative proposal asserting that "the Refugees should be sent back to their country even though the war is ongoing." Despite the 30.6% support for this proposal by Turkish people, the rate of those who opposed and refused is 57.8%. This attitude is very important both in terms of "sensitivity towards fundamental human rights" and "social acceptance". "Humanitarian" reasoning got stronger support when compared to "historical and geographical necessities", "religious fraternity" and lastly "ethnic kinship" respectively. This attitude of a society that has accepted over 1.5 million Syrians in 3.5 years could be perceived as a promising picture for "social acceptance".

In order to understand the sensitivity and determination of Turkish people regarding Syrian refugees, responses given to two crucial questions reveal the extent of sensitivity and interest. The rate of those who disagree with the proposal of "Syrian refugees are not our concern. We should not be involved" is 45.8%, while those who agree is 41.6%. Similarly, the rate of those who disagree is higher than those who agree when it comes to another provocative controller question with the proposal of "Refugees should not have been admitted, as this is an intervention in the domestic affairs of Syria." These results demonstrate a very positive picture in terms of acceptance of refugees despite their large numbers. Although Turkish people disagree with the proposal of "Syrian refugees are beneficial for our country", the "humanitarian" attitude shown is remarkable. It can be deduced that the attitude shows a character of principle rather than that of opportunism.

PROPOSITIONS	Strongly Agree %	Agree %	Neither Agree Nor Disagree %	Disagree %	Strongly Disagree %
Acceptance of Syrian refugees into Turkey is an obligation that originates from history, geography of our country.	11,7	39,5	8,4	30,3	10,1
We admitted the refugees as our religious fraternity dictates.	9,8	43,1	15,8	25,1	6,2
Syrian refugees are our ethnic kin in that should be admitted.	6,7	35,4	15,8	31,3	10,8
Turkey helped and paid significant attention to the Syrian Turkmen.	15,0	51,2	13,3	14,1	6,4
Acceptance of Syrians without any discrimination regarding their language, religion and ethnical background is a humanitarian obligation on our part.	14,3	50,3	12,6	18,3	4,5
Syrian refugees are not our concern. We should not be involved.	13,3	28,3	12,6	36,2	9,6
Refugees should not have been admitted, as this is an intervention in the domestic affairs of Syria.	11,0	30,6	15,3	35,7	7,4
Syrian refugees are beneficial for our country.	2,4	14,2	12,6	44,2	26,6

2. How are the Syrians in Turkey Described?

Among the answers to the question of “Which one below best describes your opinion regarding the Syrians in Turkey?”, responses of “People who escaped from persecution”, “Our guests in Turkey”, “Our brothers and sisters in religion” got 74% in total. Those who perceived Syrians as “People who are burden on us” or “Parasites-Beggars” got a mere 26%. The number of respondents that perceives Syrians as “People who escaped from violence” is the highest among the BDP-HDP supporters. Negative judgments are rather prevalent among the supporters of the MHP (Nationalist Movement Party).

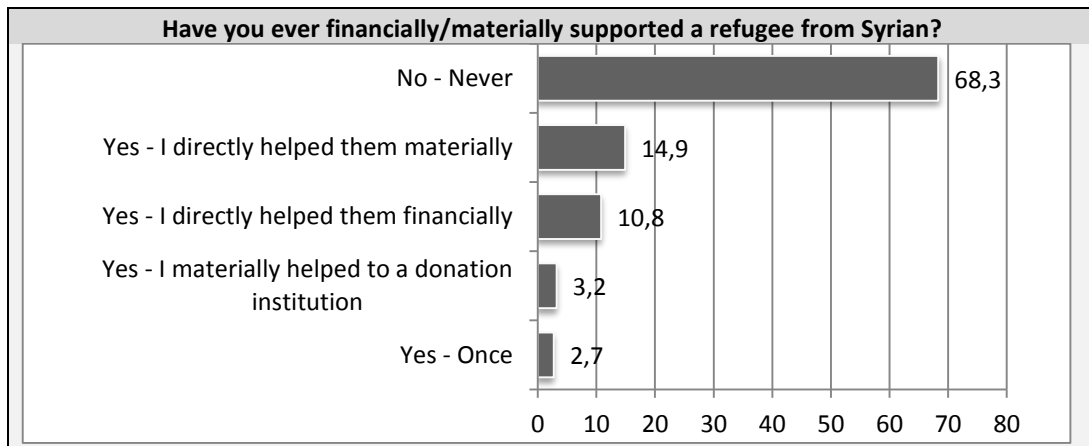
3. Are Syrians Economically a Burden?

Some basic points of tension and refusal regarding the Syrian refugees are tested through several proposals. Here, it is understood that economic burdens are particularly important for Turkish society. 70.7% of the people shared the opinion that the Turkish economy has weakened due to Syrian refugees. Additionally, those who are against providing aid for Syrians when there is poverty in Turkey comprise 60.1%. Turkish people demonstrated their objections about the money spent.

PROPOSITIONS	Strongly Agree %	Agree %	Neither Agree Nor Disagree %	Disagree %	Strongly Disagree %
Turkish economy suffers from taking care of this many refugees.	29,1	41,7	6,8	17,2	4,2
When there are so many citizens in need of help in Turkey, I oppose my taxes being spent on Syrian refugees.	26,6	33,5	11,5	23,4	5,0

4. Tendency to Engage in Personal Support for Syrians:

Regarding the support for Syrians, findings indicate that 31,7% of Turkish people somehow helped Syrians by providing material-moral support; however, 68.3% remained indifferent on the issue. This amount of 30,7% is surely significant considering that such extend of support is intensified in the region.

5. Right to Work:

One of the most disputed aspects of Syrian refugees is their right to labor. Syrians, who were assisted by donations in Turkey or counted on their own resources for a period, stated their desire to engage in working life and make their own living as that period has extended. This increased tension among people working closer to the border regions. Occasionally, the discontent of local people who feel threatened by losing their jobs due to the influx of cheap labor is transformed into protests or even assaults. In that regard, several propositions are offered in the survey research to measure general perceptions on right to labor. 56.1% of Turkish people agree with the proposal asserting that “Syrians take our jobs.” 30.5% disagree. In the provinces closer to region, that rate goes as higher as 68.9%, which could be anticipated.

PROPOSITIONS: “Syrians took our jobs.”	In the Region (Adana, Gaziantep, Hatay, Mardin and Şanlıurfa)	Out Of The Region (Rest)
Strongly Agree	36,9	19,5
Agree	32,0	34,1
Neither Agree Nor Disagree	7,9	14,5
Disagree	17,4	27,5
Strongly Disagree	5,8	4,4
TOTAL	100,0	100,0

In response to the question “Which one below best describes your opinion about Syrian labor?” it is observed that almost half (47.4%) of the people clearly have a “negative” attitude. Local people get rather sympathetic to the idea when limitations based on occupation or duration are applied. Those who agree to grant Syrians permission to work in any occupation for an unspecified duration are a mere 5.4%. In that regard, the relation between provinces in and out of the region is remarkable. “They should not be granted work permits” got 44% in the provinces in the region, while surprisingly the same question got a higher response of 48% in the provinces out of the region. “Working in any occupation without restriction” received just 2.1% support in the region and 6.1% out of the region.

6. Education

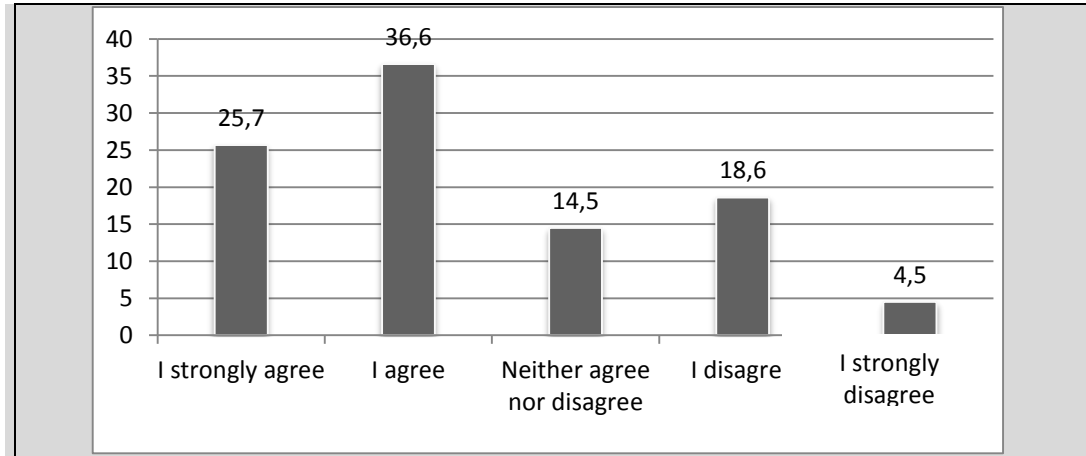
Considering the fact that more than 57% of Syrians in Turkey are children and youth below 18, perhaps the most pressing problems to be faced in the middle and long terms is access to education. UNICEF reported that 73% of Syrian children do not attend school. This lost generation must be regained in education. Unlike the case in the right to labor, society pays greater interest in providing education for Syrian children. Despite the resistance towards admission of Syrians in Turkish universities without examination—due to the already distressed conditions of Turkish candidates—results are generally promising. 72,5% of people supported various sorts of education, while 27.5% raised the opinion that “They should be provided with no education at all.

7. Social Tension

Survey research examined perceptions on the demonstrations and “protests” of 2014 involving assaults against Syrians, which took place in several provinces, such as Ankara, Adana, and Gaziantep.

First, it is intended to reveal the general opinion through the proposition of “Syrian refugees disturb the peace and cause depravity of public morals by being involved in crimes, such as violence, theft, smuggling and prostitution.” 62.2% of Turkish society agrees with the proposal, while those who disagree are 23.1%. The amount of agreement is doubled in the provinces of the region. As the age goes up, the rate of agreement increases.

“Syrian refugees break the peace and cause depravity of public morals by being involved in crimes, such as violence, theft, smuggling and prostitution.”

As a response to the question of “Strong reactions took place against the refugees in several cities on the grounds that some Syrian people committed crimes. What do you think about that?” it is remarkable that half of society (47.5%) thought reactions were “right” and “supported” them. Those who thought reactions were right but excessive are 26.1%, and those who thought reactions and assaults were “wrong” is 13.9%. In the provinces of the region, the rate of those who think reactions were right is 52.3%, while in the provinces out of the region that is 46.7%. The rate of those who think the reactions were right is highest among people who would vote for the MHP in an election, and the rate of those who think reactions were wrong is highest among those would vote for the BDP-HDP. In terms of age groups, those who stress on the responsibility of state and rightness of protests are located to 55+ age group.

8. Approach towards the Permanence of Syrians in Turkey

In the framework of the research headed “Syrians in Turkey: Social Acceptance and Integration”, predictions and expectations of Turkish people concerning the stay of Syrians are examined under the general topic of *“In case the war in Syria drags on, which policy should Turkey pursue?”*. The proposition that closely relates all the research and perception is formulated as “Syrians should be sent back to their country even though the war is ongoing.” Those who responded “I agree” and “I strongly agree” are only 30.6% together. A greater portion of 62.8% of Turkish people expressed their disagreement with the proposal. The result is valuable and important in terms of showing the state of mind in a country that hosted over 1.5 million Syrians in 3.5 years. Interestingly, the rate of disagreement with the proposal is lower in the provinces of the region, where people face more concrete and direct problems concerning the Syrians. In terms of political party affiliations, this proposal got the lowest support from proponents of the BDP-HDP, as they opposed deportation by 80.6%. Arabic-speaking people, thus thought to be Arabs, expressed higher support for “deportation”.

When the “state of war” is excluded from the proposal and is reformulated as “Refugees are not a concern of Turkey and they should be sent back to their country.” 38.9% agree and 47.8% disagree. The “state of war” seems to be an important aspect for Turkish people.

PROPOSITIONS	Strongly Agree %	Agree %	Neither Agree Nor Disagree %	Disagree %	Strongly Disagree %
Syrians should be sent back to their country even though the war is ongoing %	12,4	18,2	11,6	45,3	12,5
Refugees are not a concern of Turkey and they should be sent back to their country %	12,9	26,0	13,3	38,0	9,8

The arrival of more Syrians hereafter is perceived as negatively by Turkish people as expected, yet 31.7% still support the acceptance / admission of newcomers from Syria. In terms of the culture of acceptance, this rate is significant when the current situation and capacity are taken into consideration. Resistance to the arrival of new refugees is higher in the provinces of the region.

Turkish people commonly share the opinion that “Syrians who stay in Turkey may cause major problems.” The rate of those who responded “I strongly agree” and “I agree” are 76.5% in total. It is higher in the provinces of the region (81.7%). Within the political party spectrum, that view is mostly common among supporters of the MHP, followed by

the CHP and the AKP respectively, while the least concern is observed among BDP-HDP supporters. (50%)

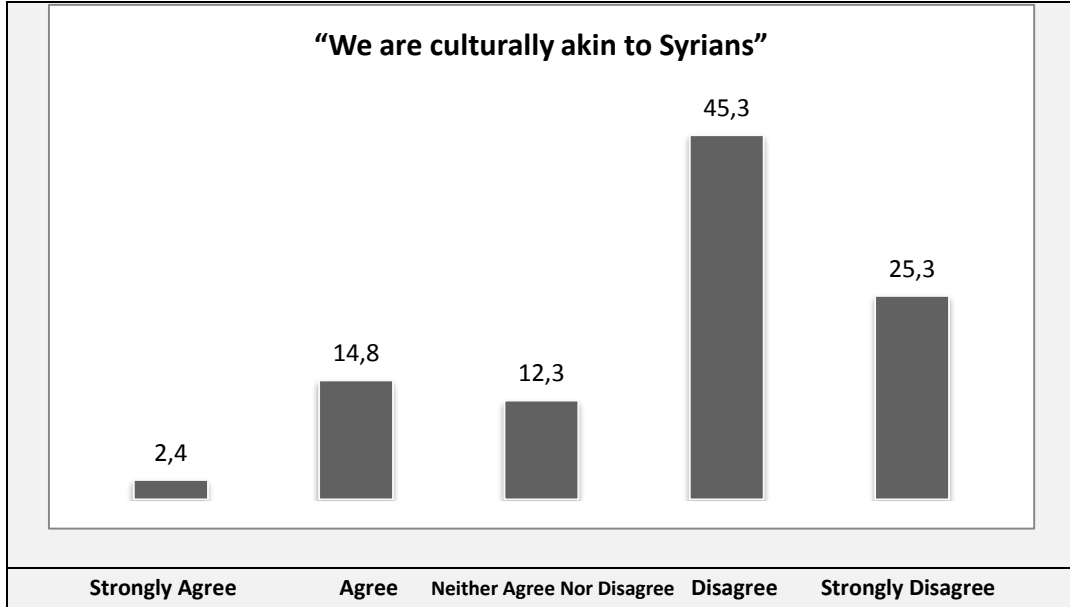
PROPOSITIONS	Strongly Agree %	Agree %	Neither Agree Nor Disagree %	Disagree %	Strongly Disagree %
Refugees should not be admitted any longer.	25,0	32,4	11,0	25,5	6,2
Refugees should be sent back to their country even though the war is ongoing.	12,4	18,2	11,6	45,3	12,5
Refugees should only be sheltered in the camps.	29,9	43,4	8,4	14,9	4,1
Refugees are not a concern of Turkey and they should be sent back to their country.	12,9	26,0	13,3	38,0	9,8
Refugees should be sheltered in the camps to be built in a buffer zone on Syrian soil along the border.	26,8	42,0	13,1	14,2	3,9

According to these observations, the general will of Turkish people is that Syrians should not be spread all over the country, but sheltered in camps. Support for the proposal of “Refugees should only be sheltered in the camps.” is 72.6%. In the region, that demands goes up to 80.2%. A similar attitude is evident in the responses toward the proposal of “Refugees should be sheltered in camps to be built in a buffer zone on Syrian soil along the border” for which the rate of support is 68.8%, while the rate of those who are against is a mere 18.1%. The BDP-HDP proponents are widely against this proposal. The Kobani incident of September-October 2014 is thought to be in line with that. However, responses to both of these proposals indicate that Turkish people are not pleased about Syrian presence out of the camps. As it is inconceivable for 1.4 million Syrians to be sheltered in the camps, policymakers should address such sensibilities.

9. Predictions on Coexistence and “Neighborhood”

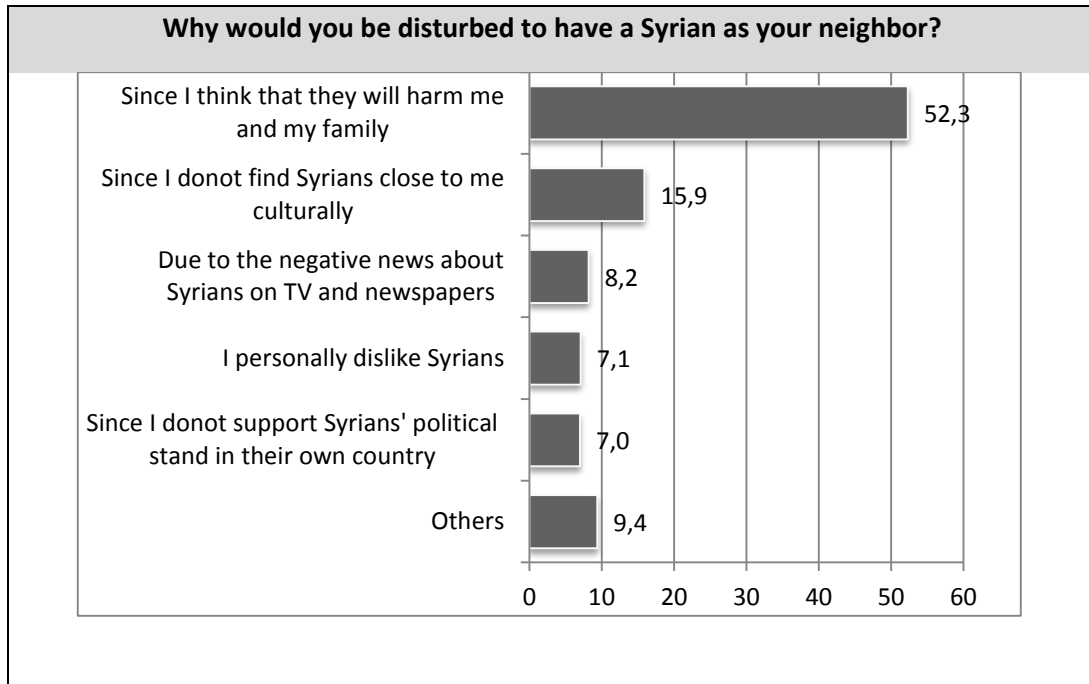
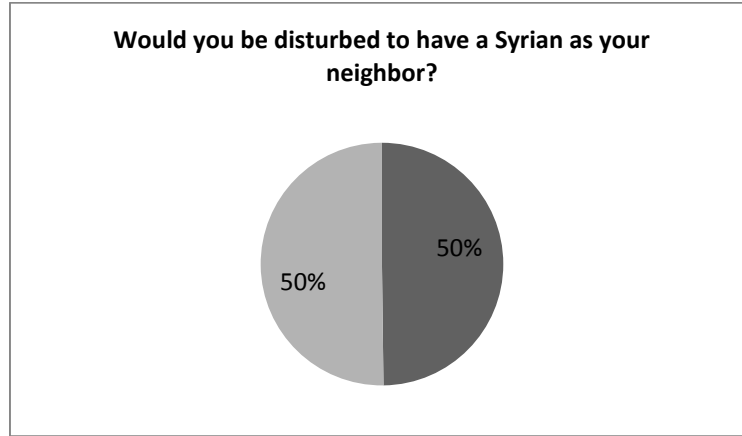
Research findings have indicated a different perception than the widely referred to similarities between Turkish and Syrian people in terms of religious and ethnic properties, sharing a long 911km border. Turkish society is not so sympathetic with the idea that “We are culturally akin to Syrians”. Those who support this proposal are 17.2%. Those who think we are culturally distinct are as high as 70.6%. As is known, Syrians who arrived before 2014 were widely comprised of Sunni-Arabs. After ISIS came into equation in 2014, other Syrians, such as Yazidis (Ezidi), Armenians, Assyrians, Kurds and Alawites arrived and significant alterations took place in the ethno-religious picture.

Despite little differentiation of the BDP-HDP supporters on the idea that we are “akin” to Syrians, no significant difference in perception can be reported. When compared to the 17.2% support for the “cultural proximity” proposal, assumptions expressed to explain acceptance of Syrians in Turkey like “religious fraternity” (52.9%) and “ethnic kinship” (42.1%) lose their relevance.

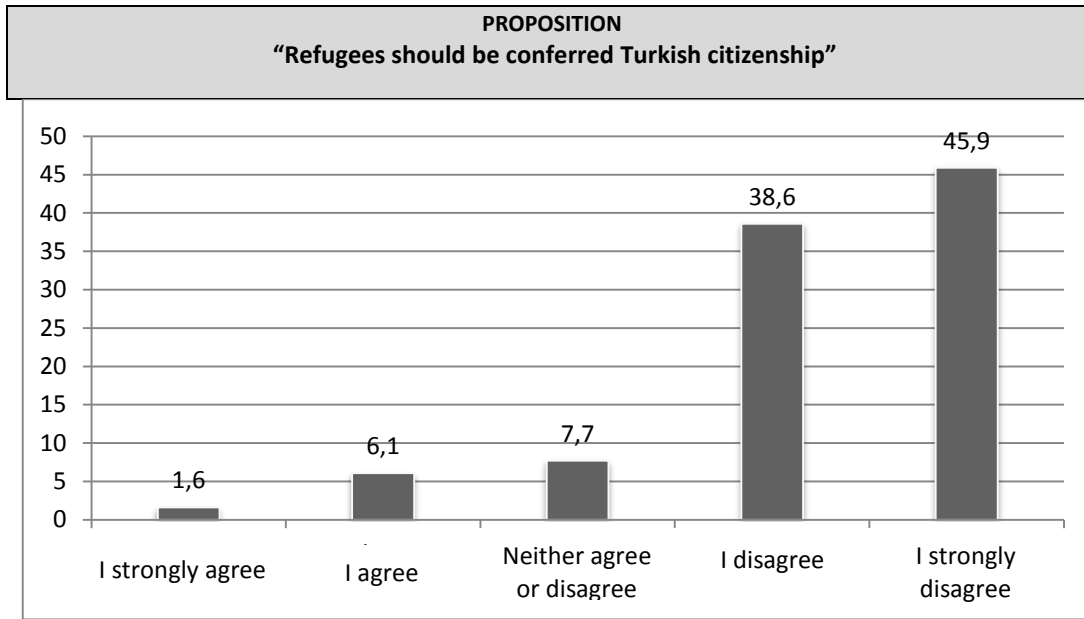
PROPOSITIONS	Strongly Agree %	Agree %	Neither Agree Nor Disagree %	Disagree %	Strongly Disagree %
We admitted the refugees as our religious fraternity dictates.	9,8	43,1	15,8	25,1	6,2
Syrian refugees are ethnically akin to us, so they should be admitted.	6,7	35,4	15,8	31,3	10,8
I think we are culturally close to Syrians.	2,4	14,8	12,2	45,3	25,3

One of the important questions inquired in the research is “Would you be disturbed to have a Syrian as your neighbor?” It is observed that half of society responded “yes” (49.8%) and the other half responded “no” (50.2%). Those who answered yes were then asked “Why would you be disturbed to have a Syrian as your neighbor?” Here, the findings are remarkable. 52.3% of the Turkish people expressed that they would not be pleased to have a Syrian neighbor due to the “concern that Syrians may do harm to their family or their person.” Interestingly, that perception got higher rates out of the region, which is basically indicative of a perception problem. With a rate of 15.9%, the second most prominent reason expressed by Turkish people is that they do not feel culturally close to Syrians. When compared to those out of the region, people in the region feel slightly more distant to Syrians.

10. Citizenship

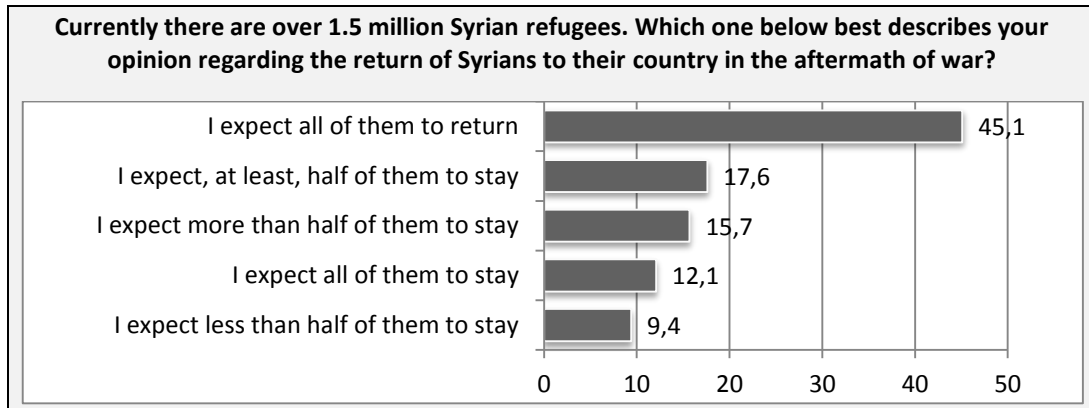
One of the striking results of “Syrian Refugees in Public Perception Survey Research” is related to the citizenship. Despite embracing Syrians, Turkish people are widely against conferment of citizenship. Support for the proposition “Refugees should be conferred Turkish citizenship” got only 7.7 %. A clear refusal is expressed by 84.5%, which is an unmatched result among all cases of this research. When this is analyzed in terms of political party spectrum, it is observed that there is no significant difference in the attitudes on citizenship. Conclusion is that this could be a politically risky area which should be taken in consideration for developing policies of integration in future.

PROPOSITION Refugees should be conferred Turkish citizenship	In the Region (Adana, Gaziantep, Hatay, Mardin and Şanlıurfa)	Out Of The Region (Rest)
Strongly Agree	2,9	1,3
Agree	7,9	5,8
Neither Agree Nor Disagree	7,5	7,8
Disagree	36,9	38,9
Strongly Disagree	44,8	46,2
TOTAL	100,0	100,0

11. Views of Turkish Society Concerning the Permanence of Syrians

Through several proposals in the survey research, the study titled “Syrians in Turkey: Social Acceptance and Integration, has attempted to explain Turkish people’s opinions of coexistence and predictions on the prospects of over 1.5 million Syrians who have been in Turkey for 3.5 years by now. As a first step, Turkish people’s perceptions of Syrian permanence is investigated. Findings are striking on “the aftermath of the war in Syria”. It is reported that 45.1% of Turkish society expect all Syrians to return home. The remaining 54.9% think that Syrians will stay in Turkey either partially or wholly. This means that more than half of the Turkish society believes that Syrians will stay in Turkey in some way or another.

It should be emphasized that opinions here display no significant distinction between provinces in/out of the region, political affiliations or age groups.

The expectation regarding the permanence of Syrians is of vital importance for the prospects of coexistence. In line with that, strong support for the proposal of “Syrian presence in Turkey may cause severe problems” is noteworthy.

PROPOSITIONS	Strongly Agree %	Agree %	Neither Agree Nor Disagree %	Disagree %	Strongly Disagree %
Syrian presence in Turkey may cause severe problems.	38,5	38,0	7,0	14,0	2,5
I believe that Syrians will be integrated into Turkish society.	3,4	17,2	12,5	40,8	26,1
Refugees should be provided countrywide residence and policies should be developed addressing their employment and integration	5,4	32,8	14,8	30,7	16,3
Population increase through Syrians will lead Turkey to be a stronger country	1,7	10,6	10,4	42,3	35,0

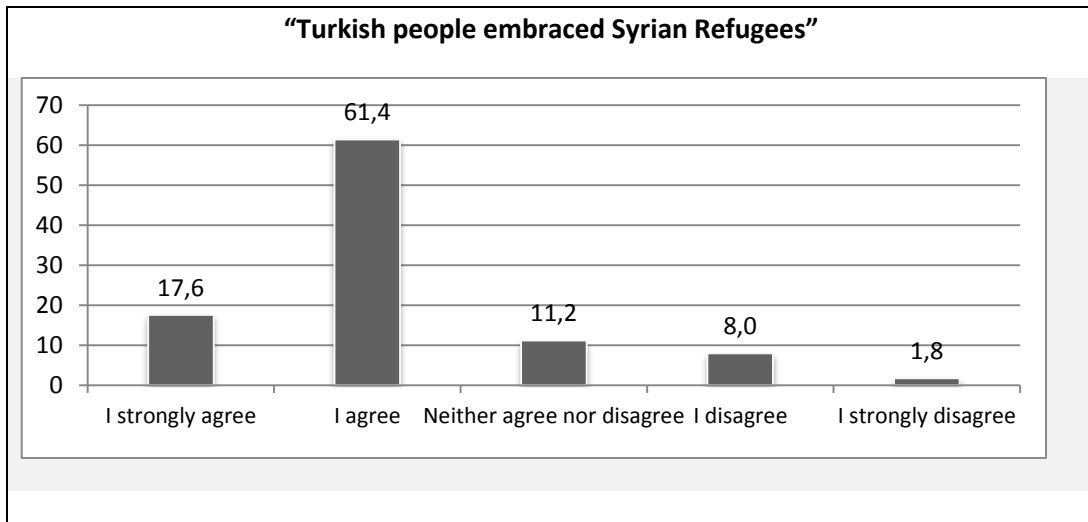
Expectations regarding Syrians being integrated into Turkish society are on quite limited levels. A related proposal had a similar amount of support as the “cultural proximity” question. A serious segment of Turkish people (66.9%) does not believe that Syrians would be integrated into Turkish society. In terms of integration, the AKP (27.8%) and BDP-HDP (35.6%) voters are rather hopeful.

The proposal formulated as “Refugees should be provided countrywide residence and policies should be developed addressing their employment and integration.” had 38.2% support. However, a larger amount of 47% thinks that integration strategies are unnecessary. This is the result of demoralization and a lack of hope in society. The increasing Syrian population in Turkey sometimes triggers claims that this is a deliberate state policy on demographics. A proposal was formulated regarding the possible association between Syrians and President Erdoğan’s frequently expressed request to produce “3 children” as a condition to form “a strong state”. However, the proposal

that a “Population increase through Syrians will lead Turkey to be a stronger country.” had little support (12.3%). The rate of those who disagree with the idea that the contribution of Syrians will lead to a stronger state is 70.6%.

12. Social Sensitivity and Crisis Management

The proposal that “*Turkish people embraced Syrian Refugees*” was asked in order to reach evidence on the interest and support for Syrians in Turkey, as this proposal had enormous support of 79%, where the rate of those who disagree is only 9.8%. This indicates that Turkish people think “they did their part”.

An important aspect of the Syrian crisis is its management. The proposition of “The state displayed efficient management concerning the refugees.” was included in the survey research in order to understand the perception of society on crisis management. 31.8% of Turkish people agree with the proposal, while 49.7% are dissatisfied. Here, there is a huge gap between those who vote for the AKP and those who do not. Also, the approach regarding state performance is rather negative in the region than out of it.

III. MEDIA ANALYSIS⁵

Media scanning conducted as part of the study of “Syrians in Turkey: Social Acceptance and Integration” is a content analysis of news and commentaries about Syrian refugees that are published in the websites of general (national) and local newspapers in Turkey. The way the newspapers evaluated the concept of refugees, how they approached the issue of Syrian refugees, which aspects they prioritized in their news and commentaries in terms of social acceptance and integration was examined in this context. Other than the 21 general/national newspapers, 56 local newspapers were scanned from 10 provinces (Adana, Adıyaman, İstanbul, İzmir, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Mersin and Şanlıurfa) where Syrian refugees are dense in number.

In a country where 1.6 million refugees arrived in 3.5 years, the media’s interest seems to be extremely limited to the extent of “indifference”. Turkish media preferred an approach that prioritized incident-based publishing. Naturally, the local media were more involved in the issue, yet news-incident based publishing was prevalent in their approach as well. National media determined the priorities of news related to Syrians based on their relation with the government. Emphasis was frequently placed on “putting Syrians in their place”, as suggested by the description of “guest”.

Moreover:

- Despite the benefits of an increased number of news articles published about the refugees and promotion of the notion of refugees in public debate, much of the media effort, local or national, was focused on exposing the vulnerable conditions and poverty of the refugees or their involvement in crime. In 2014, “Go Home Syrians!” type demonstrations in Ankara, Gaziantep, Kahramanmaraş and Adana were included.
- Consequently, refugees are depicted on the one hand as vulnerable, weak and poor people, and on the other hand as fugitives, criminals, thieves, murderers, rapists, susceptible to crime and a burden on the country, shaping the due public perception.
- It is understood that the conditions of refugees and aid provided for them takes precedence in news in general newspapers, while some newspapers quite noticeably focus on actual/possible problems caused by refugees.
- Common problems mentioned are: crimes involved by refugees (assault, theft, smuggling, prostitution, harassment) and the assumption that they have higher susceptibility to crime, fear of epidemics, their being a cause for high public expenditure, their being beggars, their revolts in camp cities, Syrian women being second-wives and the psychological impact of this on local people, increased rents and their being preferred as cheap labor.

⁵General review of the media analysis is located in the book (see: footnote 1).

IV. NGO ANALYSIS⁶

NGOs in Turkey that place importance on Syrian refugees are differentiated within themselves in terms of their motivation, areas of service, elements of service, professionalism, relations with the state and relations with international institutions and organizations. It is observed that faith-based NGOs have thus far been the most active in support of Syrians, while rights-based NGOs particularly helped through assistance from international institutions and organizations. Moreover, several activities involve trade associations and labor unions as well as the provincial associations of political parties. Some of the NGOs only operate in the region, while others are active in the provinces out of the region as well. Some of the NGOs also engage in activities inside Syria. NGOs are very different in terms of their level of professionalism. There are those with an international network and a lengthy history and experience in the area, and those that are newly established, small-scale and mostly active through personal efforts. Although it is still far from what it ought to be, the motivation, effort and performance of these NGOs is promising.

The involvement of NGOs in the process is essential in terms of the crisis, possible problems to be faced in the future and development of civil society. Areas of activity for international NGOs should be widened. NGOs should be provided with sound data and information transmission.

⁶General review of NGOs analysis is located in the book (see footnote 1).

KAYNAKÇA - REFERENCES

KISALTMALAR / ABBREVIATIONS

KAYNAKÇA-REFERENCES

- Abadan-Unat, N. (2006) *Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- Castles, S. ve Miller, M.J. (2008) *Göçler Çağı*. Çev. B.U. Bal & İ. Akbulut. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul
- Chambers, I. (1994) *Göç, Kültür, Kimlik*, Çev. İ. Türkmen-M. Beşikçi, Ayrıntı Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul.
- Dedeoğlu, Ç. S ve Gökmen, E. (2011). "Göç ve Sosyal Dışlanma-Türkiye'de Yabancı Göçmen Kadınlar". Efil Yayınları: Ankara
- De Haan, A. ; Maxwell, S. (1998). "Poverty and Social Exclusion in North and South". IDS Bulletin. 29,1.
- Düvell, F. "Avrupa'nın Suriyeli Mülteciler Konusundaki Tavrı". Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Çalıştayı. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (HUGO). 27 Mart 2014. Ankara.
- Ekşi, N. (2014) *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukuku*, Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Ekşi, N. ve Çiçekli, B. (2012) *Yabancılar ve Mülteci Hukukuna İlişkin Danıştay 10. Daire Kararları*, Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Ekşi, N. (2011). "İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin Abdolkhani ve Karimnia v. Türkiye Davasında Verdiği 22 Eylül 2009 Tarihli Kararın Değerlendirilmesi". İltica, Uluslararası Göç ve Vatansızlık: Kuram, Gözlem ve Politika. Ö.Çelebi, S.Özçürümez, Ş.Türkay, (eds.). Ankara: UNHCR, ss. 86-113.
- Erdoğan, M.M. (2010) *Yurtdışındaki Türkler: 50. Yılında Göç ve Uyum*, Orion Yayınevi, Ankara
- Ergüven, N. S. ve Özturanlı, B. (2013). "Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye". Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 62 (4) 2013: ss.1007-1061.
- Habermas, J.(2012) *Öteki Olmak Öteki İle Yaşamak*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 6. Baskı.
- İçduygu, A. ve Kirişçi, K. (2009) *Land Of Diverse Migrations, Challenges Of Emigration And Immigration In Turkey*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları / Göç Çalışmaları Dizisi, İstanbul.
- İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi-IGAM (2014). "Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin Haklarının Korunması ve Yaşam Koşullarının Arttırılmasında Rol Alan STÖ'lerin Üç Sınır İlindeki Çalışmalarıyla İlgili Örnek Durum Analizi", Ankara.
- Karpas, K.H. (2010) *Osmanlı'dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler*, Timaş, İstanbul.
- Kireççi, M.A. (2004) (Ed.). "Arap Baharı ve Türkiye Modeli Tartışmaları". ASEM Yayınları: Ankara.
- Kirişçi K.; Bahadır, D. O.; Federici V.; Ferris E.; Karaca S.; Özmenek, E. Ç.(2013) "Suriyeli Mülteciler Krizi ve Türkiye: Sonu Gelmeyen Misafirlik- Brookings-USAK". Karınca Ajans Yayıncılık: Ankara
- Kirişçi, K. (2014). "Misafirliğin Ötesine Geçerken: Türkiye'nin "Suriyeli Mülteciler" Sınavı". Brookings: Washington.
- Rawal, N. (2008). "Social Inclusion and Exclusion: A Review, Dhulagiri Journal of Sociology and Anthropology" Vol.2,ss.161-180.
- Sen, A. (2000). "Social Exclusion: Concept, Application, And Scrutiny" Asian Development Bank: Manila.
- Tolay, J. (2014) "The legal and institutional framework of asylum policy in Turkey: towards more protection?" in Baklacioğlu and Özer, *Migration, Asylum, and Refugees in Turkey: Studies in the Control of Population at the Southeastern Borders of the EU*, Edwin Mellen Press.
- Tolay, J. (2011) . "Türkiye'deki Mültecilere Yönelik Söylemler ve Söylemlerin Politikalara Etkisi". İltica, Uluslararası Göç ve Vatansızlık: Kuram, Gözlem ve Politika. Ö.Çelebi, S.Özçürümez, Ş.Türkay, (eds.). Ankara: UNHCR, ss.201-213.
- Tuna, M., Ç. Özbek (2012) *Yerleşen Yabancılar-Güney Ege Bölgesi'nde Göç, Yurttaşlık ve Kimliğin Dönüşümü*, Detay Yayıncılık, Ankara
- Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) (2008) *Yerleşik Yabancıların Türk Toplumuna Entegrasyonu*. Araştırma Raporu. Ankara
- Unutulmaz, K. O. (2007) "The Unprepared Host: Governance of Unexpected "Multiculturalism" in Turkey" Paper presented at *Immigration, Minorities and Multiculturalism in Democracies*. Fairmont Queen Elizabeth, Montreal
- Yalçın, C. (2004) *Göç Sosyolojisi*. Anı Yayıncılık: Ankara.

ONLINE REFERENCES

- ABGS. (2013). Avrupa Komisyonu: Türkiye 2013 Yılı İlerleme Raporu" Erişim: 8 Kasım 2014
http://www.abgs.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2013_ilerleme_raporu_tr.pdf
- AFAD. "Barınma Merkezlerinde Son durum" Erişim: 20 Ekim 2014
<https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay1.aspx?IcerikID=848&ID=16>
- AFAD. "Barınma Merkezlerinde Son Durum" Erişim: 30 Ağustos 2014
<https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=848>
- AFAD. "Suriye'den Türkiye'ye Nüfus Hareketleri, Kardeş Topraklarındaki Misafirlik" Erişim: 30 Ağustos 2014
<https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/79-20140529153928-suriye'den-turkiye'ye-nufus-hareketleri,-kardes-topraklardaki-misafirlik,-2014.pdf>
- AFAD. "Afet Raporu, Suriye" Erişim: 30 Ağustos 2014
<https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=747>
- AFAD. "Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar, 2013 Saha Araştırması Sonuçları". Erişim: 7 Eylül 2014
https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/60-2013123015491-syrian-refugees-in-turkey-2013_baski_30.12.2013_tr.pdf

- AFAD. (2014). "Afet Raporu: Suriye". Erişim: 10 Ekim 2014
<https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=747>
- AFAD. (2014). "Suriye'den Türkiye'ye Nüfus Hareketleri, Kardeş Topraklarındaki Misafirlik". Erişim: 30 Haziran 2014
<https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/79-20140529153928-suriye'den-turkiye'ye-nufus-hareketleri,-kardes-topraklarindaki-misafirlik,-2014.pdf>
- Akkün, B. (2012). "Suriye Post -Hegomonik Düzenin İlk İşareti mi?". Stratejik Düşünce Enstitüsü. Erişim: 5 Ekim 2014
<http://www.sde.org.tr/tr/authordetail/suriye-post-hegomonik-duzenin-ilk-isareti-mi/1072>
- Avrupa Komisyonu. (2014). "İlerleme Raporu". Erişim: 1 Aralık 2014
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-turkey-progress-report_en.pdf
- BİSAV. (2013). "Türkiye'nin İltica Politikası ve Suriyeli Göçmenler" Bilim ve Sanat Vakfı. SAYI: 83 - YIL: 2013. Erişim: 3 Ekim 2014
http://www.bisav.org.tr/yayinlar.aspx?module=makale&yayinid=202&menuID=2_3&yayintipid=3&makaleid=1222
- BMMYK. (2014). "Syria Regional Refugee Response" Erişim: 25 Ekim 2014.
<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>
- BMMYK-IDMC. Yerinden Edilme İzleme Merkezi (The Internal Displacement Monitoring Centre) Ortak Basın Açıklaması. Erişim: 30 Haziran 2014 http://www.unhcr.org.tr/uploads/root/13_may_2014-idmc-unhcr_ortak_basin_a%C3%87iklamasi.pdf ve <http://www.internal-displacement.org/middle-east-and-north-africa/syria/>
- Center for Middle Eastern Strategic Studies (ORSAM). (April 2014). "The Situation Of Syrian Refugees in the Neighboring Countries: Findings, Conclusions and Recommendations" ORSAM Report No:189. Erişim tarihi: 7 Eylül 2014
http://www.orsam.org.tr/en/enUploads/Article/Files/201452_189ing.pdf
- Countertrafficking. "İnsan Ticareti İstatistikleri IOM Türkiye 1 Ocak 31 Aralık 2013". Erişim: 5 Mayıs 2014
<http://countertrafficking.org.tr/2013.html>
- Ekonomi ve Dış Politika Araştırmaları Merkezi (EDAM). (2014). "Türk Kamuoyunun Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Bakışı". Erişim tarihi: 2 Temmuz 2014 <http://edam.org.tr/Media/Files/1152/EdamAnket2014.1.pdf>
- Ertuğrul, D. (Haziran 2012). "Türkiye Dış Politikası için bir Test: Suriye Krizi". Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV). Erişim: 5 Eylül 2014
http://www.tesev.org.tr/assets/publications/file/Dogan_Ertugrul_TESEV_Suriye%20Krizi.pdf
- European Council(2001). "Council Directive 2001/55/EC". *Official Journal L 212 , 07/08/2001 P. 0012 - 0023* 20 July 2001. Erişim. 8 Mart 2014 <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001L0055:EN:HTML>
- Geçici Koruma Yönetmeliği. (2014). Resmi Gazete. Erişim: 1 Ekim 2014
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141022-15-1.pdf>
- International Rescue Committee. (Sep. 2014). "Are We Listening: Acting on Our Commitments to Women and Girl Affected by the Syrian Conflict". Erişim: 1 Ekim 2014,
http://www.rescue.org/sites/default/files/page_wrappers/assets/syria/pdf/IRC_WomenInSyria_Report_WEB.pdf
- İnsan Hakları Derneği (2013) "Yok Sayılanlar; Kamp Dışında Yaşayan Suriye'den Gelen Sığınmacılar İstanbul Örneği". Erişim: 10 Ekim 2014 <http://www.ihd.org.tr/index.php/raporlar-mainmenu-86/el-raporlar-mainmenu-90/2723-yok-sayilanlar-kamp-disinda-yasayan-suriyeden-gelen-siginmacilar-istanbul-ornegi.html>
- Kızılay.(2014). "Suriye Krizi insani Yardım Operasyonu: Yalnız Değilsiniz". Erişim: 20 Haziran 2014,
http://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/18114453_suriye-insani-yardim-operasyonu-haziran_sys.pdf
- Kirişçi, K. (May 2014). "Syrian Refugees and Turkey's Challenges: Going Beyond Hospitality". Brookings. Erişim: 12 Mayıs 2014
<http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2014/05/12%20turkey%20syrian%20refugees%20kirisci/syrian%20refugees%20and%20turkeys%20challenges%20may%2014%202014.pdf>
- Kirişçi, K. (Jun 2014). "Misafirliğin Ötesine Geçerken: Türkiye'nin "Suriyeli Mülteciler" Sınavı". Brookings. Erişim tarihi: 30 Haziran 2014
<http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2014/05/12%20turkey%20syrian%20refugees%20kirisci/syrian%20refugees%20and%20turkeys%20challenges%20kirisci%20turkish.pdf>
- Mazlumder. (2002). "İnsan Hakları Sorunları İçin Öneriler Paketi" Erişim: 8 Ekim 2014
<http://mazlumder.org/main/yayinlar/yurt-ici-raporlar/3/insan-haklari-sorunlari-icin-oneriler-paketi/1031>
- Mazlumder. (Mayıs 2014). "Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Kadın Sığınmacılar Raporu". Erişim tarihi: 2 Temmuz 2014
[http://www.mazlumder.org/webimage/MAZLUMDER%20KAMP%20DI%C5%9EINDA%20YA%C5%9EAYAN%20KADIN%20SI%C4%9EINMACILAR%20RAPORU\(22\).pdf](http://www.mazlumder.org/webimage/MAZLUMDER%20KAMP%20DI%C5%9EINDA%20YA%C5%9EAYAN%20KADIN%20SI%C4%9EINMACILAR%20RAPORU(22).pdf)
- Mülteci Hakları Koordinasyonu. (2012). "SGK Alanında Düzenlemeler ve Mülteci ve Sığınmacıların Sağlık Hizmetlerine Ulaşımı". Erişim: 30 Haziran 2014
http://www.multecihaklari.org/index.php?option=com_content&view=article&id=178:sgk-alanndaki-duezenlemeler-ve-muelteci-ve-snmaclarn-salk-hizmetlerine-ulam&catid=47:basn-acklamalar&Itemid=150
- Mülteci Hakları Koordinasyonu. (2012). "Göçmen ve Sığınmacı Çocukları Kapatılmamalıdır". Erişim: 2 Temmuz 2014
http://www.multecihaklari.org/index.php?option=com_content&view=article&id=182:goecmen-ve-siinmaci-cocuklar-kapatilmamalidir&catid=47:basn-acklamalar&Itemid=150

- ORSAM. (2014). "Center for Middle Eastern Strategic Studies Report: Syrians on the Edge: The Status of Refugees in Neighboring Countries-April 2014" . Erişim tarihi: 7 Eylül 2014.
<http://www.orsam.org.tr/en/showReport.aspx?ID=2638>
- Reliefweb. (2014). "Syria Regional Response Plan - Rrp 2014". Erişim: Erişim: 30 Ağustos 2014.
<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2014-09-30-SYRIASituation2014Contributions-RRP.pdf>
- Stratejik Düşünce Enstitüsü. (Ekim 2012). "Türkiye Siyasi Durum Araştırması". Erişim: 30 Haziran 2014
http://sde.org.tr/userfiles/file/T%C3%9CRK%C4%B0YE%20S%C4%B0YAS%C4%B0%20DURUM%20ARA%C5%9ETIRMASI_Ekim_2012_Rapor_SDE.pdf
- T.C Avrupa Birliği Bakanlığı.(2001). " Türkiye Cumhuriyeti ile Katılım Ortaklığında Yer Alan İlkeler, Öncelikler, Ara Hedefler ve Koşullara İlişkin 8 Mart 2001 Tarihli Konsey Kararı (2001/235/AT)" Erişim: 8 Kasım 2014.
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2001.pdf
- T.C Avrupa Birliği Bakanlığı.(2003). "Türkiye İçin Katılım Ortaklığı Belgesi". Erişim: 8 Mart 2014
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2003.pdf
- T.C Avrupa Birliği Bakanlığı.(2008). "2006/35/EC Sayılı Kararın Feshine ve Türkiye Cumhuriyeti ile Katılım Ortaklığının kapsadığı ilkeler, öncelikler ve koşullara dair 18 Şubat 2008 tarihli Konsey Kararı" Erişim: 8 Mart 2014
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2007.pdf
- T.C Dışişleri Bakanlığı. (2012). "Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu'nun Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-Moon ile Ortak Basın Toplantısı" http://www.mfa.gov.tr/disisleri-bakani-sayin-ahmet-davutoglu_nun-birlesmis-milletler-genel-sekreteri-ban-ki-moon-ile-ortak-basin-toplantisi_-7-aralik.tr.mfa
- T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2014). "Türkiye'de Geçici Koruma". Erişim: 20 Temmuz 2014.
http://www.goc.gov.tr/icerik3/turkiye%E2%80%99de-gecici-koruma_409_558_1097
- T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.(2014). "Mültecilerin Hukuk Statüsüne İlişkin 1967 Sözleşmesi" Erişim: 5 Mayıs 2014.
[http://www.goc.gov.tr/files/files/M%C3%9CLTEC%C4%B0LER%C4%B0N%20HUKUK%20STAT%C3%9CS%C3%9CNE%20%C4%B0L%C4%B0C%C5%9EK%C4%B0N%201967%20PROTOKOL%C3%9C\(1\).pdf](http://www.goc.gov.tr/files/files/M%C3%9CLTEC%C4%B0LER%C4%B0N%20HUKUK%20STAT%C3%9CS%C3%9CNE%20%C4%B0L%C4%B0C%C5%9EK%C4%B0N%201967%20PROTOKOL%C3%9C(1).pdf)
- T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.(2014). Erişim: 1 Kasım 2014
http://goc.gov.tr/icerik/hakkimizda_308_309
- T.C Milli Eğitim Bakanlığı. (2014). "Bakan Avcı: 150 bin civarında Suriyeli öğrenci şu anda Türkiye'de Eğitim Görüyor". 1 Erişim tarihi: 6 Ekim 2014 <http://www.meb.gov.tr/bakan-avci-150-bin-civarinda-suriyeli-ogrenci-su-anda-turkiyede-egitim-goruyor/haber/7278>
- Türk Tabipleri Birliği. (2013). "Suriye İle Komşu İllerimizde Sağlık Hizmetlerinin Durumu ve Hekimlerin Çalışma Koşulları-Basın Açıklaması". Erişim: 30 Haziran 2014 <http://www.ttb.org.tr/index.php/Haberler/rapor-3969.html>
- Uluslararası Af Örgütü (2014) Hayatta Kalma Mücadelesi Türkiye'deki Suriye'den Gelen Mülteciler, Erişim: 20.12.2014 <http://amnesty.org.tr/uploads/Docs/hayatta-kalma-mucadelesi-turkiye'deki-suriye'den-gelen-multeciler720.pdf>
- Uluslararası Af Örgütü, *Kale Avrupası'nın İnsani Bedeli: Avrupa Sınırlarında Göçmen ve Mültecilerin Karşılaştıkları İnsan Hakları İhlalleri*, Temmuz 2014 (EUR 05/001/2014), <http://www.amnesty.org/es/library/info/EUR05/001/2014/en>.
- UNHCR (2014) "Geçici Koruma Ne Demektir". Erişim: 10 Eylül 2014
<http://www.unhcr.org.tr/?content=43&page=29>
- UNHCR (2014) "Sıkça Sorulan Sorular: Türkiye'deki Mülteciler". Erişim: 30 Ağustos 2014
http://www.unhcr.org.tr/uploads/root/faq_-_turkish.pdf
- UNHCR.(2014) "Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme". Erişim: 8 Eylül 2014
http://www.unhcr.org.tr/uploads/root/m%C3%BCLtecilerin_hukuki_statusune_%C4%B0li%C5%9Fkin_s%C3%B6zle%C5%9Fme.pdf
- UNHCR. (2014). "Syria Regional Refugee Response". Erişim: 22 Aralık 2014
<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224>
- UNHCR. "BM Mülteciler Yüksek Komiseri, devletleri ülkesinden kaçan Suriyeliler için açık kapı politikasını sürdürmeye çağırıyor". Erişim tarihi: 7 Eylül 2014
http://www.unhcr.org.tr/uploads/root/bm_m%C3%BCLtciler_y%C3%BCKsek_komiseri.pdf
- UNHCR. (2014). "Syria Regional Refugee Response". Erişim: 30 Ağustos 2014.
<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>
- UNHCR. (2014). "UNHCR Almanya'nın İnsani Kabul Programına 10.000 Suriyeli mülteciyi daha dâhil etmesini memnuniyetle karşılıyor". Erişim: 30 Ağustos 2014
[http://www.unhcr.org.tr/uploads/root/unhcr_almanya%E2%80%99n%C4%B1n_%C4%B0nsani_kabul_program%C4%B1na_10.000_suriyeli_m%C3%BCLteciyi_daha_dahil_etmesini_memnuniyetle_kar%C5%9F%C4%B1l%C4%B1yor\(4\).pdf](http://www.unhcr.org.tr/uploads/root/unhcr_almanya%E2%80%99n%C4%B1n_%C4%B0nsani_kabul_program%C4%B1na_10.000_suriyeli_m%C3%BCLteciyi_daha_dahil_etmesini_memnuniyetle_kar%C5%9F%C4%B1l%C4%B1yor(4).pdf)
- UNHCR. (2002). "Refugee Resettlement. An International Handbook to Guide Reception and Integration". Erişim: 30 Ağustos 2014. <http://www.unhcr.org/refworld/docid/405189284.html>
- UNHCR. (2014). "Syrian Refugees in Europe: What Europe Can Do to Ensure Protection and Solidarity" Erişim: 11 Temmuz 2014. <http://www.refworld.org/docid/53b69f574.html>
- UNHCR. (2014). "Suriye Krizi". Erişim: 30 Ağustos 2014 <http://www.unhcr.org.tr/?content=417#768>.
- UNHCR.(2014). "Suriyeliler artan güvensizlik ve kötüleşen şartlardan kaçarken, Suriyeli mültecilerin toplam sayısı 3 milyona erişti". Erişim: 30 Ağustos 2014. <http://www.unhcr.org.tr/?content=581>

- UNICEF. (2013). "Unhcr /Unicef Ortak Basın Açıklaması-Suriye krizinde utanç verici bir aşama: Bir milyon mülteci çocuk". Erişim: 2 Temmuz 2014 <http://www.unicef.org.tr/basinmerkezidetay.aspx?id=2342>
- UNICEF. (2014). "Syria Crisis, Monthly Humanitarian Situation Report: 16 August-15 September 2014". Erişim: 20 Eylül 2014
- <http://childrenofsyria.info/wp-content/uploads/2014/09/UNICEF-Syria-Regional-Crisis-Humanitarian-SitRep-Syria-Jordan-Lebanon-Iraq-Turkey-Egypt-19-SEPT-2014.pdf>
- UNOCHA Syria. (2014). "Unfpa Regional Situation Report For Syria Crisis Issue No.27 Period covered: 1 – 30 November". Erişim: 30 Ağustos 2014 <http://syria.unocha.org/>
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu.(2013). Resmi Gazete. Sayı. Sayı : 28615. Erişim: 1 Ekim 2014. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm>
- Yakmaz, E. (2014). "Statü Belirleme Sürecinde Türkiye'de Bulunan Refakatsiz Sığınmacı Çocukların Durumu". Uluslararası Ortadoğu Barış Araştırmaları Merkezi (IMPR). Şubat 2014 Sayı:21. Erişim: 1 Ocak 2014 <http://imprhumanitarian.org/tr/wp-content/uploads/RAPOR-11D.pdf>
- IOM Turkey (2011) Göç Terimleri Sözlüğü, Uluslararası Göç Örgütü (IOM)" Erişim: http://www.turkey.iom.int/documents/goc_terimleri_sozlugu.pdf?entryId=10260
- TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2013). "Geçici Koruma Yönetmeliği Yürürlüğe Girdi. Erişim: 25 Ekim 2014 http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma-yonetmeli-yururluge-girdi_350_359_1472_icerik
- Topcuoğlu, R.A. (Ekim 2012). "Türkiye'de Göçmen Çocukların Profili, Sosyal Politika Ve Sosyal Hizmet Önerileri Hızlı Değerlendirme Araştırması". İsveç Uluslararası Kalkınma ve İşbirliği Ajansı ve Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Erişim: 3 Kasım 2014 http://www.turkey.iom.int/documents/Child/IOM_GocmenCocukRaporu_tr_03062013.pdf
- UNHCR:" Syria Regional Refugee Response" . Erişim 25 Ekim 2014. <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/documents.php?page=1&view=grid&Country%5B%5D=224>

KISALTMALAR / ABBREVIATIONS

AB:	Avrupa Birliği
ABD:	Amerika Birleşik Devletleri
AFAD:	T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı / Prime Ministry Disaster and Emergency Management Presidency
AKP:	Justice and Development Party (AK Parti)
BDP:	Barış ve Demokrasi Partisi / Peace and Democracy Party
BM:	Birleşmiş Milletler
BMMYK:	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
CHP:	Republican People's Party
EU:	European Union
HDP:	Halkların Demokratik Partisi / Peoples' Democratic Party
HUGO:	Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Hacettepe University Migration And Politics Research Center
IDMC:	The Internal Displacement Monitoring Centre (Yerinden Edilme İzleme Merkezi)
IOM:	International Organization for Migration (Uluslararası Göç Örgütü)
IRC:	International Rescue Committee (Uluslararası Kurtarma Komitesi)
ISIS:	"The Islamic State" "Islamic State of Iraq and the Levant"
İŞİD:	Irak ve Şam İslam Devleti (Örgütü) /
KAS:	Konrad Adenauer Stiftung
MHP:	Milliyetçi Hareket Partisi / Nationalist Movement Party
NGO:	Non-Governmental Organization
STK:	Sivil Toplum Kuruluşu (Örgütü)
TBMM:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
UN:	United Nations
UNHCR:	United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF:	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu